

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja annettujen lakien sakon täytäntöönpanosta, sähköisen viestinnän palveluista, kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja sähkömarkkinalain muuttamisesta sekä verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja käytöstä annetun lain kumoamisesta.

Esityksen tarkoituksena on luoda verkkotietojen hyödyntämistä helpottava ja luovuttamista ohjaava kansallisen sääntelykehikko. Sääntelyllä pyritään suojaamaan verkkotietoja ja varmistamaan käsittelyn tietoturvallisuus. Lisäksi parannettaisiin verkkotietojen tasoa asettamalla laissa tarkoitetuille verkkotoimijoille velvoitteet dokumentoida verkkotietonsa riittävän tarkasti. Lailla helpotettaisiin alueidenkäytön suunnittelua ja maan sisään ulottuvien töiden suunnittelua ja suorittamista luomalla valtakunnallinen sähköinen tietopiste verkkotietojen luovuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista, joka sääntelee erityisesti Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tarkoitetun järjestelmän toteutustapaa. Toteutustavaksi esitetään valittavan niin sanottu hybridimalli. Hybridimallissa toimijat voivat halutessaan joko itse hallinnoida omia verkkotietojaan verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tai toimittaa verkkotiedot Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin keskitetysti hallinnoimaan järjestelmään. Hajautetusti toimivien verkkotoimijoiden tulee toimittaa viranomaisen järjestelmään etukäteen vain aluemuotoinen tieto omista verkkoalueistaan.

Esityksessä ehdotetaan verkkotietojen toimittamiseen liittyvän näyttötoiminnan tarkempaa sääntelemistä. Näyttötoiminnan osalta ehdotetaan selvennyksiä velvollisuuksiin suorittaa näyttötoimenpiteitä, näyttötoiminnan kustannuksiin, näyttötoiminnan viranomaisvalvontaan ja hätänäyttöjen tekemiseen.

Esityksessä ehdotetaan uutta sääntelyä verkkotietojen suojaamisen osalta. Uusia velvollisuuksia olisivat henkilöturvallisuusselvitysten tekeminen toimijoiden henkilöstölle, joilla on pääsy verkkotietoihin, lisäksi esitetään vaitiolovelvollisuutta verkkotietokyselyiden nojalla tietoja saaneille toimijoille.

Esityksessä esitetään myös Liikenne- ja viestintävirastolle uusia tehtäviä, määräyksenantovaltuuksia, riittäviä hallinnointioikeuksia palveluun, tiedonsaantioikeuksia ja tarkastusoikeutta uuden lain ja sen nojalla annettujen määräysten valvomiseksi. Lisäksi esitetään Liikenne- ja viestintävirastolle oikeutta järjestää palvelu käyttäen apunaan yksityisiä tai julkisia palveluntuottajia teknisissä ja avustavissa tehtävissä.

Esityksessä ehdotetaan Liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuutta asettaa uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka. Lisäksi esitetään, että Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun tiettyjen uudessa laissa asetettujen velvoitteiden laiminlyömisestä.

Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.1.2027. Soveltaminen alkaisi pääosin vuoden 2029 aikana.

Tausta

Toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa, kuten Ranskassa, Hollannissa, Tanskassa ja Ruotsissa, Suomessa ei ole tällä hetkellä kattavaa sähköistä palvelua, jonka kautta maanrakennusta, verkkojen suunnittelua tai muuta maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijainti- tai paikkatietoa toiminnassaan hyödyntävät tahot saisivat tarvitsemansa verkkotiedot helposti yhden tietopisteen kautta. Suomessa tarve verkkotietojen välittämiseen tarkoitettu palvelulle on tunnistettu jo pitkään. Velvoite verkkotietojen välittämiseen tarkoitettun palvelun kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi oli asetettu vuonna 2016 verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetun lain 276/2016 (myöhemmin myös "yhteisrakentamislaki") 5 §:ssä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille. Verkkotietojen välittämiseksi tarkoitettun palvelun tarve on korostunut Suomen suuren verkkotoimijamäärän takia. Tästä johtuen kaikilla alueilla ja tilanteissa ei ole ilmeistä, että miltä verkkotoimijoilta verkkotietoja tulisi selvittää kaivutöitä ja niiden suunnittelua varten.

Liikenne- ja viestintävirasto valmisteli verkkotietojen välittämistä varten tarkoitettun keskitetyn tietopisteen käyttöönottoa. Käyttöönotto kuitenkin keskeytettiin vuoden 2024 lokakuussa muutamaa viikkoa ennen palvelun suunniteltua käyttöönottoa. Liikenne- ja viestintäministeriö arvioi yhdessä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa keskeytyksen jälkeen palvelun toteuttamisvaihtoehtoja kuullen sidosryhmiä. Arvioinnissa vaihtoehtoja palvelun toteuttamiseksi tunnistettiin aiempi keskitetty malli, hajautettu malli eri variaatioilla ja hybridimalli. Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi asiaa käsitelleestä arviomuistiosta lausuntoja alkuvuodesta 2025. Arvioinnin tuloksena ministeriö käynnisti keväällä 2025 lainsäädäntöhankkeen hybridimallin toteuttamiseksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään toimittamaan joko suomeksi tai ruotsiksi liikenne- ja viestintäministeriölle lausuntopalvelu.fi kautta tai sähköpostitse liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo.lvm@gov.fi viimeistään 12.3.2026 klo 16:00 mennessä. Lausunnoissa pyydetään käyttämään viitteenä diaarinumeroa VN/11019/2025. Lausuntoja voivat antaa myös muut kuin jakelussa mainitut. Huomaathan, että lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet

>Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta
lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Aikataulu

Hallituksen esityksen luonnoksesta voi antaa lausuntoja aikavälillä 29.1.-12.3.2026.

Valmistelijat

erityisasiantuntija Lauri Mustonen, puh. 0295 342 252, lauri.mustonen@gov.fi
erityisasiantuntija Sami Makkonen, puh. 0295 342 019, sami.makkonen@gov.fi

Linkit

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM013:00/2025> - Hankeikkuna

Liitteet:

[Sijaintiselvityspalvelu_HE-luonnos.pdf](#) - Hallituksen esityksen luonnos

Jakelu:

Akaan kaupunki
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Caruna Networks Oy
Cinia Oyj
DNA Oyj
Elisa Oyj
Energiakaupungit ry
Energiateollisuus ry
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki - Esbo stad
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
FiCom ry
Fingrid Oyj
Finnet-liitto ry
Forssan kaupunki
Gasgrid Finland Oy

Geomatik Finland Oy
GlobalConnect Oy
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Huittisten kaupunki
Hummilan kunta
Huoltovarmuuskeskus
Hyrnsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Infra ry
Ingå kommun - Inkoon kunta
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juukan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaarinan kaupunki

Kaavin kunta
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaustisen kunta
Keiteleen kunta
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kolarin kunta
Koneyrittäjät ry
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuusamon kaupunki

Kyyjärven kunta
Kärkölan kunta
Kärsämäen kunta
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapinjärven kunta - Lappträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta
Laukaan kunta
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounea Oy
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Luumäen kunta
Maa- ja metsätalousministeriö
Malax kommun - Maalahden kunta
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
MTK ry
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta

Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksen kaupunki
Nurmijärven kunta
Nykarleby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Oikeuskansleri
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Outokummun kaupunki
Padajoen kunta
Paikallisvoima ry
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta
Perhon kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkkalan kunta
Poliisihallitus
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Posion kunta
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Puumalan kunta
Pyhtään kunta
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta

Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raision kaupunki
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Ristijärven kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen kaupunki
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sotkamon kunta
Sulkavan kunta
Suojelupoliisi
Suomen Erillisverkot Oy
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Seutuverkot ry
Suomen uusiutuvat ry
Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry
Suomen Vesilaitosyhdistys ry
Suomen Vesiosuuskuntien Liitto ry

Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Telia Finland Oyj
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tl. Kosken kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Turun kaupunki - Åbo stad
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrvävän kunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uuraisten kunta
Uusikaupunki
Vaaan kunta
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Valkeakosken kaupunki
Valokuitunen Oy
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Vehmaan kunta
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Väylävirasto
Vörå kommun - Vöyriin kunta
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki

Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?
2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?
3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?
4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?
5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määraajat sekä verkkotoimijalle asetetun määraajan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetyt tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?
6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimuksien riittävyttä ja kattavuutta?
7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Reinimäki Saara
Liikenne- ja viestintäministeriö

Pöllänen Jenna
Liikenne- ja viestintäministeriö

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista sekä muutettavaksi sakan täytäntöönpanosta annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, sähkömarkkinalakia, kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annettua lakia ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettua lakia. Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja käytöstä annettu laki kumottaisiin.

Esityksen tarkoituksena on luoda verkkotietojen hyödyntämistä helpottava ja luovuttamista ohjaava kansallisen sääntelykehikko. Sääntelyllä pyritään suojaamaan verkkotietoja ja varmistamaan käsittelyn tietoturvallisuus. Lisäksi parannettaisiin verkkotietojen tasoa asettamalla laissa tarkoitetuille verkkotoimijoille velvoitteet dokumentoida verkkotietonsa riittävän tarkasti. Lailla helpotettaisiin alueidenkäytön ja maan sisään ulottuvien töiden suunnittelua luomalla valtakunnallinen sähköinen tietopiste verkkotietojen luovuttamiseksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.1.2027. Soveltaminen alkaisi pääosin vuoden 2029 aikana.

LUONNOS

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi	4
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset	8
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	11
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	11
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	13
6 Lausuntopalaute	15
7 Säännöskohtaiset perustelut	15
7.1 Laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista	15
7.2 Laki sakon täytäntöönpanosta	36
7.3 Laki sähköisen viestinnän palveluista	36
7.4 Sähkömarkkinalaki	36
7.5 Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta	36
7.6 Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä	36
8 Lakia alemman asteinen sääntely	36
9 Voimaantulo	37
10 Suhde muihin esityksiin	37
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	37
11.1 Yleistä	37
11.2 Elinkeinovapaus	37
11.3 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle	38
11.4 Seuraamussääntely	41
11.5 Säätämisyjärjestys	42
LAKIEHDOTUKSET	43
Laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista	43
Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	59
Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 241 ja 242 §:n muuttamisesta	59
Laki sähkömarkkinalain 110 §:n muuttamisesta	60
Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	60
Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 10 §:n muuttamisesta	61
RINNAKKAISTEKSTIT	63
Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	63
Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 241 ja 242 §:n muuttamisesta	63
Laki sähkömarkkinalain 110 §:n muuttamisesta	65
Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	66
Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 10 §:n muuttamisesta	67

LUONNOS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomessa on käynnissä merkittävä investointiaalto kiinteisiin viestintäverkkoihin teleyritysten rakentaessa erityisesti valokuitutilaajayhteysverkkoja. Näiden verkkojen rakentaminen edellyttää merkittävää maankaivutyötä nyt ja tulevien vuosien aikana. Maankaivutöitä on odotettavissa tulevina vuosinakin muiden verkkojen maanalaisen infrastruktuurin asentamiseksi, korjaamiseksi ja uusimiseksi. Maankaivutyöt ovat viime vuosina aiheuttaneet riskejä olemassa olevalle maanalaisella infrastruktuurille ja esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tiedottanut syksyllä 2024, että maankaivutyöt olivat kyseisenä vuonna aiheuttaneet satoja vakavia vaaratilanteita, jossa kaivinkoneella on kaivettu vaarallisen lähellä maakaasuputkea tai sähkökaapelia.

Toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa, kuten Ranskassa, Hollannissa, Tanskassa ja Ruotsissa, Suomessa ei ole tällä hetkellä kattavaa sähköistä palvelua, jonka kautta maanrakennusta, verkkojen suunnittelua tai muuta maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijainti- tai paikkatietoa toiminnassaan hyödyntävät tahot saisivat tarvitsemansa verkkotiedot helposti yhden tietopisteen kautta. Suomessa tarve verkkotietojen välittämiseen tarkoitettulle palvelulle on tunnustettu jo pitkään. Velvoite verkkotietojen välittämiseen tarkoitettua palvelua kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi oli asetettu vuonna 2016 verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetun lain 276/2016 (myöhemmin myös "yhteisrakentamislaki") 5 §:ssä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille. Verkkotietojen välittämiseksi tarkoitettua palvelua on korostunut Suomen suuren verkkotoimijamäärän takia. Tästä johtuen kaikilla alueilla ja tilanteissa ei ole ilmeistä, että miltä verkkotoimijoilta verkkotietoja tulisi selvittää kaivutöitä ja niiden suunnittelua varten.

Yhteisrakentamislain 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä oli huolehtia, että tarjolla on helppokäyttöinen ja tietoturvallinen keskitetty tietopiste, jonka kautta annetaan ilman aiheutonta viivytystä digitaalisessa muodossa tiedot: kaapeleiden, putkien ja niihin verrattavien aktiivisten verkon osien sijainneista. Yhteisrakentamislaki perustui toimenpiteistä nopeiden sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2014/61, joka on kumottu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/1309, toimenpiteistä gigabit-tason sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi, asetuksen (EU) 2015/2120 muuttamisesta ja direktiivin 2014/61/EU kumoamisesta (gigabitti-infrastruktuurisäädös). Direktiivin kumoamisen ja gigabitti-infrastruktuurisäädöksen antamisen johdosta yhteisrakentamislaki tullaan osittain kumoamaan lailla erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton helpottamisesta.

Direktiivi tai sen korvannut gigabitti-infrastruktuurisäädös eivät velvoita Euroopan unionin jäsenvaltioita verkkojen aktiivisten osien sijaintitietojen välittämiseen tarkoitettua tietopisteen toteuttamiseen. Direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä yhteisrakentamislakiin kuitenkin sisällytettiin kyseinen velvoite, koska palvelulle nähtiin jo tuolloin tarve. Yhteisrakentamislain sääntelyllä tähdättiin kuitenkin lain nimen mukaisesti ensisijaisesti nopeiden verkkoyhteyksien rakennushankkeiden koordinointiin kustannusten vähentämiseksi sekä jo olemassa olevan fyysisen infrastruktuurin yhteiskäytön edellytysten luomiseen ja sääntelyyn.

LUONNOS

Liikenne- ja viestintävirasto valmisteli verkkotietojen välittämistä varten tarkoitetun keskitetyn tietopisteen käyttöönottoa. Käyttöönotto kuitenkin keskeytettiin vuoden 2024 lokakuussa muutamaa viikkoa ennen palvelun suunniteltua käyttöönottoa. Keskeytyksen syynä oli palvelun toteutustapa, joka edellytti kaikkien yhteisrakentamislaisissa tarkoitettujen verkkotoimijoiden verkkotietojen keräämistä viraston ylläpitämään tietokantaan. Verkkotiedon keskittämisen yhteen tietojärjestelmään katsottiin muodostavan liian suuren riskin tietojärjestelmään toimitettaville verkkotiedoille Euroopan turvallisuustilanteesta tapahtuneista muutoksista johtuen.

Liikenne- ja viestintäministeriö arvioi yhdessä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa keskeytyksen jälkeen palvelun toteuttamisvaihtoehtoja kuullen sidosryhmiä. Arvioinnissa vaihtoehtoja palvelun toteuttamiseksi tunnistettiin aiempi keskitetty malli, hajautettu malli eri variaatioilla ja hybridimalli. Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi asiaa käsitelleestä arviomuistioista lausuntoja alkuvuodesta 2025. Arvioinnin tuloksena ministeriö käynnisti keväällä 2025 lainsäädäntöhankkeen hybridimallin toteuttamiseksi.

Yhteisrakentamislain pohjalle aikaisemmin perustunut lainsäädäntökehys tullaan kumoamaan osana lainsäädäntöhanketta, minkä vuoksi on tarve antaa verkkotietojen välittämiseen tarkoitettua palvelun osalta tarvittavat säännökset, jotta palvelu voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisesti sekä tietoturvallisesti muuttunut turvallisuustilanne huomioiden.

1.2 Valmistelu

Päätös hankkeen asettamisesta tehtiin 9.4.2025.

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön verkko- ja palveluosastolla virkatyönä. Esityksen valmistelun aikana kuultiin sisäministeriötä, ympäristöministeriötä, puolustusministeriötä, Puolustusvoimia, Tullia, Poliisihallitusta, Rajavartiolaitosta, Suojelupoliisia ja Liikenne- ja viestintävirastoa.

Esitys lähetettiin lausuntokierrokselle 29.1.-12.3.2026.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, sisäministeriö, puolustusministeriö, ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, valtioneuvoston oikeuskansleri, Puolustusvoimat, Poliisihallitus, Suojelupoliisi, Huoltovarmuuskeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Liikenne- ja viestintävirasto, Väylävirasto, kunnat, Suomen Kuntaliitto ry, Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy, Finnet-liitto ry, FiCom ry, Telia Finland Oyj, DNA Oyj, Elisa Oyj, Cinia Oyj, Suomen Erillisverkot Oy, Suomen Seutuverkot ry, Lounea Oy, Valokuitunen Oy, GlobalConnect Oy, Suomen Tieyhdistys ry, Energiateollisuus ry, Suomen uusiutuvat ry, Energiakaupungit ry, Fingrid Oyj, Caruna Networks Oy, Paikallisvoima ry, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, Suomen Vesiosuuskuntien Liitto ry, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry, Rakennusteollisuus RT ry, Gasgrid Finland Oy, Geomatikk Finland Oy, Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Infra ry ja Koneyrittäjät ry.

Esityksen valmisteluasiakirjat ovat nähtävillä liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivuilla osoitteessa <https://lvm.fi/hankkeet/> hanketunnuksella LVM013:00/2025.

2 Nykytila ja sen arviointi

Tällä hetkellä maanalaisten verkkojen verkkotietoja tarjoavat kaupalliset toimijat. Myös kaupungit ja kunnat pitävät ainakin osin yllä verkkotietoja hallinnoimalla alueellaan ja antavat niistä tietoja kysyjille. Suurimmat kaupungit ovat pyrkineet koostamaan omiin palveluihinsa

LUONNOS

maanalaisen verkkotiedon kattavasti kaivuvahinkojen estämiseksi. Toimintatavat, järjestelmät ja tietojen kattavuus vaihtelevat kuitenkin merkittävästi toimijoittain ja kunnittain.

Kuitenkaan mikään näistä palveluista ei kata kaikkia Suomen alueella sijaitsevia verkkoja. Tietoja on saatavilla vain rajalliselta määrältä toimijoita tai maantieteellisesti rajatulta alueelta. Lisäksi osa verkkotoimijoista ei käytä mitään erillistä palvelua verkkotietokyselyihin vastaamiseen vaan vastaa itse suoraan verkkotietokyselyn tekijälle.

Verkkotietokyselyiden tekemiseen liittyy nykytilanteessa monenlaisia haasteita ja ongelmia. Näitä ovat muun muassa verkkotietokyselyjen tekeminen useasta eri paikasta, verkkotietokyselyihin vastaamiseen tarkoitettujen järjestelmien kokonaisturvallisuuden vaihtelu, verkkotietokyselyihin vastaamisesta vastaajille aiheutuvat kustannukset, toimitetun verkkotiedon vaihteleva tarkkuus ja muoto, ja vastauksien viivästyminen tai toimittamatta jättäminen. Verkkotietoja tarvitseva suunnittelija, verkkorakentamisen luvanhakija tai kaivaja joutuu nykyisin tekemään verkkotietokyselyjä useille eri toimijoille tai useisiin eri palveluihin varmistaakseen, että sillä on käytössään kaikki tarvittavat tiedot. Edellä mainitusta, sekä verkkotietopyyntöjen tekemiseksi käytettävien järjestelmien sekä erilaisten toimijakohtaisten prosessien vaihtelusta, johtuen kustannukset verkkotietokyselyiden tekemisestä moninkertaistuvat verkkotietojen käyttäjille. Suoraviivaistamalla prosessia ja käyttöönottamalla esitetty hybridimalli verkkotietoja tarvitsevien tahojen kustannuksia voidaan alentaa sekä varmistaa, että tietoja tarvitseva toimija saa kaikki tarvitsemansa tiedot nopeammin ja vaivattomammin.

Verkkotietojen luovuttamista säännellään tällä hetkellä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 242 §:ssä ja sähkömarkkinalain (588/2013) 110 §:ssä. Nykyisellään sääntely kattaa ainoastaan tele- ja sähköverkot. Pykälät kattavat ainoastaan verkkotietojen luovuttamisen kaivutapahtumiin, minkä vuoksi verkkotoimijat ovat voineet kieltäytyä verkkotietojensa luovuttamisesta esimerkiksi verkkojen suunnittelua varten, mitä ei voida pitää kestäväenä tai tarkoituksenmukaisena asiantilana. Edellä mainittujen lakien lisäksi kunnilla on oikeus kerätä alueellaan sijaitsevan verkkoinfrastruktuurin verkkotietoja sekä luovuttaa tällä perusteella keräämiään johtotietoja.

Verkkotietojen hallinnointiin ja niiden luovuttamiseen tarkoitettujen verkkotietojärjestelmien kokonaisturvallisuudesta ei ole kattavasti tietoa eikä siten riittävää varmuutta turvallisuustoimenpiteiden riittävydestä. Palveluiden käyttäjien vaihtelevat tunnistamistavat, vastausten saajien tunnistaminen sekä pyyntöjen tekijöiden valvonta ja palveluiden tietoturva vaihtelevat merkittävästi palvelukohtaisesti. Verkkotietojen luovuttamiseen käytettäviä palveluita tai niiden käyttöä ei myöskään tällä hetkellä valvota valtakunnallisesti.

Verkkotietokyselyihin annetuissa vastauksissa verkkotiedot ovat palvelusta ja verkkotoimijasta riippuen eri tarkkuustasolla ja karttapohjalla. Vastausta hyödyntävälle luovutetut verkkotiedot voivat olla monella tapaa puutteellisia, mistä johtuen tietojen avulla ei ole mahdollista suorittaa kaivutyötä turvallisesti ilman erillistä kaapelinäyttöä. Tietojen epätarkkuuden vuoksi voidaan joutua käyttämään hitaita ja kalliita työskentelymenetelmiä, kuten lapiokaivuuta työskenneltäessä johtojen lähistöllä.

Näyttötoimintaa eli verkkojen paikantamisesta ja merkitsemistä maastossa tehdään kaivutöitä varten tilanteissa, joissa verkkotiedot ovat puutteellisia, epätarkkoja tai tarkan sijainnin osoittaminen kaivupaikalta on muutoin välttämätöntä. Näyttötoiminnan tarpeellisuus sekä näytön järjestämiseen liittyvät käytännöt vaihtelevat toimijoittain ja alueittain. Eri verkkojen verkkotiedot ovat eri-ikäisiä jo verkon rakentamisajankohdasta johtuen. Ne ovat dokumentoitu vuosikymmenten saatossa erilaisilla tarkkuuksilla erilaisiin järjestelmiin. Edellä mainitusta syistä johtuen näyttöjen suorittaminen on ajoittain välttämätöntä kaivuvahinkojen välttämiseksi. Liikenne- ja

LUONNOS

viestintäviraston antamalla määräyksellä asetetut verkkotietojen dokumentointitarkkuutta koskevat vaatimukset ovat olleet voimassa vasta 1.1.2021 lähtien. (Määräys 71 verkkotietojen toimittamisesta Sijaintitietopalveluun). Sijaintitietopalvelun käyttöönoton keskeyttämisen vuoksi, määräyksen noudattamisesta ei ole saatavissa tietoja.

Näyttötoiminnan toimijakohtaisista eroista johtuen kaivutoiminnalle aiheutuu kuitenkin erilaisia haasteita. Toimijat toteuttavat näytöt vaihtelevilla toteutusnopeuksilla, mikä hankaloittaa itse kaivutyön tekemistä, koska kaivutyön tekijät saattavat joutua odottamaan näyttöjen toteutumista vaihtelevia aikoja tai yhden näytön viivästyessä viivästyy koko kaivutyö. Näytön tarkkuudelle ei myöskään nykyisellään ole asetettu vaatimuksia, mikä on voinut johtaa kaivutöiden tai suunnittelun kannalta haastaviin tai kestäättömiin näyttöalueiden laajuuksiin. Lisäksi näyttöjen tekeminen suunnittelutyötä varten on pääasiassa sääntelemätöntä, mikä avaa mahdollisuuksia toimijoille viivästyttää näyttöjä kaupallisista syistä.

Traficom in teettämän selvityksen mukaan 90 %:lla selvitykseen vastanneista 20 verkkotoimijasta oli viimeisen vuoden aikana tapahtunut kaivutöistä aiheutuneita vika- ja häiriötilanteita. Vika- ja häiriötilanteita tapahtui siitä huolimatta, että verkkotietokysely oli tehty ennen kaivamista. Haastatelluista verkkotoimijoista 94 % totesi, että heidän verkoissaan oli syntynyt vika- ja häiriötilanteita siitä huolimatta, että verkkotietokyselyt oli tehty nykyisistä palveluista asianmukaisesti. Näiden vika- ja häiriötilanteiden kustannusvaikutukset kansantaloudelle ovat kokonaisuudessaan merkittävät, kun huomioidaan verkkotoimijalle aiheutuvat vahingot ja myös vika- ja häiriötilanteiden aiheuttamat vahingot muille palveluille ja infrastruktuurille.

Maanrakennus- ja kaivutöissä on viime vuosina esiintynyt merkittäviä määriä vakavia vaaratilanteita, jotka ovat liittyneet muun muassa viime vuosien aikana toteutettuun valokuiturakentamiseen. Vuoden 2024 lokakuussa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) tiedotti, että kyseisenä vuonna oli tapahtunut satoja tapauksia, joissa valokuitukaapeleiden asentamisesta on aiheutunut vakava vaaratilanne. Tyypillisesti vakavat vaaratilanteet liittyvät töihin, joissa on kaivettu maakaasuputkien tai sähkökaapelien lähellä. Luonteeltaan nämä vakavat vaaratilanteet voivat olla hengenvaarallisia.

Muuhun maanalaiseen verkkoinfrastruktuuriin liittyen vahingot tyypillisesti rajoittuvat mahdolliseen maanalaisen rakenteen vaurioittamiseen, mikä saattaa keskeyttää esimerkiksi sähkön- tai vedenjakelun tai katkaista tietoliikenneyhteydet vaurioituneen verkon piirissä olevilta asiakailta.

Sijaintiselvitysprosesseissa ja -järjestelmissä esiintyvä vaihtelu aiheuttaa siten vaihtelua sijaintiselvitysvastauksissa ja niiden kattavuudessa, kustannuksissa ja prosessin kokonaisturvallisuudessa.

3 Tavoitteet

Lainsäädännön avulla pyritään ehkäisemään verkkoinfrastruktuuriin kohdistuvia kaivuvahinkoja sekä vähentämään vahingoista aiheutuvia haittoja yhteiskunnalle ja parantaa maan- ja vesirakennustöihin ryhtyvän turvallisuutta. Tavoitteena on myös parantaa kaivutöiden suunnittelijoiden ja tekijöiden mahdollisuutta saada tietoja olemassa olevasta maanalaisesta infrastruktuurista. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää maanrakennus- ja vesistörakennustöiden suunnitteluun ja kaivutöiden liittyvän näyttötoiminnan menettelytapoja.

Lainsäädäntöhankkeen tavoitteena on lisäksi parantaa nykytilassa tunnistettuja haasteita parantamalla verkkotietokyselyprosesseja, kehittämällä maanalaisen infrastruktuurin paikkatiedon

LUONNOS

turvallisuutta ja erityisesti tietoturvaa ja parantaa toimitettavien verkkotietokyselyiden vastaus-
ten laatua.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista, joka sääntelee erityisesti Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tarkoitetun järjestelmän toteutustapaa. Toteutustavaksi esitetään valittavan niin sanottu hybridimalli. Hybridimallissa toimijat voivat halutessaan joko itse hallinnoida omia verkkotietojaan verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tai toimittaa verkkotiedot Liikenne- ja viestintävirasto Traficom keskitetysti hallinnoimaan järjestelmään. Hajautetusti toimivien verkkotoimijoiden tulee toimittaa viranomaisen järjestelmään etukäteen vain aluemuotoinen tieto omista verkkoalueistaan.

Uudessa laissa verkkotoimijoille ja verkkotietokyselyiden tekijöille ehdotetaan edellytykseksi palvelun käytölle rekisteröitymistä palveluun. Verkkotietokyselyihin vastaaminen esitetään tapahtuvan viraston järjestelmän kautta. Tämä varmistaa, että vastaukset on toimitettu kyselyn mukaisesti. Uudessa laissa esitetään myös viranomaisille oikeutta tehdä verkkotietokyselyitä erilaisten viranomaistehtävien suorittamista varten.

Esityksessä ehdotetaan verkkotietojen toimittamiseen liittyvän näyttötoiminnan tarkempaa sääntelemistä. Näyttötoiminnan osalta ehdotetaan selvennyksiä velvollisuuksiin suorittaa näyttötoimenpiteitä, näyttötoiminnan kustannuksiin, näyttötoiminnan viranomaisvalvontaan ja hädännäyttöjen tekemiseen.

Uudessa laissa ehdotetaan uutta sääntelyä verkkotietojen suojaamisen osalta. Uusia ehdotettavia velvollisuuksia ovat henkilöturvallisuusselvitysten tekeminen toimijoiden henkilöstölle, joilla on pääsy verkkotietoihin. Lisäksi esitetään vaitiolovelvollisuutta verkkotietokyselyiden nojalla tietoja saaneille toimijoille. Verkkotiedot ovat laajalti toimijoiden liikesalaisuuksia ja uuden lain nojalla muun muassa mahdollisilla kilpailijoilla on verkkotietokyselyjen kautta rajoitettu pääsy toisen toimijan verkkotietoihin.

Uudessa laissa esitetään myös velvollisuuksia toimijoiden verkkotietojärjestelmille riippuen verkkotietojärjestelmän tietojen merkittävyyden perusteella. Verkkotietojärjestelmät esitetään jaettavaksi kolmeen luokkaan (A, B ja C), joille asetetaan eritasoisia valvonta-, tietoturva- ja arviointivaatimuksia.

Uudessa laissa esitetään myös Liikenne- ja viestintävirastolle uusia oikeuksia maksujen perimiseen, uusia tehtäviä, määräyksenantovaltuuksia, riittäviä hallinnointioikeuksia palveluun, tiedonsaantioikeuksia ja tarkastusoikeutta uuden lain ja sen nojalla annettujen määräysten valvomiseksi. Lisäksi esitetään Liikenne- ja viestintävirastolle oikeutta järjestää palvelu käyttäen apunaan yksityisiä tai julkisia palveluntuottajia teknisissä ja avustavissa tehtävissä.

Uudessa laissa ehdotetaan Liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuutta asettaa uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka. Lisäksi esitetään, että Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun tiettyjen uudessa laissa asetettujen velvoitteiden laiminlyömisestä.

LUONNOS

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Johdanto

Esityksellä arvioidaan olevan suoria vaikutuksia erityisesti verkkotoimijoihin kuten tele-, energia-, liikenne- ja vesihuoltoyrityksiin, sekä maan- ja vesirakennusyrityksiin ja näitä rakennustoita suunnitteleviin yrityksiin, kuntiin, Väylävirastoon, Liikenne- ja viestintävirastoon ja muihin toimijoihin, jotka hallinnoivat maanalaista infrastruktuuria, kuten satamat ja lentokentät.

Keskeiset arvioidut suorat vaikutukset ovat verkkotietojen saatavuuden parantuminen, verkkotietojen kokonaisturvallisuudeltaan parempi hallinnointi ja käsittely sekä näyttötoiminnan johdonmukaisempi sääntely ja sitä kautta yhtäläisempi toimintamalli eri verkkojen osalta. Lisäksi suoria vaikutuksia odotetaan olevan rakennustöistä johtuvien vika- ja häiriötilanteiden vähentyminen.

Tietojen parempi saatavuus parantaa kaivuyritysten, rakennustöiden luvanhakijoiden ja suunnitteluyritysten toimintamahdollisuuksia sekä parantaa maanrakennus- ja vesistö rakennustöiden turvallisuutta vaaratilanteiden vähentyessä ja laskee kokonaiskustannuksia verkkotietoselvitysten laadun parantuessa järjestelmä käyttöön otettaessa. Pitkällä aikavälillä verkkotietojen laadun odotetaan myös parantuvan sääntelyn ohjatessa tiedon parempaan hallinnointiin, tietoturvalisempaan käsittelyyn ja puuttuvan tiedon karttuessa.

Kaivuvahinkojen vähentyessä on odotettavissa myös verkkopalveluiden laadun parantuminen verkkojen vahingoittumisen vähentyessä. Tämä osaltaan parantaa kansalaisten ja yritysten saamia palveluita sähkö-, kaasu-, tietoliikenne-, vesijakelupalveluiden osalta.

Liikenne- ja viestintävirastolle asetettavat uudet velvollisuudet ylläpitää sähköistä tietopistettä verkkotietojen hallintaan ja hallinnoida sen käyttöä sekä valvoa siihen liitettyjä yksityisiä tietojärjestelmiä aiheuttavat vaikutuksia viraston toimintaan. Lisäksi virastolle tulee tehtäviä muun muassa näyttötoiminnan valvontaan liittyen sekä verkkotoimijoiden verkkotietojärjestelmien valvontaan ja tarkastuksiin liittyen. Näihin liittyen uusi lainsäädäntö kasvattaa Liikenne- ja viestintäviraston resurssitarpeita sekä edellyttää investointeja ja aiheuttaa käyttökustannuksia uusiin tietojärjestelmiin.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Uudella lailla odotetaan olevan vaikutuksia yritysten taloudelliseen toimintaan. Yrityksille aiheutuu kustannuksia sääntelytaakkana, esimerkiksi yksityisten toimijoiden verkkotietojärjestelmien yhdistäminen uusien sähköisten rajapintojen kautta uuteen sähköiseen tietopisteeseen ja verkkotietojen muuttaminen ja siirtäminen sähköiseen tietopisteeseen tulee aiheuttamaan kustannuksia yksityisille toimijoille.

Sähköisen tietopisteen käytöstä suunnitellaan perittävän maksuja, jotka nostavat verkkotietokyselyjä tekevien kustannuksia. Toimijoille aiheutuu myös uusia kustannuksia velvollisuudesta teettää henkilöstölleen turvallisuusselvitykset sekä yhdenmukaistettavista verkkotietojärjestelmien ja -prosessien tietoturva vaatimuksista, jotka voivat johtaa verkkotietojärjestelmien päivitys- ja investointitarpeisiin.

Nykyisellään verkkotietokyselyihin vastaamisesta aiheutuu verkkotoimijoille kustannuksia, jotka tyypillisesti riippuvat verkkotoimijan verkon koosta. Pienemmille alueellisille toimijoille kustannukset on arvioitu olevan tyypillisesti tuhansia euroja vuodessa ja suurimmillaan yli 100 000 euroa vuodessa toimijaa kohden.

LUONNOS

Uuden lain ja sen sääntelemän sähköisen tietopisteen käyttöönotolla odotetaan olevan kustannusvaikutuksia verkkotoimijoiden toimintaan erityisesti niiden omien verkkotietojärjestelmien osalta. Myös kaupallisille verkkotietopalvelutoimijoille ja kunnille odotetaan mahdollisesti muodostuvan kustannuksia tietojärjestelmäpäivityksistä, jos nykyiset järjestelmät eivät ole modernien tietoturva vaatimusten mukaisia. Rajapintojen luominen uuteen Liikenne- ja viestintäviraston järjestelmään odotetaan aiheuttavan kertaluonteisesti verkkotoimijoille 10 000–200 000 euron kustannukset. Verkkotoimijoilla on myös mahdollisuus toimittaa verkkotietonsa sähköiseen tietopisteeseen piirtotyökalun avulla, jolloin kustannuksia uuden rajapinnan rakentamisesta ei synny.

Verkkotietojen siirtäminen ja muuttaminen muotoon, jossa ne voidaan siirtää sähköiseen tietopisteeseen voi aiheuttaa myös kustannuksia. Eri verkkotietojärjestelmissä verkkotietojen paikat, reitit ja muut tiedot on tallennettu erilaisten tietokantamääritteiden mukaisesti. Siirrettäessä tiedot järjestelmästä toiseen joudutaan tiedot yleensä muuttamaan yhteensopivaan muotoon. Tietojen muuttaminen aiheuttaa verkkotietojärjestelmien nykyisille omistajille uusia kustannuksia. Johtuen eri tietojärjestelmien monimuotoisuudesta kustannukset voivat vaihdella merkittävästi ja tarkkojen kustannusarvioiden tekeminen ilman kattavia tietoja eri tietokannoista on epärealistista.

Lisäksi uusi turvallisuusselvitysvaatimus verkkotietoja käsitteleville henkilöille aiheuttaa kustannuksia niiden teettämisestä verkkotoimijoille, suunnittelutoimistoille ja muille toimijoille, joilta niitä vaaditaan. Nykyisellään perusmuotoisten turvallisuusselvitysten kustannus on 185 euroa per selvitys. Liikenne- ja viestintävirasto arvion mukaan verkkotietojen parissa työskentelee Suomessa noin 35 000–45 000 henkilöä ja osalle näistä on jo tehty turvallisuusselvitys. Tarkkoja arvioita kuinka suuri osa henkilöistä on jo turvallisuusselvitetty ei ole käytettävissä.

Uudet tietoturva vaatimukset verkko- ja näyttötoimijoiden verkkotietojärjestelmiin voivat aiheuttaa toimijoille merkittäviä investointi- ja muita kustannuksia tietojärjestelmien tietoturvan parantamisesta ja päivittämisestä. Eri verkkotietojärjestelmien tietoturvan nykyisen tason vaihdellessa toimijoittain on kattavien arvioiden tekeminen kustannuksista haastavaa. Riippuen yksittäisen verkkotietojärjestelmän muun muassa nykytilasta, toteutustavasta ja koosta kustannusvaikutukset voivat vaihdella merkittävästi. Käytännössä, jollei päivitystarpeita ole, niin kustannuksiaakaan ei synny. Toisaalta, jos tietoturvapäivitykset ovat merkittäviä, niin yksittäisen toimijan osalta voidaan arvioida kustannusten nousevan jopa yli miljoonaan euroon.

Uusi rekisteröitymisvelvollisuus järjestelmän käyttäjäksi rakennustöiden tekemistä varten ja siihen liittyvät muut edellytykset, kuten henkilöstön turvallisuusselvitykset, nostavat kaivutoimijoiden kustannuksia ja siten nostavat markkinoille tulon kynnystä toimialalla. Kustannuksia voidaan kuitenkin pitää maltillisina suhteessa saavutettaviin hyötyihin kokonaisturvallisuuden näkökulmasta ja kaivuvahinkojen vähenemisestä aiheutuvien vahinkojen pienenemisen johdosta.

Verkkojen sijaintien näytöt tilanteissa, joissa pelkät järjestelmästä toimitetut verkkotiedot eivät riitä, aiheuttavat kustannuksia verkkotoimijoille. Uuden lain myötä näyttöjä voitaisiin hallinnoida sähköisen tietopisteen kautta. Tämä yhdenmukaistaisi ja johdonmukaiseksi näyttötoimintaa eri verkkoinfrastruktuurien osalta. Tämän odotetaan vaikuttavan toimijoiden nykyisiin näyttöprosesseihin muuttaen niitä.

Näyttöjen tekemiseen liittyvät vaikutukset pääasiassa näyttöjen tekemisen velvollisuuden laajentamista uusiin verkkoinfrastruktuureihin, kuten kaasu- ja vesi-infrastruktuureihin, ja näyttövelvollisuuden laajenemisesta myös tarvittaessa suunnittelu- ja lupavaiheisiin. Uusi näyttötoiminnan tarkempi sääntely mahdollistaa myös verkkotoimijoiden tarkemman valvonnan

LUONNOS

erityisesti teletoimialalla, jossa näyttöjen viivästäminen tai tekemättä jättäminen on mahdollistanut markkinoilta pois sulkevan toiminnan uusia televerkkoja rakennettaessa.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Uudella sähköisellä tietopisteellä ja yhdenmukaistetulla näyttöpalveluiden toteutuksella kaikkien palvelun piirissä olevien verkkoinfrastruktuurien osalta odotetaan olevaan positiivisia vaikutuksia kaivutöiden suunnitteluun, ja toteutukseen ympäristön näkökulmasta, koska kaivuva-hingoista aiheutuvien vahinkojen määrä jää pienemmäksi ja siten kaivutöiden vahingoista aiheutuvien korjausten määrä jää pienemmäksi. Paremmalla tiedon saatavuudella suunnittelu- ja kaivuvaiheessa voidaan välttää tilanteita, joissa verkkorakentamista on suunniteltu tai toteutetaan tarpeettomasti paikoissa, joissa olemassa oleva verkkoinfrastruktuuri rajoittaa tai estää rakennustyöt.

Laajemmassa näkökulmassa uudella sääntelyllä ei odoteta olevan laajempia vaikutuksia maan- ja vesirakennustöiden ympäristövaikutuksiin.

4.2.4 Viranomaisvaikutukset

Liikenne- ja viestintävirastolle aiheutuu kustannuksia uuden järjestelmän hankinnasta, käyttönotosta ja käytöstä. Uuden sähköisen tietopisteen käyttö edellyttää myös uusia henkilöresursseja muun muassa järjestelmän käyttöön, ylläpitoon ja asiakaspalveluun.

Seuraamusmaksua koskeva ehdotus lisäisi vähäisessä määrin Oikeusrekisterikeskuksen työmäärää ja resurssitarvetta. Tämä riippuisi määrättävien seuraamusmaksujen määrästä, jota on haasteellista ennalta arvioida. Esityksen valmistelussa on lähdetty arviosta, jonka mukaan seuraamusmaksuja määrättäisiin enintään muutamia kymmeniä vuodessa. Kuitenkin koska esitetyt arviot seuraamusmaksujen määrästä perustuvat arvioihin ja lainsäädäntö tulisi porrastetusti sovellettavaksi, vaikutus Oikeusrekisterikeskuksen kokonaistyömäärään näkyy viiveellä ja mahdollinen lisäresursoinnin tarve tulee täsmentymään vasta myöhemmin.

Liikenne- ja viestintävirastolle on muodostunut voimassa olevaan lainsäädäntöön pohjautuen tietojärjestelmän kehitys- ja investointikustannuksia noin 7 500 000 euroa. Muun muassa toteutusmallin muutoksista johtuen järjestelmän toteuttamisesta aiheutuu vielä arviolta 4 500 000 euron kustannukset aiempien kustannusten lisäksi. Käyttökustannuksia on suunniteltu rahoitettavan Liikenne- ja viestintäviraston, Energiaviraston ja Väyläviraston yhteisrahoituksella jokaisen rahoittaessa noin 400 000 euroa vuodessa. Lisäksi käyttömaksuja on suunniteltu perittävän kattamaan noin yhden miljoonan euron käyttökustannukset vuodessa. Käyttökustannukset olisivat siten yhteensä noin 2 200 000 euroa vuodessa, sisältäen 10–12 henkilötyövuoden lisäyksen.

4.2.5 Turvallisuusvaikutukset

Työturvallisuutta ja palveluiden toiminnan turvallisuutta parantaa verkkotietojen parempi saatavuus ja yksinkertaisempi selvittäminen esitetyn sähköisen tietopisteen kautta. Nykyisin verkkotietokyselyitä on täytynyt tehdä useille toimijoille ilman varmuutta, että kaikki verkkotiedot tulisivat varmasti tällöinkään selvitettyksi. Liikenne- ja viestintäviraston teettämän selvityksen mukaan 72 % haastatelluista verkkotoimijoista raportoi vikatilanteita ilmenneen kaivutilanteissa, joissa verkkotietokyselyitä ei ollut asianmukaisesti tehty ennakolta ja jopa 92 % toimijoista ilmoitti, että vikatilanteita on ilmennyt, vaikka verkkotietokyselyt on ennakolta asianmukaisesti tehty. Haastatteluissa enemmistö verkkotoimijoista myös arvioi, että selvitysten määrät

LUONNOS

ovat kasvaneet viime vuosina ja tästä huolimatta vikatilanteiden määrät ovat kasvaneet viime vuosina.

Turvallisuuden parantuminen parantaa kriittisen tiedon käsittelyä maanalaisen verkkoinfrastruktuurin osalta. Toimijoiden rekisteröitymisvelvollisuus rajoittaa maanalaisen infrastruktuuritietoihin pääsyä asiattomilta toimijoilta, joiden turvallisuutta ei ole arvioitu turvallisuusselvityksissä, varmistaen, että tietoa käsittelevät toimijat, joilla on tarve ja oikeus käsitellä tietoa.

Verkkotietojärjestelmien arvioinnit edistävät ja varmistavat, että tietoja käsitellään ainoastaan tietoturvallisissa tietojärjestelmissä ja -prosesseissa. Verkkotoimijoiden verkkotietojärjestelmien luokittelu eri luokkiin (A, B ja C) mahdollistaa vaatimusten porrastamisen siten, että erilaisen riskitason omaaville verkkotoimijoiden järjestelmille asetetaan eritasoiset vaatimukset tietojärjestelmien ja -prosessien osalta.

Näyttötoiminnan vähimmäisvaatimusten asettaminen ja käytäntöjen yhtenäistyminen mahdollistavat johdonmukaisemman toimintatavan eri verkkojen osalta eri alueilla.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Keskitetty malli

Keskitetyllä mallilla tarkoitetaan palvelua, jossa kaikkien verkkotoimijoiden hallinnoimat verkkotiedot tuodaan valvovan viranomaisen ylläpitämään tietojärjestelmään. Keskitetyssä mallissa palveluun kerätään etukäteen verkkotiedot kaikilta verkkotoimijoilta, minkä jälkeen valvova viranomainen käsittelee sijaintiselvityspyynnöt ja -vastaukset. Mallissa kaikkien verkkotoimijoiden hallinnoimat verkkotiedot tuodaan valvovan viranomaisen ylläpitämään tietojärjestelmään viranomaisen edellyttämällä tavalla yhtenevässä muodossa. Valvova viranomainen käsittelee ja hyväksyy verkkotoimijoiden rekisteröitymishakemukset. Rekisteröitymishakemuksen hyväksyminen on edellytys palvelun käytölle sekä verkkotietojen toimittamiselle palveluun. Verkkotoimijalla on palvelussa rajattu näkymä kaikkiin sen verkon alueelle osuneisiin sijaintiselvityspyyntöihin esimerkiksi mahdollisten kaapelivaurioiden aiheuttajien sekä vaurioiden syiden selvittämiseksi.

Palvelu muodostaa toimitetusta verkkotiedosta käyttäjän tekemän sijaintiselvityspyynnön perusteella yhteen karttanäkymään koottavan monijohtokartan, joka sisältää kaikkien kyseisellä sijaintiselvitysalueella sijaitsevien verkkojen tiedot. Valvova viranomainen käsittelee ja ratkaisee palvelussa tehtyt sijaintiselvityspyynnöt järjestelmän avulla itsenäisesti. Ratkaisu tehdään joko automaattisesti tai virkahenkilön suorittaman lisätarkastelun ja -valvonnan kautta. Verkkotoimijalla ei ole vaikutusvaltaa siihen kenelle verkkotietoja luovutetaan sen jälkeen, kun verkkotiedot on toimitettu palveluun.

Sijaintiselvityspyyntöön annettavassa vastauksessa pyynnön tekijälle luovutetaan tietoja ainoastaan perusteltuun tarpeeseen. Sijaintiselvitysvastaus annetaan yhtenäisessä muodossa monijohtokartana palvelun käyttöliittymän kautta. Vastaukseen sisällytetään palveluun tuodut verkkotiedot, joiden näkyvyyttä ei ole mahdollisen erillisen viranomaisen hallintopäätöksen mukaisesti rajoitettu. Näkyvyydeltään rajoitettujen verkonosien osalta näyttö voidaan suorittaa paikan päällä. Keskitetyssä mallissa valvova viranomainen pystyy vastaamaan sijaintiselvityspyyntöihin yhdenmukaisesti sekä huolehtimaan vastausten käsittelystä ajallaan.

LUONNOS

Verkkotiedon keskittäminen palveluun antaa valvovalle viranomaiselle mahdollisuuden valvoa verkkotoimijoiden verkkotiedon laatua. Viranomainen pystyy myös valvomaan sitä mihin sijaintiselvityspyynnöitä tehdään ja kuka niitä tekee. Tällöin pystytään paremmin puuttumaan havaittuihin ongelmiin ja poikkeavaan toimintaan.

Sijaintitietopalvelua oltiin alun perin toteuttamassa keskitetyllä mallilla. Keskitetyssä mallissa on kuitenkin tunnistettu haasteita ja haavoittuvuuksia. Mallissa verkkotiedot ja sijaintiselvityspyynnot ja -vastaukset kasautuvat viranomaisjärjestelmään, jolloin ne muodostavat kasautumisvaikutuksen takia tietoturva-vaatimuksen kasvun. Lisäksi jos verkkotoimija ei päivitä verkkotietoja palvelussa pitkään aikaan, voi se nostaa kaivuvahinkoriskiä.

5.1.2 Hajautettu malli

Hajautetussa toimintamallissa kaikkien verkkotoimijoiden osalta sijaintiselvityspyyntö tehdään viranomaisen palvelun kautta, mutta vastaus pyyntöön annetaan variaatiosta riippuen joko viranomaisen palvelussa tai verkkotoimijalta suoraan kysyjälle. Hajautetussa mallissa verkkotoimijoiden hallinnoimia verkkotietoja ei tuoda ja tallenneta etukäteen viranomaisen tietojärjestelmään, vaan verkkotiedot säilytetään verkkotoimijoiden käyttämissä verkkotietojärjestelmissä. Viranomaisen järjestelmään tuodaan vain tieto verkkoalueesta, jolla verkkotoimijan verkot sijaitsevat. Verkkotoimijoiden tulee toimittaa viranomaisen järjestelmään etukäteen vain aluemuotoinen tieto omista verkkoalueistaan, joiden perusteella sijaintiselvityspyynnot ohjataan viranomaisen palvelun kautta oikeille verkkotoimijoille.

Hajautettu malli on mahdollista toteuttaa erilaisin variaatioin. Hajautettu malli voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että verkkotoimija ilmoittaa rekisteröitymisen jälkeen viranomaisen palveluun verkkonsa sijainnin verkkoalueena, jolle osuvat sijaintiselvityspyynnot välitetään verkkotoimijan verkkotietojärjestelmälle. Verkkotoimija toimittaa vastauksen viranomaisen palveluun verkkotietojärjestelmänsä ja viranomaisen palvelun välille rakennetun rajapinnan kautta. Verkkotoimija saa tiedon verkkoalueelleen kohdistuvista sijaintiselvityksistä, ja kutakin sijaintiselvitysvastausta varten verkkotiedot toimitetaan erikseen pyynnön alueelta verkkotoimijan verkkotietojärjestelmästä. Viranomaisen palvelu muodostaa kaikkien verkkotoimijoiden vastauksista yhtenäisen monijohtokartan, joka on palvelussa sijaintiselvitystekijän ladattavissa. Valvojan viranomaisen vastuulla on sijaintiselvityspyyntöjen käsittelyprosessin yleinen lain- ja asiamukaisuuden varmistaminen sekä valvoa, että verkkotoimijat vastaavat niille kohdistettuihin sijaintiselvityspyyntöihin. Viranomaisen kyky valvoa ja hallinnoida palvelun käyttöä kokonaisvaltaisesti on kuitenkin rajoittunut. Viranomainen voi pääosin valvoa ja hallinnoida palvelua kuten keskitetyssä ratkaisussa, mutta ei voi hallita kuinka nopeasti verkkotoimijat käsittelevät sijaintiselvityspyynnot ja toimittavat sijaintiselvitysvastauksensa.

Hajautettu malli voidaan toteuttaa myös esimerkiksi siten, että verkkotoimija ilmoittaa rekisteröitymisen jälkeen viranomaisen palveluun verkkonsa sijainnin verkkoalueena, jolle osuvat sijaintiselvityspyynnot välitetään verkkotoimijalle vastattavaksi. Verkkotoimija toimittaa sijaintiselvitysvastauksen suoraan sijaintiselvityksentekijälle, minkä jälkeen verkkotoimija raportoi viranomaisen palvelussa toimittaneensa vastauksen. Verkkotoimija vastaa siitä, että verkkotiedot ovat ajan tasalla ja sijaintiselvityspyynnön tekijälle luovutetaan oikeaa tietoa. Tässä variaatiossa verkkotietoja ei kerätä viranomaisjärjestelmään vaan tiedot pysyvät verkkotoimijoiden järjestelmässä. Viranomaisella ei tämän takia ole mahdollisuutta yhtenäisen monijohtokartan tuottamiseen sijaintiselvityspyynnön tekijälle. Variaatiossa viranomaisen kyky hallinnoida palvelun fyysistä ja teknistä tietoturvaa sekä valvoa palvelun käyttöä on vahvasti rajoittunut. Verkkotoimija toimittaa sijaintiselvitysvastauksen suoraan pyynnön tekijälle ja viranomainen voi suorittaa lähinnä jälkikäteistä verkkotiedon laadunvalvontaa. Tämä voi heikentää palvelun pääasiallista tavoitetta, eli kaivuvahinkojen syntymisen ehkäisemistä. Viranomaisen vastuulla on

LUONNOS

sijaintiselvityspyyntöjen käsittelyprosessin yleinen lain- ja asianmukaisuuden varmistaminen. Viranomaisen tulee muun muassa valvoa, että verkkotoimijat vastaavat niille kohdistettuihin sijaintiselvityspyyntöihin laissa tai määräyksessä asetetussa määräajassa. Mallissa sijaintiselvitysvastauksen saamiseen voi kulua enemmän aikaa tai sitä ei tule lainkaan, riippuen siitä miten eri verkkotoimijat kykenevät käsittelemään heille saapuneita pyyntöjä. Verkkotoimijoiden reagoitukyky heille osoitettuihin sijaintiselvityspyyntöihin aiheuttaa merkittävän riskin sijaintiselvitysvastauksen viivästymisestä. Mallissa sijaintiselvitysvastaukset saattavat myös kasautua suurille verkkotoimijoille.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Belgia

Belgiassa on käytössä kaksi eri lainsäädäntöön perustuvaa sijaintitietopalvelua Brysselin ja Flanderin alueella. Vallonian alueella palvelua ei ole. Molemmat palvelut toimivat myös yhteisrakentamisdirektiivin (EU) 2014/61 mukaisena keskitettynä tietopisteenä, ja niissä on mukana kriittinen infrastruktuuri. Palveluiden käyttöä ei valvota viranomaisen toimesta. Palveluihin on tunnistauduttava, ja käyttäjän on pakollista valita annetuista kategorioista, millaista työskentelyä tullaan tekemään.

Brysselin alueen palvelun tarjoaa voittoa tavoittelematon järjestö KLIM-CICC. Palvelun tietokanta on keskitetty toiminta-alueiden ja sijaintiselvityspyyntöjen osalta. Verkkotietojen osalta tietokanta on hajautettu ja se tallennetaan verkkotoimijoiden järjestelmiin. Lainsäädännössä enimmäisvastausajaksi on säädetty 15 työpäivää. Palvelun käyttö on ilmaista ja sijaintiselvityspyynnot ovat maksuttomia. Palvelussa on 10 julkista tiedon toimittajaa ja 77 yksityistä tiedon toimittajaa.

Flanderin alueella palvelun tarjoaa Digitaal Vlaanderen, joka toimii Flanderin hallituksen (Vlaamse Overheid) alaisuudessa. Tietokannassa verkkotoimijat toimittavat vastaukset sijaintiselvityspyyntökohtaisesti, ja sijaintiselvitysvastaukset kootaan keskitettyyn tietokantaan. Lainsäädännössä enimmäisvastausajaksi on säädetty 5 työpäivää ja yleishyödyllisille palveluille 15 työpäivää. Teknisesti enimmäisvastausajaksi on asetettu 30 työpäivää. Palvelussa karttapyynnöstä peritään 5–15 euron maksu. Maksun suuruus riippuu alueesta ja käyttäjän kyvystä käyttää xml-dataa. Palvelussa on 117 julkista tiedon toimittajaa ja 124 yksityistä tiedon toimittajaa.

5.2.2 Tanska

Tanskassa on käytössä lainsäädäntöön perustuva sijaintitietopalvelu, jossa on mukana myös yhteisrakentamisdirektiivin mukaiset toiminnot. Palvelu mahdollistaa yhteisrakentamisen koordinoinnin. Sijaintiselvityspalvelusta vastaa Tanskan karttalaitos (Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering), joka toimii Tanskan ilmasto-, energia- ja infrastruktuuriministeriön (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet) alaisuudessa. Palveluun tunnistautuminen on pakollista. Tanskan tieviranomaiset edellyttävät yleensä sijaintiselvityksen tekemistä ennen luvan hakeamista. Palvelun kautta ei kuitenkaan saa rakentamiseen vaadittuja lupia. Sijaintitietopyynnön yhteydessä on kerrottava millaista työskentelyä tullaan tekemään.

Tanskassa on käytössä hajautetun mallin järjestelmä. Palvelussa verkkotiedot säilytetään verkkotoimijoiden järjestelmissä. Verkkotoimija antaa vastauksena verkkotiedon sijaintiselvityspyynnön vastaanottamisen jälkeen, minkä jälkeen verkkotoimija toimittaa vastauksen viranomaisen palveluun verkkotietojärjestelmänsä ja viranomaisen palvelun välille rakennetun rajapinnan kautta. Verkkotoimijan tulee antaa oikea tieto aina pyydettyäessä. Enimmäisvastausajaksi

LUONNOS

on lainsäädännössä asetettu kaksi tuntia. Sijaintipyynnön maksu määräytyy pyynnön koon mukaisesti. Palvelussa on yhteensä 3926 julkista ja yksityistä tiedon toimittajaa.

5.2.3 Ruotsi

Ruotsin sijaintitietopalvelussa Ledningskollen.se tukeudutaan yhteisrakentamislainsäädäntöön. Palvelua koordinoi ja valvoo Ruotsin posti- ja televirasto (Post- och telestyrelsen, PTS). Ruotsissa on käytössä hajautettu malli, jossa verkkotoimija ilmoittaa rekisteröitymisen jälkeen viranomaisen palveluun verkkonsa sijainnin verkkoalueena, jolle osuvat sijaintiselvityspyynnot välitetään verkkotoimijalle vastattavaksi. Verkkotoimija toimittaa sijaintiselvitysvastauksen suoraan sijaintiselvityksentekijälle. Sijaintiselvitysvastauksen toimittamisen jälkeen verkkotoimija raportoi viranomaisen palvelussa toimittaneensa vastauksen. Palvelu on käyttäjille ja kaapelinomistajille maksuton.

5.2.4 Ranska

Ranskassa on käytössä lainsäädäntöön perustuva sijaintitietopalvelu, jossa on käytössä sekä hajautettu että keskitetty verkkotietokantaratkaisu. Palvelu liittyy kiinteistörekisterilainsäädännön yhteyteen ja sen kautta saa myös rakentamiseen vaaditut luvat. Palvelu sisältää kriittisen infrastruktuurin, mutta kaikkea tietoa ei jaeta käyttäjille. Palvelusta vastaa yksityinen toimija, joka toimii Ranskan ekologisen siirtymän ministeriön alaisuudessa (Ministères Aménagement du territoire Transition écologique). Palvelun käyttöä valvoo Ranskan ympäristöministeriön valvonnassa toimiva kansallinen teollisen ympäristön ja riskien tutkimuslaitos INERIS (L'Institut national de l'environnement industriel et des risques).

Palveluun rekisteröityminen on pakollista, ja pyynnön yhteydessä on kerrottava, millaista työskentelyä tullaan tekemään. Palvelussa on yli 72 000 tiedon toimittajaa. Lainsäädännössä enimmäisvastausajaksi on säädetty 15 päivää ensimmäisen dokumentin toimittamiselle ja 7 päivää toisen dokumentin toimittamiselle. Jos vastaus toimitetaan automaattisesti, keskimääräinen vastausaika on 1 tunti. Palvelussa on käytössä pyyntökohtainen maksu sijaintipyynnön tekijöille, joka on 8–10 euroa per pyyntö, sekä vastauskohtainen maksu verkkotoimijoille, joka on 1–2 euroa per vastaus.

5.2.5 Alankomaat

Alankomaissa sijaintitietopalvelu liittyy kiinteistörekisterilainsäädännön yhteyteen. Sama palvelu toimii myös yhteisrakentamisdirektiivin mukaisena keskitettynä tietopisteenä. Palvelu sisältää tiedot kriittisestä infrastruktuurista toiminta-alueittain. Järjestelmästä vastaa Kadaster Netherlands, joka toimii Alankomaiden talousministeriön alaisuudessa. Palvelun käyttöä valvoo Alankomaiden digitaalisesta infrastruktuurista vastaava viranomainen (Rijksinspectie Digitale Infrastructuur).

Palveluun on tunnistauduttava, ja käyttäjän on pakollista valita annetuista kategorioista, millaista työskentelyä tullaan tekemään. Palvelussa on 500 julkista tiedon toimittajaa ja 750 yksityistä tiedon toimittajaa. Järjestelmää on kehitetty vuosien kuluessa kohti keskitettyä verkkotiedot sisältävää tietokantaratkaisua. Tällä hetkellä noin 80 prosenttia verkkotoimijoista toimittaa verkkotiedot etukäteen keskitettyyn tietokantaan, ja 20 prosenttia vastaa sijaintiselvityspyyntöihin pyyntökohtaisesti. Lainsäädännössä enimmäisvastausajaksi on säädetty 2 työpäivää. Keskimääräinen vastausaika palvelussa on 2–4 tuntia. Pyyntökohtainen maksu on 11,50 euroa.

LUONNOS

5.2.6 Espanja

Espanjassa ei ole lainsäädäntöön perustuvaa sijaintitietopalvelua. Järjestelmä on johdonomistajien yhteistyönä toteutettu keskitetty palvelu, jossa tietokantaan on koottu tiedot energia- ja kaasuverkoista. Verkkotoimijat toimittavat tiedot järjestelmään. Palvelussa on kriittisestä infrastruktuurista mukana kaasu- ja öljyverkot. Palvelu ei tarjoa lainkaan tietoa viestintäverkoista. Palvelun omistavat laitokset valvovat palvelun käyttöä.

Palveluun on rekisteröidyttävä, ja käyttäjän on pakollista valita annetuista kategorioista, millaista työskentelyä tullaan tekemään. Palvelussa on 17 yksityistä tiedon toimittajaa. Sijaintiselvityspyynnön enimmäisvastausaika on 20 päivää, mutta keskimääräinen vastausaika on ollut muutama minuutti. Palvelussa peritään kyselykohtainen maksu, joka riippuu kyselyn alueesta. Normaaliille käyttäjälle maksu on 50 euroa per pyyntö ja suurkäyttäjälle keskimäärin 6 euroa per pyyntö.

5.2.7 Saksa

Saksassa on käytössä rekisteröityneen osuuskunnan ylläpitämä sijaintitietopalvelu, jonka käyttöä ei valvota. Palvelu ei mahdollista yhteisrakentamisen koordinoitua eikä passiivi-infran yhteiskäyttöä, eikä sitä kautta saa rakentamiseen vaadittuja lupia. Palvelu sisältää kuitenkin kriittisen infrastruktuurin toiminta-alueet. Palveluun on tunnistauduttava rekisteröitymällä. Sijaintiselvityspyynnön yhteydessä on valittava annetuista kategorioista, millaista työskentelyä tullaan tekemään. Palveluun on rekisteröitynyt tiedon toimittajina 93 verkkotoimijaa. Palvelun tietokanta on keskitetty sijaintiselvityspyynnöille ja hajautettu niille annetuille vastauksille. Palvelussa verkkotoimija päättää verkkotietojen toimittamisen syklin sekä enimmäisvastausajan. Pyynnöistä maksetaan verkkotoimijoille maksu verkon pituuden mukaisesti.

5.2.8 Iso-Britannia

Iso-Britanniassa uudistetaan sijaintitietopalvelujärjestelmää. Uudistuksen tavoitteena on rakentaa digitaalinen kartta Englannin, Walesin ja Pohjois-Irlannin maanalaisista putkista ja kaapeleista (National Underground Asset Register, NUAR). Rekisteriin suunnitellaan mahdollisuutta toimittaa tietoja infrastruktuurista sekä keskitettyyn että hajautettuun tietokantaan. Palvelun on tarkoitus tulla täysimittaisena käyttöön vuoden 2025 loppuun mennessä. Ennen uutta rekisteriä sijaintitietopyynnot tuli tehdä erikseen useisiin eri organisaatioihin. NUARin avulla toimijat voivat saada tarvitsemansa tiedot välittömästi yhdestä tietokannasta. NUAR sisältää tietoja yli 600 julkisen- ja yksityissektorin omistajalta ja kartoittaa yli 3 miljoonaa kilometriä maanalaisia putkia ja kaapeleita yhteen karttapalveluun.

6 Lausuntopalaute

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista

1 §. *Lain tarkoitus ja soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain tarkoituksesta ja soveltamisalasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain tarkoitukseksi rakennustöiden suunnittelun ja rakentamisen helpottaminen ja verkkoinfrastruktuuriin kohdistuvien vahinkojen ehkäiseminen.

LUONNOS

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lain soveltamisesta verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen taltioimiseen, säilyttämiseen ja luovuttamiseen sähköisen tietopisteen kautta sekä verkkoinfrastruktuuriin kohdistuvien näyttöjen järjestämisestä. Laissa ehdotetun sähköisen tietopisteen perustamisella pyritään helpottamaan erilaisten rakennushankkeiden läpivientiä ja ylläpito- ja kunnossapitotoimintaa harjoittavien tahojen mahdollisuuksia saada tarvitsemansa verkkotiedot yhdestä pisteestä yhdellä kyselyllä.

Keskeisessä roolissa lain soveltamisalan näkökulmasta ovat sähköisen tietopisteen kautta luovutettavat ja välitettävät verkkotiedot ja verkkotietojen luovuttamiseen liittyvät oikeudet ja velvoitteet. Lain tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta merkittävässä asemassa ovat viestintä-, energia-, vesihuolto- ja liikenneverkoja omistavat ja hallinnoivat tahot, joille laissa ehdotetaan säädettäväksi velvoitteita verkkoinfrastruktuurinsa aiempaa tarkempaan ja yksityiskohtaisempaan dokumentointiin ja verkkotietojen toimittamiseen tai välittämiseen liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään sähköisen tietopisteseen tai sen kautta.

Lakia sovellettaisiin lisäksi verkkoinfrastruktuuria koskevan näyttötoiminnan järjestämiseen, koska verkkotietojen tarkkuus ja laatu vaihtelevat aikojen saatossa käytettyjen dokumentointitapojen ja dokumentointiin käytettävissä olleiden menetelmien ja teknologioiden vuoksi merkittävästi. Verkkotietojen heikosta laadusta tai epätarkkuuksista johtuen, verkkotoimijan tai tämän lukuun toimivan näyttöpalveluntarjoajan on usein käytävä näyttämässä verkkoinfrastruktuurin sijainti paikan päällä ennen kuin kohteessa voidaan kaivaa turvallisesti ilman kaivuuhinkoja, minkä vuoksi laissa säädettäisiin myös näyttötoiminnasta. Myös maanpäällisillä verkkoinfrastruktuuria koskevilla tiedoilla voi olla merkitystä näytön onnistumisen näkökulmasta, joten myös maanpäällistä verkkoinfrastruktuuria koskevia tietoja ehdotetaan toimitettavaksi sähköisen tietopisteen kautta siltä osin kuin tietojen voidaan katsoa palvelevan näyttötoimintaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lain soveltamisesta maanalaisiin ja vesialueilla sijaitseviin verkkoinfrastruktuurin osiin. Lakia sovellettaisiin myös Suomen aluevesillä sijaitseviin verkkoinfrastruktuurin osiin.

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin laissa käytettävistä määritelmistä.

Pykälän 1 kohdan mukaan verkkoinfrastruktuurilla tarkoitetaan kaasu-, lämpö-, jäähdytys-, sähkö-, talousvesi-, jätevesi- ja hulevesiverkkojen, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 39 kohdassa tarkoitettuja viestintäverkkojen ja muiden näihin verrattavien verkkojen rakenteita ja osia.

Kohdassa viitataan viestintäverkkojen tarkemman määrittelyn osalta sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin, jonka 3 §:n 39 kohdan mukaisesti viestintäverkolla tarkoitetaan toisiinsa liitetystä johtimista sekä laitteista muodostuvaa järjestelmää, joka on tarkoitettu viestien siirtoon tai jakeluun johtimella, radioaalloilla, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla. Viestintäverkot, kuten myös edellä kuvatut muut verkot, käsitetään tässä laissa kaikkine verkoihin liittyvine laitteineen ja rakennelmineen.

Pykälän 2 kohdan mukaan kriittisellä infrastruktuurilla tarkoitetaan verkkoinfrastruktuuriin kuuluvia verkkoja ja niiden osia, jonka verkkotietojen paljastuminen olisi omiaan aiheuttamaan merkittävää yleistä vaaraa tai kansallisen turvallisuuden heikentymistä.

Kriittisyyttä arvioitaessa tulee tarkastella tapauskohtaisesti verkon tai sen osaa koskevien verkkotietojen merkitystä ja vaikutusta yhteiskunnan toiminta- ja kriisinsietokyvylle, jos tiedot paljastuisivat vihameieliselle taholle. Tapauskohtaisessa arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja viranomaisten toimintakyvyn turvaamiseen.

LUONNOS

Kriittisenä infrastruktuurina voidaan pitää esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta keskeisten tietoyhteiskuntasektorin, energiahuollon, rahoituksen, logistiikan, terveydenhuollon, kriittisen perusteellisuuden ja elintarvikehuollon hyödykkeiden tuottamisessa tarvittavia tärkeimpiä verkkoja ja niihin kuuluvaa infrastruktuuria.

Osana tapauskohtaisesti suoritettavaa kokonaisarviointia voidaan ottaa myös huomioon esimerkiksi muussa lainsäädännössä tai viranomaisten määräyksissä verkolle tai verkon osalle asetetut varautumiseen ja häiriö- ja poikkeustilanteista palautumiseen liittyvät vaatimukset. Esimerkiksi vaatimuksen tietyn verkon tai verkon osan nopeasta palautumisesta häiriötilanteen jälkeen voitaisiin osaltaan katsoa puoltavan kriittisen infrastruktuurin määritelmän täyttymistä. Tiettyä rajallista käyttäjäjoukkoa sekä pääsääntöisesti kotitalouksia ja kuluttajia palveleva tietoliikenneinfrastruktuuri tai energiahuollon infrastruktuuri eivät kuitenkaan lähtökohtaisesti olisi määritelmässä tarkoitettua kriittistä infrastruktuuria. Myöskään sähköyhtiöille yleisesti asetetun jakeluvetoisuuden perusteella ei voitaisi suoraan tehdä tulkintaa siitä, että koko sähköverkko olisi kriittistä infrastruktuuria, koska se tekisi käytännössä lähes tyhjäksi lain soveltamisen sähköverkkoihin. Myöskään yksittäinen osakokonaisuus verkosta ei lähtökohtaisesti olisi kriittistä infrastruktuuria, ellei se sisällä tai paljasta esimerkiksi verkon ohjaamisen kannalta kriittisiä tietoja, joiden avulla verkkoa voidaan helposti haavoittaa tai lamaannuttaa sen toiminta.

Pykälän 3 kohdan mukaan näyttötoiminnalla tarkoitetaan verkkoinfrastruktuurin sijainnin osoittamiseksi suoritettavia toimenpiteitä kuten paikantamista ja sijainnin merkitsemistä turvallisen kaivamisen mahdollistamiseksi ja kaivuvahinkojen välttämiseksi.

Pykälän 4 kohdan mukaan toiminta-alueella tarkoitetaan maakuntaa tai kuntaa, jossa verkkotoimijan verkko sijaitsee tai muun tahon toimintaa harjoitetaan pääsääntöisesti.

Laissa erotetaan käsitteellisesti toisistaan toiminta-alue, verkkoalue sekä verkkotiedot. Toiminta-alue kattaa maantieteellisesti laajemman alueen kuin verkkotoimijan verkkoalueen. Toiminta-alueella käytetään vuorostaan määrittämään verkkotoimijoiden lisäksi muidenkin lain soveltamisalaan kuuluvien tahojen toiminnan pääasiallista kohdistumista maantieteellisesti tietyn kunnan tai maakunnan alueella.

Pykälän 5 kohdan mukaan verkkoalueella tarkoitetaan tietoa siitä, että verkko sijaitsee tietyllä rajatulla maantieteellisellä alueella, josta ei voida kuitenkaan päätellä verkon tarkkoja sijaintitietoja.

Pykälän 6 kohdan mukaan verkkotiedoilla tarkoitetaan verkkoinfrastruktuurin tarkkoja sijainti- ja ominaistietoja.

Ominaistiedot tarkoittavat kyseiseen verkkoon tai verkon osaan liittyviä tietoja, kuten tietoa siitä minkä verkkotyypin verkosta on kyse, minkälaisesta materiaalista jokin kaapeli tai putki on valmistettu, kuinka suuri jännite verkossa kulkee sekä muita vastaavia tietoja, joita rakentamista, kaivuuta, huolto- tai muuta toimenpidettä suorittava tai suunnitteleva taho voi tarvita turvallisuuden varmistamiseksi tai muutoin työskentelynsä tueksi.

Pykälän 7 kohdan mukaan verkkotietokyselyllä tarkoitetaan sähköisen tietopisteen kautta tehtyä hakemusta verkkotietojen luovuttamiseksi rajatulta maantieteelliseltä alueelta.

Pykälän 8 kohdan mukaan verkkotoimijalla tarkoitetaan verkkoinfrastruktuurin kuuluvan verkon omistajaa tai haltijaa, ei kuitenkaan asunto-osakeyhtiötä, keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä tai niihin verrattavaa yhteisöä.

LUONNOS

Pykälän 9 kohdan mukaan verkkotietojärjestelmällä tarkoitetaan verkkotietojen dokumentointiin, hallinnoimiseen sekä luovuttamiseen käytettäviä tietojärjestelmiä.

Verkkotietojärjestelmän käsite kattaa laajasti verkkotoimijoiden, näyttöpalveluntarjoajien ja tiedon käyttäjien käyttämät järjestelmät, joissa hallinnoidaan, säilytetään tai käsitellään verkkotietoja. Määritelmä kattaisi erilaiset verkkotietojärjestelmät niiden toteutustavasta riippumatta ja määritelmään sisältyisivät ohjelmistot, järjestelmien ylläpitämistä varten perustetut konesalit sekä verkkotietojärjestelmien väliset tietoliikenneyhteydet ja rajapinnat sekä näyttötoiminnassa käytettävät laitteistot, joiden avulla sähköisen tietopisteen kautta luovutettuja tietoja käsitellään.

Pykälän 10 kohdan mukaan tietoturvallisuuden arviointilaitoksella tarkoitetaan tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua tietoturvallisuuden arviointilaitosta.

3 §. Sähköinen tietopiste. Pykälässä säädettäisiin sähköisestä tietopisteestä, joka olisi sähköisen palvelukanavan ja verkkotietoja ja niihin liittyviä tietoja sisältävän rekisterin muodostama kokonaisuus.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi ylläpitää tietoturvallista sähköistä tietopistettä, jonka kautta voidaan luovuttaa ja välittää digitaalisessa muodossa maanalaisen verkkoinfrastruktuurin verkkotietoja. Tietoturvallisuutta koskevalla vaatimuksella on tarkoitus korostaa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 13 §:ään verrattuna tietoturvallisuuden merkitystä sähköisen tietopisteen toteutusta suunniteltaessa sekä sitä ylläpidettäessä. Verkkotietojen luovuttamisella tarkoitettaisiin sähköiseen tietopisteeseen ilmoitettujen tietojen luovuttamista. Verkkotietojen välittämisellä tarkoitettaisiin muiden laissa säädettyjen verkkotietokyselyssä tai siihen vastaamiseksi ilmoitettujen tietojen välittämistä rakentamisen tai näyttötoiminnan mahdollistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi luovuttaa sähköisestä tietopisteestä verkkotietokyselyiden perusteella rakentamisen, suunnittelun ja näyttöjen järjestämiseksi tarpeellisia verkkotietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta luovuttaa ja välittää sähköisen tietopisteen kautta myös muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja. Liikenne- ja viestintävirasto voisi tässä tarkoituksessa vastaanottaa ja luovuttaa myös muita kuin tässä laissa tarkoitettuja tietoja maanalaisista ja -päällisistä rakennelmista. Tällaisten tietojen ilmoittaminen Liikenne- ja viestintävirastolle olisi aina vapaaehtoista.

4 §. Velvollisuus taltioida verkkotietoja. Pykälässä säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta huolehtia lain soveltamisalaan kuuluvaa verkkoa hallinnoidessaan, rakentaessaan, huoltaessaan tai korjatessaan, että verkkoa koskevat verkkotiedot taltioidaan lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Verkkotietojen riittävän tarkkuuden varmistamiseksi on tärkeää, että verkon osien sijainnit paikannetaan ja mitataan jo verkkojen rakennusvaiheessa ja tarkistetaan muiden verkkoon kohdistuvien töiden yhteydessä. Verkkotiedot ilmoitettaisiin sähköiseen tietopisteeseen järjestelmän tultua käyttöön. Hajautetussa toimintamallissa 7 §:n nojalla toimivat toimijat ilmoittaisivat tietoja Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä.

Liikenne- ja viestintävirasto on antamallaan määräyksellä M71 verkkotietojen toimittamisesta sijaintitietopalveluun vuodesta 2021 alkaen asettanut velvoitteen taltioida uusien verkkojen verkkotiedot määräyksen mukaisesti. Lain voimaantulon myötä verkkotoimijoiden ei tarvitsisi kartoittaa koko verkkoaan uudestaan, vaan taltiointi tulisi tehdä verkon huolto- ja korjaustöiden yhteydessä, mikä johtaisi verkkotiedon parantumiseen vuosien kuluessa. Näin

LUONNOS

vältetään koko verkon uudelleen dokumentoinnista seuraavien kohtuuttomien lisäkustannusten aiheutuminen verkkotoimijoille.

5 §. *Verkkoinfrastruktuuria vaarantava työ ja verkkoinfrastruktuurin sijainnin selvittäminen.* Pykälässä säädettäisiin jokaisen velvollisuudesta ennen 1 momentissa säädettyyn työhön ryhtymistä selvittää, sijaitseeko työn alueella verkkoinfrastruktuurin osia sekä velvollisuutta koskevista poikkeuksista. Sääntelyn tavoitteena on luoda valtakunnallisesti yhtenäinen prosessi verkkotietokyselyiden tekemiseksi ja verkkotietojen luovuttamiseksi yhdestä järjestelmästä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin jokaisen velvollisuudesta ennen maanrakennustyöhön, vesirakennustyöhön tai muuhun maan sisään ulottuvaan työhön ryhtymistä selvittää, sijaitseeko alueella verkkoinfrastruktuurin osia. Säännöksen tarkoituksena on, että työn suorittajalla olisi työtä suorittaessaan tiedossaan työalueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevien verkkoinfrastruktuurin osien tiedot vahinkojen välttämiseksi ja työturvallisuuden varmistamiseksi.

Velvollisuus kattaisi laajasti ymmärrettynä maan sisään ulottuvat työt, mukaan lukien työt, joissa maata kaivamatta työnnetään esine maan sisään. Maan sisään ulottuvalla työllä tarkoitetaan työtä, jonka suorittaminen edellyttää maan rakenteen pysyvää tai tilapäistä muuttamista. Velvollisuus ei siten koskisi työtä, joka tehtäisiin maanalaisen rakenteen, kuten luolan, huoneen tai kaapelin, sisällä ulottumatta maan sisään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kiinteistön omistajan lukuun tehtävää enintään 50 senttimetrin syvyyteen tehtäviä töitä koskevasta poikkeuksesta 1 momentissa säädettävään selvitysvelvollisuuteen. Rajoituksen soveltamisalaan kuuluvien töiden osalta 1 momentissa säädetty selvitys voidaan jättää tekemättä. Rajoitus on perusteltu, koska kiinteistön omistajan voidaan tavallisesti olettaa tuntevan kiinteistön alla sijaitsevan verkkoinfrastruktuurin osien sijainnin. Erityisesti luonnollisten henkilöiden omistamat kiinteistöt ovat usein kooltaan rajattuja, eivätkä tyypillisesti esimerkiksi taajamissa sisällä katualueita tai sellaisia alueita, joiden läpi kulkeisi verkkoinfrastruktuuria, jonka vahingoittuminen aiheuttaisi merkittävää haittaa kolmansille osapuolille. Joidenkin kiinteistöjen osalta voi lisäksi olla ilmeistä, että alueella ei sijaitse verkkoinfrastruktuuria.

Momentissa säädettäisiin lisäksi rinnakkaisesta poikkeuksesta, jonka mukaan 1 momentissa säädettyä selvitysvelvollisuutta ei olisi, jos on ilmeistä, että työalueella ei voi sijaita verkkoinfrastruktuuria. Poikkeuksen nojalla selvitys voitaisiin jättää tekemättä, jos voidaan erittäin korkealla luottamusasteella esimerkiksi maan luonteesta johtuvien seikkojen perusteella arvioida, että alueella ei ole verkkoinfrastruktuuria. Tällaisina alueina voitaisiin pitää esimerkiksi erämaata, hiekkalaatikkoo sekä aktiivisessa käytössä olevaa louhosta, maanottoaluetta ja turvesuota. Ilmeisyyden vaatimuksen täyttymiseen ei riittäisi se, että alueella ei olisi todennäköisesti arvioitava sijaitsevan verkkoinfrastruktuuria.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin verkkotietokyselyn vireillepanosta suhteessa työn suunniteltuun aloitusajankohtaan. Verkkotietokysely voitaisiin panna vireille aikaisintaan 40 päivää ja viimeistään 20 päivää ennen työn suunniteltua ajankohtaa. Säännöksen tarkoituksena on rajoittaa verkkotietokyselyn vireillepanoa suhteessa työn aloitusajankohtaan, jotta voidaan varmistua työn toteuttamisesta asianmukaisten tietojen perusteella. Vähimmäismääräajan asettaminen on tarpeen, jotta verkkotoimijat ehtivät toimittaa vastauksensa ja Liikenne- ja viestintävirasto ehtii käsittelemään verkkotietokyselyn ja pystyy valvontakeinoillaan tarvittaessa puuttumaan mahdollisiin viivästyksiin verkkotietojen toimittamisessa. Enimmäismääräajan asettaminen on vuorostaan tarpeen, jotta voitaisiin varmistua siitä, että kaivaminen ja muut työt toteutettaisiin ajantasaisten verkkotietojen perusteella.

LUONNOS

Momentissa säädettävää 20 päivän vähimmäisaikaa ei tarvitsisi noudattaa, jos työ on painavasta syystä aloitettava viivytyksettä. Säännöksessä tarkoitettuna painavana syynä olisi pidettävä yhteiskunnan perustoimintoja, kuten teleliikenneyhteyden tai sähkön- tai vedenjakelua, vaarantavan virheen tai vahingon korjaamista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi siitä, että 1 momentissa tarkoitettun selvitysvelvollisuuden puuttuminen pykälässä säädettyjen poikkeusten nojalla ei vaikuta työn suorittajan yleiseen huolellisuusvelvoitteeseen tai muualla laissa säädettyihin velvoitteisiin. Riippumatta pykälän 1 tai 2 momentissa säädetyn poikkeuksen soveltumisesta, huolellisesti toimiminen voisi edellyttää 1 momentissa säädetyn selvityksen tekemistä ennen työn aloittamista tai kesken työn, jos siihen on aihetta.

6 §. Verkkotoimijan rekisteröinti. Pykälässä säädettäisiin verkkotoimijan rekisteröinnistä, rekisteröimistä koskevan hakemuksen sisällöstä ja rekisteröityjä tietoja koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta hakea Liikenne- ja viestintävirastolta rekisteröintiä sähköisessä tietopisteessä. Liikenne- ja viestintävirasto rekisteröisi hakemuksesta verkkotoimijan, jonka rekisteröimiseen ei ole 3 momentissa säädettyä estettä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rekisteröimistä koskevan hakemuksen sisällöstä. Rekisteröimistä koskevassa hakemuksessa olisi ensinnäkin annettava selvitys verkkotoimijan omistamien ja hallinnoimien verkkojen luonteesta. Verkon luonteella tarkoitettaisiin tietoa verkon käyttötarkoituksesta. Hakemuksessa olisi myös ilmoitettava tieto toiminta-alueesta ja annettava 27 §:ssä säädetty selvitys verkkotoimijan käytössä olevasta verkkotietojärjestelmästä. Verkkotoimijan olisi lisäksi annettava selvitys toimintansa luonteesta ja laajuudesta. Toiminnan laajuutta koskevilla tiedoilla tarkoitettaisiin verkkotoimijan verkkojen käyttäjämääriä, verkon kapasiteettia, verkkojen pituutta ja muita vastaavia tietoja.

Pykälän 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintäviraston olisi hylättävä rekisteröimistä koskeva hakemus, jos hakemuksen tehnyt taho ei ole tässä laissa tarkoitettu verkkotoimija tai tämä on asetettu tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä konkurssiin. Muiden kuin verkkotoimijoiden pääsy palvelun käyttäjäksi voisi vaarantaa palvelun tarkoituksen tai vähintäänkin olennaisesti haitata palvelun käyttöä esimerkiksi tilanteessa, jossa muu kuin verkkotoimija pääsyn palveluun saatuaan syöttäisi perusteettomia ja paikkansapitämättömiä verkkotietoja tai verkkoaluetietoja palveluun. Konkurssissa olevia henkilöitä ei myöskään rekisteröitäisi sähköisen tietopisteeseen, mutta konkurssipesän pesänselvittäjä voisi hakea Liikenne- ja viestintävirastolta konkurssiin menneen verkkotoimijan käyttöoikeuden siirtämistä konkurssipesän nimiin, jos se on tarpeen konkurssipesän hallinnoimiseksi.

Pykälän 4 momentissa asetettaisiin verkkotoimijalle velvollisuus ilmoittaa muutoksista 2 momentissa säädettyissä tiedoissa, jotta Liikenne- ja viestintävirastolla on ajantasaiset tiedot verkkotoimijasta.

7 §. Verkkotietojen ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin verkkotoimijan verkkotietoja koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta ilmoittaa sähköiseen tietopisteeseen hallinnoimansa verkkoinfrastruktuurin verkkotiedot ja muut Liikenne- ja viestintäviraston määräämät tiedot. Verkkotiedot olisi toimitettava Liikenne- ja viestintävirasto määräämällä tavalla ja määrättyssä muodossa. Muita Liikenne- ja viestintäviraston määräämiä tietoja olisivat Liikenne- ja viestintäviraston valvontatehtäviin liittyvät tiedot.

LUONNOS

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta ilmoittaa muutoksista 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa ilman aiheetonta viivytystä.

8 §. Poikkeukset tiedonantovelvollisuuteen (hajautettu toimintamalli). Pykälässä säädettäisiin poikkeuksista 7 §:ssä säädettyyn tiedonantovelvollisuuteen. Poikkeuksissa olisi kyse siitä, että verkkotoimija toimii pykälässä säädetyllä perusteella kokonaan tai osittain hajautetussa toimintamallissa. Hajautetussa toimintamallissa verkkotoimija säilyttää itsellään verkkotietoja ja ilmoittaa ne sähköiseen tietopisteeseen vasta Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä, joka perustuu sähköiseen tietopisteeseen tehtyyn verkkotietokyselyyn.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kriittistä infrastruktuuria ja talousvesiverkkoa koskevasta poikkeuksesta 7 §:ssä säädettyyn tiedonantovelvollisuuteen. Tarkkojen verkkotietojen toimittamatta jättämisen perusteluina kyseisten verkkojen osalta on niiden keskeinen rooli yhteiskunnan toiminnan, kriisinsietokyvyn ja kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Rajoituksen tavoitteena olisi suojata näiden verkkojen verkkotietoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotoimijalle myönnettävästä luvasta luovuttaa verkkotietoja kokonaan tai osittain saapuvien verkkotietokyselyiden perusteella. Luvan saaneen verkkotoimijan ei tarvitsisi ilmoittaa verkkotietoja sähköiseen tietopisteeseen siten kuin 7 §:ssä säädetään. Lupa voitaisiin myöntää kattaen verkkotoimijan verkot ja toiminnan kokonaan tai osittain. Verkkotoimija voisi luvasta huolimatta vapaaehtoisesti ilmoittaa verkkotietoja sähköiseen tietopisteeseen.

Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, että verkkotoimijalla on riittävä osaaminen ja tarvittavat resurssit verkkotietojen ilmoittamiseen saapuvien verkkotietokyselyiden perusteella edellytetyssä muodossa ja määräajassa. Luvan myöntäminen edellyttäisi myös, että verkkotoimijalla on riittävän tietoturallinen sähköinen verkkotietojärjestelmä, joka välittää ilmoituksia sähköisesti luettavan rajapinnan kautta sähköisen tietopisteen ja verkkotietojärjestelmän välillä. Näitä vaatimuksia koskevat selvitykset tulisi toimittaa Liikenne- ja viestintävirastolle luvan hakemisen yhteydessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta ilmoittaa verkkotietoja Liikenne- ja viestintäviraston verkkotietokyselyn perusteella lähettämän pyynnön perusteella. Verkkotiedot olisi ilmoitettava kolmen päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Verkkotoimijan olisi ilmoitettava poikkeuksen alaan kuuluvien verkkojensa osalta verkkoalue. Verkkotoimija ilmoittaisi pyydetty verkkotiedot sähköiseen tietopisteeseen, josta Liikenne- ja viestintävirasto luovuttaisi tiedot verkkotietokyselyn tekijälle. Tiedon siirtämistä koskevalla vaatimuksella turvattaisiin verkkotietojen tietoturvaa, koska verkkotietoja ei enää välitettäisi suojamattomasti julkisen verkon ylitse esimerkiksi sähköpostitse. Lisäksi verkkotietojen noutaminen edellyttäisi jatkossa vahvaa tunnistautumista edellyttävää kirjautumista sähköiseen tietopisteeseen, minkä voidaan katsoa parantavan tietoturvan tasoa nykytilanteeseen verrattuna merkittävästi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin 2 momentissa säädetyn luvan peruuttamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto peruuttaisi luvan, jos verkkotoimija ei täytä luvan myöntämiseksi asetettuja vaatimuksia tai jättää vastaamatta Liikenne- ja viestintäviraston 3 momentissa säädettyyn pyyntöön määräajassa.

9 §. Turvallisuusverkot. Pykälässä säädettäisiin poliisia, Puolustusvoimia, Tullia, Rajavartiolaitosta ja Suomen Erillisverkot Oy:tä koskevasta poikkeuksesta 7 ja 8 §:n soveltamiseen.

LUONNOS

Nämä viranomaiset ja Suomen Erillisverkot Oy jätettäisiin lain pakottavan tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. Nämä toimijat voisivat oman harkintansa mukaan ilmoittaa verkkotietoja ja tietoja verkkoalueesta.

10 §. Toiminnanharjoittajan rekisteröityminen tiedon käyttäjäksi. Pykälässä säädettäisiin ammattimaisen verkkotietoja tarvitsevan toiminnanharjoittajan rekisteröimisestä tiedon käyttäjäksi sähköisessä tietopisteessä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että verkkotietokyselyn voisi tehdä sähköiseen tietopisteeseen tiedon käyttäjäksi rekisteröitynyt henkilö.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, millainen toiminnanharjoittaja voidaan rekisteröidä tiedon käyttäjäksi. Tiedon käyttäjäksi voitaisiin rekisteröidä luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka toimii maanrakennusalalla, säännöllisesti suorittaa tai suunnittelee maan- tai vesirakennustöitä tai muita maan sisään ulottuvia töitä taikka henkilö, joka verrattavasta syystä tarvitsee toiminnassaan verkkotietoja työturvallisuuden varmistamiseksi tai verkkoinfrastruktuuriin kohdistuvien vahinkojen välttämiseksi. Henkilön olisi pystyttävä näyttämään verrattavan syyn olemassaolo toteen Liikenne- ja viestintävirastolle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisteröintiä koskevassa hakemuksessa selvitettävistä asioista. Henkilön olisi tiedon käyttäjäksi rekisteröimistä koskevassa hakemuksessaan ilmoitettava 2 momentissa tarkoitetun toiminnan toiminta-alue. Lisäksi hakemuksessa olisi annettava selvitys 2 momentissa tarkoitetun toiminnan luonteesta ja laajuudesta. Toiminnan luonnetta ja laajuutta koskevan selvityksen perusteella olisi oltava todennettavissa, että henkilön toiminta täyttää 2 momentissa säädettävän edellytyksen. Toiminnan laajuutta koskevilla tiedoilla tarkoitettaisiin muita kuin toiminnan maantieteellistä laajuutta koskevia tietoja. Selvityksestä olisi siten käytävä ilmi ainakin kaluston ja henkilöstön lukumäärä, liikevaihto ja arvio verkkotietokyselyiden lukumäärästä vuosittain. Selvitykseen olisi liitettävä myös muut toiminnan luonteen ja laajuuden arvioinnin kannalta välttämättömät vastaavat tiedot.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin perusteista, joiden perusteella Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy henkilön tiedon käyttäjäksi rekisteröitymistä koskevan hakemuksen ja rekisteröi tämän. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että henkilö täyttää 2 momentissa säädetyt edellytykset ja on toimittanut 3 momentissa säädetyt tiedot. Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että henkilön asettaminen konkurssiin tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä estäisi tiedon käyttäjäksi rekisteröinnin. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että rekisteröinnin edellytyksenä olisi lisäksi, että henkilöä, joka on luonnollinen henkilö, tai oikeushenkilön hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsentä tai edustus-, päätös-, tai valvontavaltaa käyttäviä luonnollisia henkilöitä ei ole määrätty liiketoimintakieltoon tai väliaikaiseen liiketoimintakieltoon.

11 §. Kiinteistön omistajan oikeus saada tietoja. Pykälän 1 momentissa annettaisiin kiinteistön omistajalle oikeus saada tietoja sähköisestä tietopisteestä omistamansa kiinteistön alueella poiketen 10 §:ssä säädettävästä. Momentissa annettaisiin kiinteistön omistajalle oikeus tehdä verkkotietokysely omistamansa kiinteistön alueelta ilman erillistä rekisteröitymistä tai lupaa. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:n nojalla Liikenne- ja viestintävirasto voisi vaatia kiinteistön omistajilta sähköistä tunnistamista palveluun, mikä mahdollistaisi kiinteistön omistajuuden ja palvelun käytön valvonnan lain tarkoituksen toteuttamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta, jonka perusteella verkkotietokysely voitaisiin erityisestä syystä tehdä muutoin kuin sähköisesti Liikenne- ja viestintäviraston vahvistamalla lomakkeella. Liikenne- ja viestintäviraston tulisi laatia tätä tarkoitusta varten oma

LUONNOS

erillinen lomakkeensa, jonka tulisi sisältää muun muassa ohjeistukset siitä miten hakemuksen tekijä tulee tunnistaa ja mitä tietoja hänen tulee toimittaa verkkotietokyselyn tekemiseksi kiinteistöltään. Erityisenä syynä voitaisiin pitää tilanteita, joissa ei kohtuudella voida edellyttää tietojen antamista sähköisesti esimerkiksi silloin, kun kiinteistön omistajalla ei ole mahdollisuutta ilmoittaa tietoja sähköisesti tai kun sen käyttäminen on tälle teknisen esteen vuoksi mahdotonta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kiinteistön omistajaan sovelletaan sitä, mitä lain 13, 14 ja 25 §:ssä säädetään tiedon käyttäjän oikeuksista ja velvollisuuksista.

12 §. Verkkotietokysely. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotietokyselyn vähimmäisisällöstä. Momentin 1 kohdassa tarkoitettu rajattu maantieteellinen alue voitaisiin ilmoittaa koordinaatistolla tai piirtämällä alue sähköisen tietopisteen käyttöliittymästä löytyvälle kartalle taikka muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Momentin 2 kohdassa tarkoitettu verkkotietojen käyttötarkoitus tarkoittaisi tarkoitusta, jota varten tietoja pyydetään. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että verkkotietokyselyyn olisi otettava selvitys työn luonteesta ja laajuudesta. Edellytys voitaisiin täyttää sisällyttämällä verkkotietokyselyyn lyhyt kuvaus suunnitellusta työstä. Kuvauksesta olisi käytävä ilmi työn luonne ja laajuus.

Momentin 4 kohdan mukaan verkkotietokyselyä tehdessä olisi myös ilmoitettava muut Liikenne- ja viestintäviraston määräämät tiedot. Tiedot voisivat olla kaikkia verkkotietokyselyä koskevia tai käyttötarkoituksen perusteella määräytyviä. Käyttötarkoitukseltaan vaaditut tiedot voisivat olla esimerkiksi rakentamishanketta koskevia hanketietoja, kuten hankkeelle myönnetty rakennuslupa tai muu viranomaislupa ja muita hankkeen laajuutta ja kestoa koskevia relevantteja tietoja, joiden avulla liikenne- ja viestintävirasto voi osana suorittamaansa valvontaa arvioida verkkotietokyselyn lainmukaisuutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta luovuttaa sähköiseen tietopisteeseen ja verkkotietokyselyn johdosta ilmoitetut verkkotiedot verkkotietokyselyn tekijälle, jos tällä on oikeus verkkotietokyselyn tekemiseen, eikä tietojen luovuttamiselle ole katsottava olevan tämän lain 16 §:stä johtuvaa estettä. Liikenne- ja viestintäviraston olisi luovutettava verkkotietokyselyn johdosta sähköiseen tietopisteeseen ilmoitetut verkkotiedot verkkotietokyselyn tekijälle sekä pyytää ja luovuttaa verkkoalueensa ilmoittaneiden toimijoiden sille pyynnöstä ilmoittamat verkkotiedot.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta rajata aluetta, jolta tietoja verkkotietokyselyn perusteella luovutetaan ja oikeudesta hylätä verkkotietokysely. Momentin 1 kohdan mukaan verkkotietokyselyä voitaisiin rajoittaa tai se voitaisiin hylätä, jos verkkotietokyselylle ei olisi katsottava olevan laissa säädettyjä perusteita. Jos verkkotietokyselyn olisi katsottava olevan laajuutensa vuoksi lain vastainen, voitaisiin rajata aluetta, jolta tietoja toimitetaan. Jos muusta syystä verkkotietokyselylle ei olisi katsottava olevan perusteita, olisi se kokonaisuudessaan hylättävä. Verkkotietokysely voitaisiin hylätä esimerkiksi sillä perusteella, ettei verkkotietokyselyn tekijällä ole oikeutta tehdä kyselyä ilmoittamallaan perusteella tai verkkotietokyselyn tekijä on asetettu konkurssiin tai muusta vastaavasta syystä sen oikeus sähköisen tietopisteen käyttöön on muuttunut tai tulisi poistaa.

Momentin 2 kohdan mukaan verkkotietokyselyyn voitaisiin puuttua sillä perusteella, että se on tehty siinä ilmoitettuun tarpeeseen nähden perusteettoman laajalta alueelta. Peruste poikkeaisi 1 momentissa säädettävästä siten, että verkkotietokyselylle olisi laissa säädetty peruste, mutta kysely olisi tehty siihen nähden perusteettoman laajalta alueelta. Kyselyn rajoittaminen tällä perusteella edellyttäisi, että verkkotietokysely kohdistuu perusteettomasti suunnitellun

LUONNOS

työn ulkopuoliselle alueelle. Verkkotietokyselyä ei voitaisi kokonaisuudessaan hylätä sen perusteella, että se kohdistuu ilmoitettuun tarpeeseen nähden perusteettoman laajalle alueelle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta luovuttaa tieto verkkotietokyselystä verkkotoimijalle, jonka ilmoittamalle verkkoalueelle verkkotietokysely kohdistuu. Verkkotietokyselystä olisi luovutettava riittävät tiedot oikeiden verkkotietojen ilmoittamiseksi.

13 §. Verkkotietokyselyn oikeusvaikutukset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tiedon käyttäjän olisi katsottava täyttäneen 5 §:ssä säädetyn selvitysvelvollisuutensa, kun Liikenne- ja viestintävirasto on luovuttanut verkkotietokyselyn kohteena olleen alueen verkkotiedot tiedon käyttäjälle ja mahdolliset näytöt on suoritettu. Suunniteltu työ voi edellyttää muun lain-säädännön perusteella muilta viranomaisilta saatua lupaa tai viranomaisohjeen noudattamista, jotka tiedon käyttäjän tulee huomioida asianmukaisesti ennen kuin se aloittaa kaivamisen tai muun toimenpiteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että tiedon käyttäjän katsotaan täyttäneen 5 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuutensa, jos verkkotoimija, jonka verkkoalueelle verkkotietokysely kohdistuu, ei 8 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla ilmoita verkkotietoja 25 päivän kuluessa Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä. Säännöksen tarkoituksena olisi mahdollistaa rakentaminen myös tilanteissa, joissa verkkotoimija laiminlyö velvollisuuksiaan. Verkkotoimija kantaisi vastuun tämän lain mukaisten velvoitteiden aiheuttamista laiminlyönneistä, kuten sen verkkoinfrastruktuurille kaivamisen vuoksi aiheutuvista vahingoista.

14 §. Velvollisuus ilmoittaa vahingoista ja virheistä. Pykälän 1 momentissa asetettaisiin verkkotietokyselyn tekijälle velvollisuus ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle sekä verkkotoimijalle viipymättä verkkotietokyselyssä yksilöidyn työn yhteydessä verkkoinfrastruktuurille aiheutuvasta vahingosta. Ilmoitusvelvoitteen avulla mahdollistettaisiin vahinkojen tilastointi kansallisesti ja Liikenne- ja viestintäviraston valvontatehtävät.

Toisen momentin mukaisesti verkkotietokyselyntekijän olisi ilmoitettava liikenne- ja viestintävirastolle kaivutyön, rakennustyön tai muun toimenpiteen yhteydessä havaituista virheistä ja puutteista tämän lain nojalla luovutetuissa verkkotiedoissa. Velvoitteen tarkoituksena on mahdollistaa lain velvoitteiden mahdollisimman tehokas noudattaminen ja liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuus puuttua havaittuihin puutteisiin verkkotoimijoiden verkkotiedoissa. Pykälässä tarkoitetut ilmoitukset olisi annettava sähköisesti sähköisen tietopisteen kautta.

15 §. Määräysvallasta ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin että, jos kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta tai vastaava tosiasiallinen määräysvalta 10 §:ssä säädetyllä tavalla rekisteröityyn toiminnanharjoittajaan nähden muuttuu, määräysvallan muuttumisesta on ilmoitettava välittömästi Liikenne- ja viestintävirastolle.

16 §. Toiminnanharjoittajan rekisteröinnin muuttaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta peruuttaa tiedon käyttäjäksi 10 §:n nojalla rekisteröidyn toiminnanharjoittajan rekisteröinnin momentissa säädettävien edellytysten täytyessä. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että rekisteröinti ja siihen liittyvä toiminta pysyvät lain edellytysten mukaisina ja että viranomaisella on keinot puuttua tilanteisiin, joissa edellytykset eivät enää täyty tai joissa toiminta vaarantaa keskeisiä intressejä.

Momentin 1 kohta koskisi tilannetta, jossa lupahakemuksessa tai sen liitteissä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet luvan myöntämistä koskevaan

LUONNOS

harkintaan. Peruste on tarpeellinen, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voi korjata tilanteen, jossa rekisteröinti on myönnetty virheellisen tiedon perusteella.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että rekisteröinti voidaan muuttaa tai peruuttaa, jos toiminnanharjoittaja tai sen toiminta ei enää täytä 10 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä.

Momentin 3 kohta koskisi tilannetta, jossa toiminnanharjoittaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka rekisteröinnin ehtoja. Peruste on tarpeellinen, jotta viranomaisella voi puuttua vakaviin rikkomuksiin ja varmistaa lain noudattamisen. Laiminlyönnin tulisi olla luonteeltaan olennainen.

Momentin 4 kohta antaa Liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuuden muuttaa tai peruuttaa rekisteröinti, jos se on välttämätöntä verkkoinfrastruktuurin suojaamiseksi tai Suomen kansallisen turvallisuuden tai kansainvälisten velvoitteiden vuoksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentin 4 kohtaa koskevista tarkemmista edellytyksistä. Liikenne- ja viestintävirasto voisi muuttaa 10 §:n nojalla rekisteröidyn toiminnanharjoittajan rekisteröityä toiminta-aluetta tai peruuttaa rekisteröinnin 1 momentin 4 kohdan nojalla, jos se havaitsee tiedon käyttäjän suorittavan poikkeuksellisia hakuja tai kohdistavan poikkeuksellista tietoliikennettä palveluun tai palvelusta, ja on painavia perusteita epäillä tietojen väärinkäyttöä tai kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen, verkkoinfrastruktuurin tai turvallisuuden vaarantumista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta oma-aloitteisesti tai poliisin, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen esityksestä rajoittaa väliaikaisesti enintään 14 päivän ajan tiedon käyttäjän tai tämän palveluksessa olevan henkilön pääsyä sähköiseen tietopisteeseen tai oikeutta verkkotietokyselyn tekemiseen, jos rajoitus on välttämätön pääsyn tai oikeuden yleiselle järjestykselle, kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai verkkoinfrastruktuurin suojaamiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta jatkaa kieltoa tai rajoitusta 14 päivän jälkeen.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta kuulla toimijaa ennen rekisteröinnin muuttamista tai peruuttamista asetettava luvanhaltijalle kohtuullinen määräaika korjata puute, virhe, rikkomus tai laiminlyönti. Rekisteröinti voidaan peruuttaa vain tilanteissa, joissa luvan muuttaminen ei ole mahdollista. Peruuttaminen olisi viimesijainen keino ja lievempi toimenpide tulisi valita aina kun se on mahdollista. Lisäksi, jos rekisteröinti peruutetaan muulla kuin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla perusteella, edellytyksenä on, että toimija ei kehotuksesta huolimatta ole kohtuullisessa määräajassa korjannut puutetta, virhettä, rikkomusta tai laiminlyöntiä.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta asettaa rekisteröinnin muuttamista tai peruuttamista koskevassa päätöksessään tarpeellisia ehtoja tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten nojalla luovutettujen tietojen turvallisesta tuhoamisesta.

17 §. Viranomaisten oikeus saada tietoja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sähköisen tietopisteeseen rekisteröityneen viranomaisen oikeudesta saada verkkotietokyselyllä sähköisestä tietopisteestä tietoja toiminta-alueellaan, jos se on tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

LUONNOS

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston rekisteröivän viranomaiset sähköiseen tietopisteeseen hakemuksesta. Hakemuksessa olisi ilmoitettava toiminta-alue ja kuvaus viranomaisen vastuulla olevista lakisääteisistä tehtävistä, joiden hoitaminen edellyttää pääsyä verkkoinfrastruktuurin sijaintitietoihin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisteröidyn viranomaisen velvollisuudesta ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle muutoksista 2 momentissa tarkoitetuissa tiedoista ilman aiheutonta viivytystä.

18 §. Näyttöalueen ja suoja-alueen ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta ilmoittaa sähköiseen tietopisteeseen toimittamilleen tai palvelun kautta välitettävälle verkkotiedoille näyttöalue tai suoja-alue. Velvoitteen asettamisella mahdollistettaisiin sähköisen tietopisteen kautta välitettävien näyttötoiminnan mahdollistamiseksi tarvittavien tietojen viestiminen verkkotietokyselyntekijöiden ja verkkotoimijan välillä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta ilmoittaa sähköiseen tietopisteeseen näyttöalue, jos näytön järjestäminen on aina tarpeen ennen alueella tehtäviä töitä verkkotiedoissa olevien puutteiden vuoksi, työturvallisuuden varmistamiseksi tai vahinkojen välttämiseksi. Näyttöalueen ilmoittaminen voisi perustua verkkotoimijan verkkotietojen puutteisiin tai epätarkkuuksiin, joiden vuoksi työturvallisuuden takaamiseksi tai vahinkojen välttämiseksi on asianmukaista käydä näyttämässä verkkoinfrastruktuurin sijainti paikan päällä ennen verkkotietokyselyssä yksilöidyn kaivamisen tai muun toimenpiteen aloittamista. Näyttöalueen asettaminen ei saisi perustua lain tarkoituksen vastaiseen toimintaan, kuten verkkotietojen riittävän tarkan taltioinnin laiminlyömiseen, vaan sen sijaan erityisesti vanhan ja puutteellisesti dokumentoidun verkkoinfrastruktuurin suojaamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta ilmoittaa sähköiseen tietopisteeseen suoja-alue, jos alueella voidaan työskennellä vain verkkotoimijan valvonnassa lain-säädännössä asetetun velvoitteen noudattamiseksi, verkkoinfrastruktuurin vahingoittumisesta aiheutuvan välittömän hengenvaaran tai ympäristölle aiheutuvan vahingon välttämiseksi. Kohdassa tarkoitettuna soveltamistapauksena kyseeseen tulisivat esimerkiksi kaasuputkien läheisyydessä suoritettavat kaivu- ja muut työt.

19 §. Verkkotoimijan velvollisuus suorittaa näyttö verkkotietokyselyn perusteella. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta sopia näytön suorittamisesta verkkotietokyselyn tekijän kanssa ja toteuttaa näyttö kohtuullisessa ajassa momentissa säädettävien edellytysten täytyessä. Momentin 1 kohdan mukaan velvollisuus olisi silloin, jos verkkotietokysely kohdistuu näyttöalueelle. Momentin 2 kohdan mukaan velvollisuus olisi myös silloin, kun verkkotietokysely kohdistuu verkkoalueelle ja näyttö on tarpeen työturvallisuuden varmistamiseksi tai kaivu- ja vahinkojen välttämiseksi. Lisäksi momentin 3 kohdan mukaan näyttövelvollisuus syntyisi, kun näyttötoimenpiteen suorittaminen on muusta perustellusta syystä tarpeen verkkotietokyselyssä kuvattua työn turvalliseksi suorittamiseksi ja vahinkojen välttämiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta antaa näytön yhteydessä riittävät ja tarpeelliset tiedot tai ohjeet työn turvalliseksi suorittamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin verkkotietokyselyn tekijän oikeudesta saada näytöstä verkkotoimijan tai tämän lukuun toimivan näyttöpalveluntarjoajan allekirjoittama näyttöpöytäkirja.

20 §. Näyttöpalveluntarjoaja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan oikeudesta siirtää 19 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt velvoitteet sen lukuun toimivan tässä pykälässä säädetyllä tavalla rekisteröidyn näyttöpalveluntarjoajan toteutettaviksi. Tämä mahdollistaa sen, että

LUONNOS

verkkotoimija voi ulkoistaa näyttöpalvelun toteuttamisen, mutta vastuu velvoitteiden täyttämisestä säilyy verkkotoimijalla. Säännös lisäisi näyttötoiminnan joustavuutta ja edistäisi näyttöjen tehokasta järjestämistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan oikeudesta siirtää sähköisessä tietopisteessä näytön toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot näyttöpalveluntarjoajalle. Tämä on välttämätöntä, jotta näyttöpalveluntarjoaja voi hoitaa näytön järjestämisen asianmukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista rekisteröitymistä varten. Näitä ovat toiminta-alue, toiminnan laajuutta ja luonnetta koskevat tiedot sekä riittävä selvitys rekisteröimisen edellytysten täytymisestä

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin rekisteröimisen edellytyksistä. Liikenne- ja viestintävirasto rekisteröi näyttöpalveluntarjoajaksi henkilön, joka on toimittanut vaaditut tiedot, jota ei ole asetettu konkurssiin, ja jonka hallinto- tai johtohenkilöitä ei ole määrätty liiketoimintakieltoon ja jonka nimissä verkkotietoihin pääsyn saavista henkilöistä on tehty henkilöturvallisuusselvitys. Näillä edellytyksillä varmistetaan palveluntarjoajan luotettavuus, taloudellinen vakavaraisuus ja tietoturva sekä kansallinen turvallisuus.

21 §. Näyttötoiminnan kustannukset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että verkkotoimija vastaa verkkotietokyselyiden johdosta suoritettavan näyttötoiminnan aiheuttamista kustannuksista.

Pykälän 2 momentin mukaan verkkotoimijalla olisi kuitenkin oikeus saada korvaus näyttötoimenpiteestä aiheutuneista kohtuullisista kustannuksista verkkotietokyselyn tehneeltä taholta, jos momentissa säädettävät edellytykset täyttyisivät. Momentin 1 kohdan mukaan soveltamisalaan kuuluisi tilanteet, joissa verkkotietokyselyn tehnyt taho peruuttaa sovitun näyttötoimenpiteen myöhemmin kuin 24 tuntia ennen sovittua alkamisajankohtaa. Tämä säännös ehkäisee tarpeettomia kustannuksia ja turvaa verkkotoimijan oikeuden korvaukseen, jos peruutus tapahtuu liian myöhään. Momentin 2 kohdan mukaan soveltamisalaan kuuluisi lisäksi tilanteet, joissa jo kertaalleen suoritettu näyttötoimenpide joudutaan suorittamaan uudelleen verkkotietokyselyntekijästä johtuvasta syystä. Tämä varmistaa, että verkkotoimija ei joudu kantamaan sen näkökulmasta ylimääräisiä kustannuksia virheistä tai laiminlyönneistä, jotka johtuvat työn suorittajasta.

22 §. Näyttötoimintaa koskevat ilmoitukset Liikenne- ja viestintävirastolle. Pykälässä säädettäisiin, että verkkotoimijan tai tämän lukuun toimivan näyttöpalveluntarjoajan on ilmoitettava sähköisessä tietopisteessä verkkotietokyselyn perusteella suoritettu näyttö suoritetuksi ilman aiheutonta viivytystä.

23 §. Hätänäyttöön tarvittavien tietojen välittäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintäviraston tulee pelastusviranomaisen tai poliisin pyynnöstä luovuttaa kiireellisesti hälytys- tai pelastustehtävän suorittamisessa tarpeelliset tiedot, kuten verkkotoimijoiden yhteystiedot, verkkotiedot ja verkkoaluetiedot. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että viranomaiset saavat nopeasti käyttöönsä kriittiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä hätätilanteissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta antaa kymmenen arkipäivän kuluessa pyynnön tekemisestä selvitys Liikenne- ja viestintävirastolle sähköisen tietopisteen kautta. Selvitysvelvollisuus tarkoituksena on mahdollistaa menettelyssä tehtyjen pyyntöjen jälkikäteen valvonta, mikä on tärkeää tietojen luovuttamisen oikeellisuuden ja lainmukaisuuden arvioimiseksi.

LUONNOS

24 §. Henkilöturvallisuusselvitykset. Pykälässä säädetään velvollisuudesta varmistaa, että verkkotietoihin pääsyn saavat henkilöt ovat luotettavia ja nuhteettomia sekä menettelystä luotettavuuden arvioimiseksi. Säännöksen tarkoituksena on turvata verkkotietojen käsittely ja ehkäistä väärinkäytöksiä, jotka voisivat vaarantaa verkkoinfrastruktuurin turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että laissa tarkoitetut tiedon käyttäjät, verkkotoimijat, viranomaiset, turvallisuusviranomaiset sekä näyttöpalveluntarjoajat ovat velvollisia varmistamaan, että niiden palveluksessa työ- tai virkasuhteen tai toimeksiantosuhteen perusteella toimivat henkilöt, joilla on pääsy verkkotietoihin, ovat luotettavia ja nuhteettomia. Säännöksen tavoitteena on varmistaa tietojen käsittelyn turvallisuus.

Pykälän 2 momentissa mukaan 1 momentissa säädettyjen tahojen tulee luotettavuuden arvioimiseksi hakea turvallisuusselvityslain (726/2014) 14 §:ssä tarkoitettua perusmuotoista henkilö-turvallisuusselvitystä momentissa säädettävistä henkilöistä.

25 §. Vaitiolovelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan verkkotietoja on käsiteltävä ja säilytettävä siten, että ne ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla ja ettei tietoturva vaarannu. Säännös korostaa tietoturvan merkitystä ja velvoittaa toimijat huolehtimaan asianmukaisista teknisistä ja organisatorisista suojatoimista. Tämä on välttämätöntä, koska verkkotiedot voivat sisältää kriittistä infrastruktuuria koskevaa tietoa, jonka luvaton käyttö tai paljastuminen voisi aiheuttaa merkittävää vahinkoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lain nojalla verkkotiedon tietoonsa saaneen henkilön oikeudesta ilmaista se tietoa tarvitsevalle henkilölle vain silloin, kun se on tarpeen verkkotietokyselyn perusteena olevan työn suunnittelua tai toteuttamista varten. Säännös rajaa tiedon luovuttamisen tiukasti työn toteuttamiseen liittyviin tarpeisiin ja estää tietojen leviämisen muihin tarkoituksiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tiedon käyttäjän velvollisuudesta tuhota saamansa verkkotiedot ilman aiheutonta viivytystä tarpeen päätyttyä, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua tietojen luovutuksesta. Poikkeuksena olisi tilanne, jossa tietojen säilyttäminen on tarpeen hallintomenettelyä, oikeudenkäyntiä tai muuta vastaavaa hyväksyttävää syytä varten.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta poistaa tiedon käyttäjän saatavilta sähköisestä tietopisteestä luovutetut tiedot vuoden kuluttua luovutuksesta, ellei säilytysaikaa ole perustellusta syystä tarpeen pidentää. Tiedon käyttäjän on ilmoitettava virastolle sähköisen tietopisteen kautta ennen määräajan päättymistä, jos tietojen säilyttäminen on tarpeen 3 momentissa tarkoitettua syystä. Tämä menettely varmistaisi tietojen hallitun poistamisen ja antaisi mahdollisuuden säilytyksen jatkamiseen vain perustelluissa tapauksissa.

26 §. Verkkotietojärjestelmien luokittelu. Pykälässä säädetään verkkotietojärjestelmien luokittelusta niiden käyttötarkoituksen ja ominaisuuksien perusteella kolmeen luokkaan, A, B ja C. Luokittelun tarkoituksena on varmistaa, että järjestelmien tietoturva-vaatimukset voidaan kohdentaa riskiperusteisesti.

Pykälän 2 momentissa määritellään ne verkkotietojärjestelmät, jotka kuuluvat luokkaan A. Luokkaan A kuuluvat järjestelmät, joiden merkitys tietojen saatavuuden, luottamuksellisuuden ja eheyden kannalta on suurin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luokkaan B kuuluvista järjestelmistä. Näiden järjestelmien merkitys on vähäisempi kuin luokan A järjestelmien.

LUONNOS

Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että muut kuin A ja B luokkaan kuuluvat verkkotietojärjestelmät kuuluisivat luokkaan C.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta ratkaista epäselvät luokittelutilanteet. Tämä on tarpeen, jotta epäselvät tilanteet voidaan ratkaista.

27 §. Verkkotietojärjestelmiä koskeva ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin verkkotoimijan ja näyttöpalveluntarjoajan velvollisuudesta toimittaa Liikenne- ja viestintävirastolle tietoja käyttämistään verkkotietojärjestelmistä ja selvitykset niiden vaatimustenmukaisuudesta. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa viranomaisen mahdollisuus valvoa verkkotietojärjestelmien tietoturvaa ja yhteensopivuutta säädettyjen vaatimusten kanssa.

Pykälän 1 momentissa asetettaisiin velvollisuus toimittaa pyynnöstä tiedot käytössä olevasta verkkotietojärjestelmästä sekä selvitys sen vaatimustenmukaisuudesta. Velvoite koskee sekä verkkotoimijoita että näyttöpalveluntarjoajia. Jos verkkotietojärjestelmä kuuluu luokkaan A, on lisäksi toimitettava 30 §:ssä tarkoitettu todistus tietoturvallisuutta koskevien vaatimusten täyttämistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotoimijan velvollisuudesta ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle olennaisista muutoksista käytettyihin verkkotietojärjestelmiin ilman aiheutonta viivytystä. Ilmoitusvelvollisuus olisi tarpeen, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voi arvioida muutosten vaikutuksia tietoturvaan ja varmistaa, että järjestelmät täyttävät edelleen säädetyt vaatimukset. Olennaisilla muutoksilla tarkoitetaan esimerkiksi järjestelmän arkkitehtuurin, tietoturvamekanismien tai tietojen käsittelyn kannalta merkittäviä muutoksia.

28 §. Verkkotietojärjestelmille asetettavat vaatimukset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että verkkotietojärjestelmien tulisi täyttää yhteentoimivuutta, tietoturvaa ja tietosuojaa sekä toiminnallisuutta koskevat olennaiset vaatimukset. Vaatimusten olisi täyttyttävä käytettäessä verkkotietojärjestelmää sekä itsenäisesti että yhdessä muiden siihen liitettäviksi tarkoitettujen tietojärjestelmien kanssa. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus asettaa vaatimukset luokkakohdaisesti eri verkkotietojärjestelmien luokille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että verkkotietojärjestelmän katsottaisiin täyttävän olennaiset vaatimukset, jos voidaan todeta, että se on suunniteltu, valmistettu ja toimii tietoturvaa ja tietosuojaa koskevien lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten sekä yhteentoimivuutta koskevien kansallisten määrittelyjen mukaisesti. Toiminnallisuutta koskevat olennaiset vaatimukset täyttyvät, jos tietojärjestelmällä pystytään suorittamaan käyttötarkoituksen mukaisessa verkkotietojen käsittelyssä lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten edellyttämät toiminnot. Keskeisimpänä vaatimuksena verkkotietojärjestelmällä tulisi pystyä esimerkiksi toteuttamaan verkkotietojen välittäminen tietoturvallisesti tämän lain edellyttämällä tavalla sähköisen rajapinnan kautta, jotta sen voitaisiin katsoa olevan olennaisten vaatimusten mukainen.

29 §. Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen. Pykälässä säädettäisiin verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta verkkotietojärjestelmän luokan perusteella.

Pykälän 1 momentin mukaan luokkaan A kuuluvan verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuus on osoitettava verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan antamalla selvityksellä siitä, että tietojärjestelmä täyttää 28 §:ssä ja sen perusteella annetut vaatimukset, ja 30 §:n mukaisella tietoturvallisuuden arviointilaitoksen antamalla tietoturvallisuuden arviointia koskevalla todistuksella.

LUONNOS

Pykälän 2 momentin mukaan luokkaan B kuuluvan verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuus on osoitettava verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan antamalla kirjallisella selvityksellä siitä, että tietojärjestelmä täyttää 28 §:ssä ja sen perusteella annetut vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto voisi perustellusta syystä edellyttää 30 §:n mukaisen tietoturvallisuuden arviointilaitoksen antaman todistuksen esittämistä.

Pykälän 3 momentin mukaan luokkaan C kuuluvaan verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuus on osoitettava verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan antamalla kirjallisella selvityksellä siitä, että tietojärjestelmä täyttää 28 §:ssä ja sen perusteella annetut vaatimukset.

Pykälän 4 momentin mukaan verkkotoimija tai näyttöpalveluntarjoaja vastaisi vaatimustenmukaisuuden arvioinnin toteuttamisesta ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

30 §. Tietoturvallisuuden auditointi. Pykälän 1 momentin mukaan luokkaan A kuuluvan verkkotietojärjestelmän tietoturvallisuusvaatimusten arviointi suoritetaan tämän lain ja tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain (1405/2011) mukaisesti. Tietoturvallisuuden arviointi tehtäisiin verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan hakemuksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan tietoturvallisuuden arviointilaitoksen on annettava suorittamastaan tietoturvallisuuden arvioinnista todistus sekä siihen liittyvä tarkastusraportti, jos tietojärjestelmä täyttää tietoturvallisuutta koskevat vaatimukset. Arviointi olisi suoritettava verkkotietojärjestelmälle 28 §:ssä ja sen nojalla määrättyjen vaatimusten tai järjestelmään tehtyjen muutosten laajuuden mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan tietoturvallisuuden arviointilaitos voi vaatia verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä toimivalta verkkotoimijalta kaikki arvioinnin edellyttämät tiedot arvioinnin suorittamiseksi ja todistuksen laatimiseksi. Todistuksen antamiseen sovellettaisiin muutoin, mitä tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain 9 §:ssä säädetään. Todistus on voimassa enintään kolme vuotta.

31 §. Verkkotietojärjestelmän liittäminen sähköiseen tietopisteeseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että verkkotietojärjestelmän saa liittää sähköiseen tietopisteeseen sen jälkeen, kun Liikenne- ja viestintävirasto on hyväksynyt 27 §:ssä tarkoitetun selvityksen verkkotietojärjestelmän vaatimuksenmukaisuudesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta ilmoittaa selvityksen hyväksymisestä sähköisessä tietopisteessä tehtävällä ilmoituksella.

32 §. Tietoturvallisuuden häiriöstä ilmoittaminen. Pykälän 1 momentin mukaan verkkotietojärjestelmän ylläpitäjän on ilmoitettava viipymättä Liikenne- ja viestintävirastolle sellaisesta tietojärjestelmiinsä ja tietoverkkoonsa kohdistuvasta merkittävästä tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä, jonka seurauksena verkkotietojärjestelmän tai sähköisen tietopisteen käyttö voi vaarantua.

33 §. Turvallisuusauditointi. Pykälän 1 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus velvoittaa verkkotoimija tai näyttöpalveluntarjoaja teettämään tietoturvallisuuden arviointilaitoksella ylläpitämäänsä tai sen lukuun ylläpidettävään verkkotietojärjestelmään kohdistuva turvallisuusauditointi, jos momentissa säädettävä edellytys täyttyy.

LUONNOS

Momentin 1 kohdan soveltamisalaan kuuluisivat tilanteet, joissa verkkotietojärjestelmään on kohdistunut merkittävä poikkeama, joka on aiheuttanut palvelujen vakavan toimintahäiriön tai huomattavaa aineellista tai aineetonta vahinkoa. Momentin 2 kohtaa sovellettaisiin tilanteissa, joissa verkkotoimija on olennaisesti ja vakavasti laiminlyönyt verkkotietojärjestelmälle 28 §:ssä asetettujen vaatimusten noudattamisesta huolehtimisen taikka muutoin olennaisella tavalla toiminut tässä laissa säädetyn velvollisuuden vastaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada verkkotoimijalta, näyttöpalveluntarjoajalta ja tietoturvallisuuden arviointilaitokselta tieto teetetyn turvallisuusauditoinnin tuloksista sekä velvoittaa verkkotoimija toteuttamaan turvallisuusauditoinnin suosittelemat riittävät, kohtuulliset ja oikeasuhteiset toimenpiteet verkkotietojärjestelmän tietoturvallisuuden kehittämiseksi ja parantamiseksi.

34 §. Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuudet. Pykälän 1 momentissa asetettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuuksista.

35 §. Sähköisen tietopisteen toiminnan järjestäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta hankkia sähköisen tietopisteen toiminnan järjestämiseen liittyviä teknisiä ja avustavia palveluita yksityiseltä tai julkiselta palveluntuottajalta. Palveluntuottaja ei saisi käyttää tehtävää hoitaessaan saamiaan tietoja hyväksi muussa liiketoiminnassaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta tehdä sopimuksen sähköisen tietopisteen käyttöön liittyvän neuvonnan siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoitettavaksi. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että neuvontapalvelulla tarkoitetaan tiedon välittämistä sähköisen tietopisteen käyttäjille sen toiminnasta, verkkotietokyselyihin liittyvien tilatietojen sekä lisätietojen antamista sekä sähköisen tietopisteen toimintaa koskevien ilmoitusten vastaanottamista, tallentamista ja välittämistä edelleen Liikenne- ja viestintävirastolle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi, että pykälässä tarkoitettujen palveluiden hankkiminen tai sopimus avustavasta neuvontapalvelusta ei vaikuta Liikenne- ja viestintävirastolle kuuluviin tehtäviin tai viranomaisen velvollisuuksiin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että pykälässä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä suoritetaan palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Lisäksi momenttiin sisällytettäisiin informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin.

36 §. Väliaikainen päätös sähköisen tietopisteen toiminnan rajoittamisesta tai keskeyttämisestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta enintään seitsemän vuorokauden ajaksi keskeyttää tietojen luovuttaminen sähköisestä tietopisteestä tai rajoittaa sitä tai keskeyttää sähköisen tietopisteen yleinen saatavuus tai rajoittaa sitä, jos se havaitsee sähköisessä tietopisteessä tiettyyn alueeseen tai toimijaan kohdistuvia poikkeuksellisia toimintaa tai muuta poikkeuksellista tietoliikennettä palveluun tai palvelusta, ja on syytä epäillä tietojen väärinkäyttöä tai kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantumista. Viranomaisilla olisi kuitenkin oikeus saada Liikenne- ja viestintävirastolta ne sähköisen tietopisteen tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Tiettyyn alueeseen kohdistuvalla poikkeuksellisella toiminnalla tarkoitettaisiin

LUONNOS

esimerkiksi tilanteita, joissa alueeseen kohdistuvien kyselyiden perusteella voitaisiin epäillä esimerkiksi verkkotietojen kartoittamista ilman lainmukaisia perusteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta omasta aloitteestaan tai poliisin, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen esityksestä tehdyllä päätöksellä rajoittaa tietojen luovuttamista sähköisestä tietopisteestä, jos se on välttämätöntä maanpuolustuksen, aluevalvonnan, rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta antaa välittömästi liikenne- ja viestintäministeriölle tieto 2 tai 3 momentissa säädetyistä keskeytyksestä tai rajoituksesta, siihen johtaneista syistä ja muut asian selvittämiseksi tarvittavat tiedot. Liikenne- ja viestintäministeriön olisi otettava toimenpide tarkasteluunsa viipymättä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäministeriön oikeudesta päättää rajoituksen tai keskeytyksen päättämisestä tai, jos rajoituksen tai keskeytyksen tarve kestää kauemmin kuin seitsemän vuorokauden ajan, sen pidentämisestä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että pykälässä säädetty keskeytys, rajoitus tai kielto voi olla voimassa vain välttämättömän ajan, kuitenkin enintään neljä viikkoa kerrallaan. Päätös rajoituksesta tai keskeytyksestä on välittömästi kumottava, jos sen edellytykset eivät enää täyty.

Momentin tarkoituksena on varmistaa, että keskeytys, rajoitus tai kielto jatkuu vain välttämättömän ajan, eikä se haittaa rakentamista tai rakentamisen suunnittelua pidempään kuin on välttämätöntä.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin rajoittaa 5 §:n 1 momentissa säädettävää velvollisuutta, jos liikenne- ja viestintäministeriö on päättänyt 4 momentissa säädettävällä tavalla rajoituksen tai keskeytyksen jatkamisesta. Asetuksella voitaisiin säätää poikkeuksesta selvitysvelvollisuuteen vain välttämättömästä syystä. Välttämättömänä syynä olisi pidettävä rakennustoiminnan mahdollistamista tilanteissa, jossa sähköistä tietopistettä ei ole mahdollista käyttää.

37 §. Asioiden käsitteleminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintäviraston on tutkittava tämän lain nojalla saamansa tiedot ja selvitykset tavalla, joka asian laatu, laajuus, toimijoiden yhdenmukainen kohtelu ja valvonnan tarpeet huomioon ottaen on perusteltua. Säännöksen johdosta Liikenne- ja viestintävirasto voisi tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan soveltaa asioiden laadun, luonteen ja merkityksen edellyttämiä tarkoituksenmukaisia ja massahallintoon soveltuvia työmenetelmiä verkkotietokyselyiden oikeellisuuden tarkistamiseksi ja lainmukaisten tietojen luovutusta koskevien päätösten tekemiseksi. Verkkotietokyselyt voitaisiin ratkaista automaattisessa tietojenkäsittelyjärjestelmässä. Valvontaan käytettävissä olevat resurssit kohdennettaisiin ensisijaisesti yhdenmukaisin kriteerein valikoitavien asioiden tapauskohtaiseen käsittelyyn. Sähköisen tietopisteen asioiden automaattinen käsittely tehostaisi Liikenne- ja viestintäviraston toimintaa.

38 §. Liikenne- ja viestintäviraston oikeus tehdä muutoksia sähköisen tietopisteen tietoihin. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto voi päätöksellään muuttaa tai poistaa verkkotiedon tai tiedon verkkoalueesta, näyttöalueesta tai suoja-alueesta, jos sen perustana ollut verkkoinfrastruktuuri on tuhoutunut, poistettu käytöstä tai kadonnut, eikä verkko-toimija ole Liikenne- ja viestintäviraston asettamassa, vähintään kolmen kuukauden määräajassa esittänyt muuttamiselle tai poistamiselle estettä.

LUONNOS

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto voi päätöksellään muuttaa tai poistaa sähköisessä tietopisteessä olevan tiedon, jos se on ilmeisen virheellinen, puutteellinen tai harhaanjohtava.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos Liikenne- ja viestintävirasto on päätöksellään perunut verkkotoimijan rekisteröinnin, on sillä oikeus tehdä sähköisen tietopisteen toiminnan turvaamiseksi tarvittavat muutokset ja huomautukset verkkotietoihin ja tietoihin verkkoalueesta, näyttöalueesta ja suoja-alueesta sekä muihin sähköisen tietopisteen tietoihin.

39 §. Tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta tehdä verkkotietojärjestelmälle, tiedon käyttäjälle, verkkotoimijalle tai näyttöpalveluntarjoajalle teknisen turvallisuus- ja toimivuustarkastuksen tässä laissa ja sen nojalla annetuissa määräyksissä ja päätöksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus tarkastuksen yhteydessä päästä tiedon käyttäjän, verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan laitetiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen tarkastuksen kannalta välttämättömät asiakirjat ja tiedot sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiinseen käytettävissä tiloissa. Säännös on tarpeen perustuslailla turvatus kotirauhan suojaamiseksi. Tarkastuksessa noudatettaisiin hallintolain 39 §:ssä tarkastuksesta säädettyä.

40 §. Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeudet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirastolla on tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot salassapitosäännösten estämättä niiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että 1 momentissa tarkoitetut tiedot on luovutettava maksutta Liikenne- ja viestintäviraston määräämässä muodossa ilman aiheetonta viivytystä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta salassapitosäännösten estämättä saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot liiketoimintakieltolain 21 §:ssä tarkoitetusta rekisteristä, sekä oikeus saada tietoja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä.

41 §. Liikenne- ja viestintäviraston oikeus periä maksuja verkkotietokyselyistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotietokyselyn tekijän velvollisuudesta suorittaa verkkotietokyselystä Liikenne- ja viestintävirastolle valtion maksuperustelaissa (150/1992) tarkoitetun maksun. Maksusta säädettäisiin tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

42 §. Uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta velvoittaa lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä rikkova korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Päätöksen tehosteeksi voitaisiin asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin informatiivinen viittaus uhkasakkolakiin.

43 §. Seuraamusmaksu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta määrätä seuraamusmaksun tässä laissa tarkoitetulle verkkotoimijalle, verkkotietokyselyn tekijälle tai näyttöpalveluntarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

LUONNOS

tai laiminlyö velvoitetta, joka koskee momentissa säädettyjä tilanteita. Ehdotetun sääntelyn suhdetta perustuslakiin on arvioitu luvussa 11.4.

Seuraamusmaksun määrääminen edellyttäisi tahallisuutta tai huolimattomuutta. Huolimattomuuden arvioinnissa lähtökohtana olisi menettelyn ulkoinen huolellisuuden arviointi. Kyse on siitä, poikkeako toimijan menettely objektiivisesti arvioituna asetetusta velvoitteesta. Syyttömyysolettama huomioiden seuraamusmaksun määräämisessä yleisenä lähtökohtana on, että seuraamusmaksun määräävällä viranomaisella on vastuu lain rikkomisen riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä sekä sen toteen näyttämisestä.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka rikkoo tai laiminlyö 5 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan selvittää verkkoinfrastruktuurin sijainti ennen maan sisään ulottuvan työn aloittamista. Seuraamusmaksun tarkoituksena on tehostaa selvitysvelvollisuutta ja ennaltaehkäistä siihen kohdistuvia laiminlyöntejä.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä verkkotoimijalle, joka ei hae 6 §:n 1 momentissa säädettyllä tavalla rekisteröintiä sähköisessä tietopisteessä. Seuraamusmaksulla tehostettaisiin rekisteröintivelvollisuutta.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä verkkotoimijalle, joka rikkoo tai laiminlyö 7 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutensa ilmoittaa verkkotiedot sähköiseen tietopisteeseen tai ilmoittaa 7 §:n 2 momentissa säädettyllä tavalla muutoksista verkkotiedoissa.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä verkkotoimijalle, joka rikkoo tai laiminlyö 8 §:n 3 momentissa säädettyä velvoitetta ilmoittaa verkkoalue tai Liikenne- ja viestintäviraston pyytämät tiedot säädettyssä määräajassa.

Momentin 5 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka rikkoo tai laiminlyö 14 §:n 2 momentissa säädettyä vahinkoa koskevaa ilmoitusvelvollisuutta;

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka rikkoo tai laiminlyö 19 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta sopia näytön suorittamisesta verkkotietokyselyn tekijän kanssa tai toteuttaa näyttö kohtuullisessa ajassa.

Momentin 7 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka rikkoo tai laiminlyö 24 §:n 2 momentissa säädettyä velvoitetta hakea henkilöturvallisuusselvitys;

Momentin 8 kohdassa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka rikkoo tai laiminlyö 25 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta tuhota lain nojalla saamansa verkkotiedot ilman aiheutonta viivytystä, mutta kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua tietojen luovutuksesta, ellei tietojen säilyttämiseen ole momentissa tai muualla laissa säädettyä perustetta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun määrästä. Seuraamusmaksun vähimmäismäärä olisi 1 000 euroa ja enimmäismäärä 500 000 euroa. Seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun suuruutta määrittäessä olisi otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus, kesto ja vaikutukset.

Jotta seuraamuksella olisi riittävä ennalta estävä ja varoittava vaikutus, maksun suuruuden tulisi olla riittävä. Liikenne- ja viestintäviraston tulisi varmistaa, että sanktio ja sen määrä ovat suhteessa tekoon nähden. Seuraamusmaksun suuruuden määrittäminen tulisi oikeasuhteisuusvaatimuksen mukaisesti perustua kokonaisarviointiin. Arvioinnissa huomionarvoisia seikkoja

LUONNOS

olisivat esimerkiksi laiminlyönnin luonne, vakavuus, laajuus ja kesto sekä tosiasialliset vaikutukset lain tavoitteiden toteutumisen kannalta. Lisäksi voitaisiin huomioida aiemmat laiminlyönnit sekä laiminlyönnin johdosta saadut taloudelliset edut tai vältetyt tappiot, jos tällaiset voitot tai tappiot voidaan luotettavasti osoittaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että seuraamusmaksu olisi jätettävä määräämättä, jos velvoitteiden rikkominen tai laiminlyönti on johtunut velvoitteita rikkoneesta tai laiminlyöneestä tahosta riippumattomasta syystä tai laiminlyönnille on pätevä tai muu erityinen syy.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että seuraamusmaksu olisi lisäksi jätettävä määräämättä silloin, jos on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa, viiden vuoden määräaika laskettaisiin siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt.

Pykälän 5 momenttiin otettaisiin informatiivinen viittaus sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta.

44 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä Liikenne- ja viestintäviraston tämän lain nojalla antamista päätöksistä, joihin voisi hakea oikaisua.

Tarkoituksena on, että oikaisuvaatimus olisi ensi vaiheen muutoksenhakukeino laajassa joukossa lain nojalla annettavia päätöksiä. Oikaisuvaatimusta muutoksenhakukeinona ei kuitenkaan ehdoteta liitettävän sellaisiin asioihin, jotka selvitetäisiin erityisen perusteellisesti jo alkuperäistä hallintopäätöstä tehtäessä.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin informatiivinen viittaus hallintolain 7 a lukuun.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin informatiivinen viittaus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Pykälän 4 momenttiin otettaisiin viittaus uhkasakkolakiin koskien muutoksenhakua uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämistä tai keskeyttämisen asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta määrätä päätöksessään, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

45 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Sähköisen tietopisteen tietojärjestelmän kehittämisen vuoksi joidenkin pykälien osalta säädettäisiin soveltamisen myöhemmästä alkamisesta. Laki tulisi voimaan 1.1.2027. Lain 5–8, 10–14, 17–27, 32 ja 39 § tulisivat kuitenkin sovellettavaksi vasta myöhemmänä ajankohtana. Soveltamisen aloittamisen myöhästyksen ja porrastamisen tarkoituksena on mahdollistaa sujuva siirtymä sähköisen tietopisteen käyttäjille ja tarpeellisten sähköisten järjestelmien kehittämiselle.

Lain 6–8, 18, 26, 27, 32 ja 39 § tulisivat sovellettavaksi 1.6.2028 lähtien. Pykälissä säädetään verkkotoimijan tiedonantovelvollisuudesta ja rekisteröitymisvelvollisuudesta, näyttöalueiden ilmoittamisesta, verkkotietojärjestelmistä ja Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeudesta.

LUONNOS

Lain 10, 20 ja 24 § tulisivat sovellettavaksi 1.1.2029 lähtien. Pykälissä säädettäisiin toiminnanharjoittajan ja näyttöpalveluntarjoajan rekisteröitymisestä sekä verkkotietoja käsitteleviä henkilöitä koskevista turvallisuusselvitys- ja nuhteettomuusvaatimuksista.

Lain 5, 11–14, 17, 19, 21–23 ja 25 § tulisivat sovellettavaksi 1.6.2029 lähtien. Pykälissä säädettäisiin lain kannalta tarkoituksen kannalta keskeisistä velvoitteista. Näiden velvoitteiden noudattaminen edellyttää, että sähköinen tietopiste on toiminnassa ja sen kautta voidaan tehdä laissa säädettyjä pyyntöjä ja ilmoituksia.

7.2 Laki sakon täytäntöönpanosta

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 63 kohta siitä, että maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annetun lain 43 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu pannaan täytäntöön siten kuin tässä laissa säädetään.

7.3 Laki sähköisen viestinnän palveluista

241 §. *Telekaapeleita vaarantava työ.* Pykälään lisättäisiin kumottavien säännösten sijaan informatiivinen viittaus maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annettavaan lakiin. Pykälällä ei olisi aineellisoikeudellista sisältöä.

7.4 Sähkömarkkinalaki

110 §. *Maakaapeleita vaarantava työ ja maakaapeleiden sijainnin selvittäminen.* Pykälään lisättäisiin kumottavien säännösten sijaan informatiivinen viittaus maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annettavaan lakiin. Pykälällä ei olisi aineellisoikeudellista sisältöä.

7.5 Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta

6 §. *Tietojen luovuttaminen tietopalveluna ja käsittelyn rajoittaminen.* Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viittaus Liikenne- ja viestintävirastoon siten, että Maanmittauslaitos saisi teknisen käyttöyhteyden kautta luovuttaa 4 §:ssä tarkoitetun viranomaisen puolesta tietoja kiinteistötietojärjestelmästä myös Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirastolla on sähköisen tietopisteeseen liittyvien tehtävien vuoksi tarve saada tietoja kiinteistöistä ja niiden omistajista.

7.6 Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä

10 §. *Viranomaisen tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista.* Pykälässä säädetään niistä viranomaisista, joilla on oikeus saada välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä ja maksutta lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen. Pykälään lisättäisiin uusi 15 kohta, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirastolle on laaja pääsy myös salassapidettävien tietojen osalta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään sähköisen tietopisteen ylläpitoa ja siihen liittyviä valvontatehtäviä varten. Liikenne- ja viestintävirastolla on tarve 1. lakiehdotuksessa tarkoitettujen valvontatehtävien toteuttamiseksi saada rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä tietoa rakennuslupahakemuksista.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus lain tasoisen sääntelyn täydentämisestä lakia alemman asteisin säännöksin. Ehdotetun maanalaisen infrastruktuurin sijaintitiedoista annettavan lain 34

LUONNOS

§:ssä säädettäisiin Liikenne- ja viestintävirastolle valtuus antaa tarkentavia määräyksiä eräiden lainkohtien osalta.

Määräyksenantovaltuudet ovat tarkkarajaisia ja määräyksiä voitaisiin antaa vain laissa säädettyjen seikkojen tarkentamisesta rajatulle kohderyhmälle. Määräyksenantovaltuudet ovat tarpeellisia teknisten seikkojen täsmentämiseksi sekä toimialaan liittyvien erityispiirteiden huomioimiseksi. Määräyksenantovaltuuksien katsotaan olevan asiallisia siten, että ne ovat täsmällisesti rajattuja ja koskevat määrättyjä asioita, joihin on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä, eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella.

Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja käytöstä annetun lain kumoamisen myötä, sen 13 §:n nojalla annettu Liikenne- ja viestintäviraston määräys verkkotietojen toimittamisesta Sijaintitietopalveluun (M71, TRAFICOM/617340/03.04.04.00/2024) kumoutuisi.

Liikenne- ja viestintäministeriö antaisi valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla asetuksen, jolla säädettäisiin verkkotietokyselystä perittävästä maksusta.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat pääosin voimaan 1.1.2027. Ehdotetaan, että 3. ja 4. lakiehdotus tulisi kuitenkin voimaan 1.6.2029, jolloin 1. lakiehdotus tulisi kokonaan sovellettavaksi.

10 Suhde muihin esityksiin

Esityksen 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia. Muutosehdotus koskee uuden kohdan lisäämistä momenttiin. Eduskunnassa on vireillä useita hallituksen esityksiä, joissa ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia. Tällä hetkellä on vireillä hallituksen esitykset HE 90/2024 vp, HE 46/2025 vp, HE 74/2025 vp, HE 77/2025 vp, HE 128/2025 vp, HE 134/2025 vp ja HE 179/2025 vp, joissa on esitetty muutoksia sanottuun momenttiin. Esitys tulee yhteensovittaa mainittujen esitysten kanssa, koska niillä voi olla vaikutusta tässä esityksessä ehdotetun uuden kohdan numerointiin.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.1 Yleistä

Valtiosääntöoikeudelliselta kannalta esitystä on tarkasteltava perustuslain elinkeinovapautta (18 §), oikeusturvaa (21 §) ja hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle (124 §) koskevien säännösten näkökulmasta.

11.2 Elinkeinovapaus

Esityksellä pyritään luomaan lainsäädäntöympäristö sijaintiselvityspyyntöihin vastaamiseksi tarkoitettun järjestelmän uudelle toteutustavalle. Ehdotettu sääntely velvoittaisi toimijat rekisteröitymään ja käyttämään uutta sijaintiselvityspyyntöpalvelua, minkä voidaan katsoa vaikuttavan elinkeinovapauteen.

Perustuslain (731/1999) 18 §:n 1 momentissa turvataan jokaiselle oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunnan elinkeinovapauden rajoittamiselle tulee olla hyväksyttävä ja painava peruste. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään vakiintuneesti pitänyt elinkeinovapautta perustuslain

LUONNOS

mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan poikkeuksellisesti mahdollista. Luvanvaraisuudesta on säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat edellytykset. Lisäksi säädettävien elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia.¹

Lakiehdotuksella voi olla vaikutusta elinkeinovapauteen, sillä jatkossa kaikkien verkkotoimijoiden olisi rekisteröidyttävä Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään sähköiseen tietopisteseen ja ilmoitettava toimintaansa koskevat tiedot palvelussa 1. lakiehdotuksen 6 §:ssä säädettävän mukaisesti. Lisäksi maanrakennustyöhön, metsätyöhön tai muuhun maan sisään ulottuvaan työhön taikka vesirakennustyöhön ryhtyvän työn suorittajalla on velvollisuus selvittää sähköisen tietopisteen kautta työalueella mahdollisesti sijaitsevat verkkoinfrastruktuurin osat ennen työhön ryhtymistä 5 §:ssä säädetysti. Tällä velvollisuudella voi olla vaikutusta myös elinkeinovapauden kannalta, koska ne toimijat, jotka eivät saa lupaa verkkotietokyselyihin, eivät saa suorittaa rakennustöitä. Esityksen tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään verkkoinfrastruktuuriin kohdistuvia kaivuvahinkoja sekä vähentää vahingoista aiheutuvia haittoja yhteiskunnalle, minkä takia sijaintitietopalveluun rekisteröitymistä ja sijaintiselvitysten säätämällä pakolliseksi voidaan arvioida olevan hyväksyttävä ja painava peruste. Velvollisuuksien perusteista säädettäisiin lailla ja säännöksiä olisi pidettävä perustuslakivaliokunnan tarkoittamalla tavalla täsmällisinä ja tarkkarajaisina.

Edellä esitetyin perustein ehdotetun sääntelyn ei katsota olevan perustuslain 18 §:n näkökulmasta ongelmallinen.

11.3 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 35 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi sähköisen tietopisteen järjestämiseen liittyvien avustavien tehtävien ja sähköisen tietopisteen käytön neuvontapalvelun järjestämisestä ostopalveluina.

Perustuslain 124 §:ssä säädetään julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Säännöksen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai sen nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan julkisella hallintotehtävällä tarkoitetaan perustuslain 124 §:ssä verraten laajaa hallinnollisten tehtävien kokonaisuutta, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Säännös kattaa sekä viranomaiselle nykyisin kuuluvien tehtävien siirtämisen että hallintoon luettavien uusien tehtävien antamisen muille kuin viranomaisille. Esityksen perusteluista ilmenee edelleen, että säännös ei koske vain yksilön tai yhteisön oikeuksia koskevaa päätöksentekoa, vaan myös julkisten palvelutehtävien hoitamista sekä palveluiden tuottamiseen liittyviä tehtäviä.²

Siirrettävät tehtävät voidaan jakaa avustavaan neuvontapalveluun sekä tehtäviin, joissa on kyse sähköisen tietopisteen toiminnan järjestämisestä.

¹ PeVL 94/2022 vp, PeVL 13/2014 vp, PeVL 15/2008 vp.

² HE 1/1998 vp, s. 61 ja 179.

LUONNOS

11.3.1 Avustava neuvontapalvelu

Esityksessä ehdotetaan, että Liikenne- ja viestintävirastolle annettaisiin oikeus tehdä muun kuin viranomaisen kanssa sopimus neuvontapalvelusta. Neuvontapalvelu voitaisiin järjestää esimerkiksi verkkoviestien välityksellä tai puhelimitse.

Vastaavaa sääntelyä sisältyy ajoneuvoverolakiin (1281/2003), jonka 56 §:n 3 momentissa säädetään Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta ulkoistaa avustava puhelinpalvelutehtävä. Sanoissa laissa on määritelty ajoneuvoveroasioiden avustava neuvontatehtävä sekä säädetty niistä edellytyksistä, joiden toteutuessa tehtävä voidaan siirtää yksityiselle toimijalle. Lain mukaisesti veronkantoviranomaisena toimivalla liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä sopimus veronkantoon liittyvän avustavan puhelinpalvelun siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Avustavalla puhelinpalvelulla tarkoitetaan tiedon välittämistä verovelvollisille ajoneuvoveroa koskevan lainsäädännön ja ohjeiden sisällöstä, ajoneuvojen verotusta koskevien tietojen antamista liikenneasioiden rekisteristä sekä verovelvollisten ilmoitusten vastaanottamista, tallentamista ja välittämistä edelleen veroviranomaisille. Avustava puhelinpalvelua hoitavaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tätä tehtävää. Avustavassa puhelinpalvelussa ei hoideta tehtäviä, joihin kuuluu verotusta koskevan päätöksentekovoiman käyttöä. Perustuslakivaliokunta totesi, että ajoneuvoverolaissa tarkoitettu avustava puhelinpalvelussa ei ole kyse julkisen vallan käytöstä. Neuvonnassa katsottiin kuitenkin olevan kyse julkisen vallan käytöstä, sillä neuvonta kuuluu hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen tehtäviin.³

Julkisyhteisön on oikeuskäytännössä katsottu olevan vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut virkamiehen voimassa olevaa lainsäädäntöä koskevasta virheellisestä neuvosta.⁴ Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään katsonut, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla.⁵ Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että laista ilmenee, onko avustava puhelinneuvontaa antava henkilö rikos- ja vahingonkorvausoikeudellisessa vastuussa antamastaan neuvosta, toimiiko hän virkavastuulla vai ei.⁶

Tarkkarajaisuusperiaatteen asettamien vaatimusten täyttämiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi neuvontapalvelun määritelmä ja myös säännöksiä tämän tehtävän rajoista, muun lainsäädännön soveltamisesta neuvontapalveluun sekä sopimuksen vaikutuksesta eri osapuolten toimintaan ja velvollisuuksiin. Sopimusehdoista, joista ei ole tarpeen säätää laissa, olisi määräyksiä myös palvelusta tehtävässä sopimuksessa. Ottaen huomioon, että kysymys on laajamittaisesti käytettävästä massapalvelusta, ei ole mahdollista tyhjentävästi luetella tai yksityiskohtaisesti kuvata, mitä tietoja neuvonnassa voidaan kysyjille antaa. Perustuslain 124 § huomioon ottaen olisi puhelinpalvelun sisältö määriteltävä niin tarkkarajaisesti kuin mahdollista.

Tämän määrittelyn keskeinen lähtökohta on, että puhelinpalvelussa annettaisiin vain neuvontaa sähköisen tietopisteen teknisistä ominaisuuksista sekä lainsäädännön ja sen nojalla annettujen määräyksien ja viranomaisohjeiden sisällöstä. Palveluun ei liittyisi missään muodossa päätöksentekovaltaa silloinkaan, kun kyse olisi tulkinnanvaraisesta asiasta. Jos säännökset tai ohjeet olisivat tulkinnanvaraisia, asiakasta ohjattaisiin tällaisissa kysymyksissä kääntymään Liikenne-

³ PeVL 11/2006 vp s. 2/1.

⁴ KKO 1989:50.

⁵ PeVL 33/2004 vp, s. 7/II ja PeVL 46/2002 vp, s. 10.

⁶ PeVL 11/2006 vp, s. 3/II.

LUONNOS

ja viestintäviraston virkamiesten puoleen. Sääntelyä koskevien tietojen osalta neuvonta vastaisi siten muita, esimerkiksi internetin kautta kansalaisten käytettävissä olevia tietolähteitä, kuten oikeusministeriön ylläpitämää sääntelytietokantaa. Pykälässä nimenomaisesti todettaisiin, että neuvontapalvelu ei käsittäisi tehtäviä, joihin kuuluu viranomaisille tarkoitetun päätösvallan käyttöä. Neuvontapalvelua hoitava henkilö ei siten voisi luovuttaa sähköisen tietopisteen tietoja tai muuttaa niitä.

Laissa ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä säätää, että avustavaan neuvontapalveluun ja sen henkilökuntaan sovelletaan yleislakeja.⁷ Palveluun ja palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), hallintolaissa (434/2003), arkistolaissa (831/1994), sähköisestä toiminnasta viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019), tietosuojalaissa (1050/2018), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään.

Laissa ehdotetaan lisäksi säädettävän, että neuvontapalvelua hoitavaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tämän hoitaessa tätä tehtävää. Lisäksi pykälään otettaisiin informatiivinen viittaus, jonka mukaan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1947). Lisäksi ehdotetaan säädettävän siitä, että avustavassa neuvontapalvelussa ei hoidettaisi tehtäviä, joihin kuuluu julkisen vallan käyttöä, eikä sopimus neuvontapalvelusta vaikuttaisi Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin tai velvollisuuksiin. Tämä tarkoittaisi, että Liikenne- ja viestintäviraston olisi yhä tarvittaessa annettava neuvontaa.

Perustuslain 124 §:n mukaan viranomaistehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle lain nojalla edellyttää myös, että järjestelyä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Koska järjestelmä on uusi ja se koskee varsin laajaa joukkoa toiminnanharjoittajia, Liikenne- ja viestintäviraston tulee tiedottaa laajasti järjestelmän toiminnasta ja kyetä vastaamaan tarvittaessa merkittävään määrään kyselyitä. Ostopalvelun etuna voidaan pitää erityisesti sitä, että käytettävissä olevat resurssit voidaan kohdistaa kysynnän mukaan, jolloin palvelun saatavuudesta voidaan huolehtia ruuhkahuippujenkin aikana paremmin kuin olisi mahdollista varaamalla tähän tehtävään kiinteä henkilömäärä. Tehtävien teettäminen ostopalveluna on tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon neuvonnan asiakkaiden saama hyöty palveluiden nopeudesta ja joustavuudesta. Järjestely mahdollistaa lisäksi sen, että Liikenne- ja viestintävirasto voi keskittää resurssejaan rutiniinomaisten neuvontatehtävien sijaan vaativampiin neuvontatehtäviin.

Liikenne- ja viestintävirasto on arvioinut, että kyselymäärän hoitaminen Liikenne- ja viestintäviraston omana toimintona tarkoittaisi arviolta ainakin viiden henkilötyövuoden kohdistamista tehtävään, jos palvelua annettaisiin vain virka-aikana.

11.3.2 Sähköisen tietopisteen toiminnan järjestämisessä avustavat tehtävät

Esityksessä ehdotetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi ulkoistaa sähköisen tietopisteen toiminnan järjestämiseen liittyviä avustavia tehtäviä. Näissä tehtävissä olisi kyse sähköiseen tietopisteeseen liittyviä teknisten ominaisuuksien tai toimintojen toteuttamisesta. Tehtävät eivät sisältäisi hakemuksien käsittelyä tai päätöksentekoa, eikä niissä olisi kyse julkisen vallan käytöstä. Tehtävät on määritelty tarkkarajaisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla.

Viranomaistehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle edellyttää, että järjestelyä on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että

⁷ PeVL 42/2005 vp, s. 3/II.

LUONNOS

tarkoituksenmukaisuusedellytyksen kannalta merkitystä voidaan antaa siirrettäviä tehtäviä hoitavan tahon erityisasiantuntemukselle.⁸ Liikenne- ja viestintävirastossa ei ole tarvittavaa osaamista tai resursseja sähköisen tietopisteen toiminnallisuuksien toteuttamiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto on arvioinut, että järjestelmän ylläpidon hoitaminen Liikenne- ja viestintäviraston omana toimintona tarkoittaisi arviolta ainakin 4–5 henkilötyövuoden lisäresurssitarvetta. Tehtävien hoitamiseen vaaditun erikoisosaamisen kehittäminen ei olisi resurssien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaista. Sähköisen tietopisteen toiminnan kehittämiseen ja toiminnallisuuksiin tehtävät päätökset tehtäisiin siirtämisestä riippumatta Liikenne- ja viestintävirastossa. Tehtävien siirtämistä olisi siten pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Edellä esitetyin perustein ehdotetun sääntelyn ei katsota olevan perustuslain 124 §:n näkökulmasta ongelmallinen.

11.4 Seuraamussääntely

Liikenne- ja viestintävirastolle säädettäisiin 1. lakiehdotuksen 43 §:ssä mahdollisuus määrätä seuraamusmaksu lain tiettyjen säännösten rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Seuraamusmaksussa olisi kyse rangaistusluonteisesta hallinnollisesta sanktiosta.

Hallinnollisia sanktioita on pidetty rikosoikeudellisia rangaistuksia kevyempinä, ja niiden on katsottu soveltuvan tilanteisiin, joissa on kysymys vähäisistä rikkomuksista tai laiminlyönneistä ja jotka voidaan määrätä hallintomenettelyssä.⁹ Sitä vastoin rikosoikeudellisia rangaistuksia tulee käyttää viimeisenä mahdollisena vaihtoehtona, ja ne soveltuvat myös seikastoltaan monimutkaisempien tekojen selvittämiseen.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on luoda yhtenäinen järjestelmä verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen jakamiselle ja näyttöjen järjestämiselle erityisesti viestintä-, energia- ja vesihuoltoverkkoja suojaamiseksi ja rakentamisen tehostamiseksi. Tätä tarkoitusta voidaan pitää keskeisenä yhteiskunnan perustoimintojen suojaamisen ja niihin kohdistuvan luottamuksen kannalta, mikä on hyväksyttävä tavoite seuraamussääntelylle.

Ehdotetun seuraamussääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että säännöksiä noudatetaan ja toiminnan harjoittamiselle asetetut velvoitteet täytetään. Sääntely edesauttaisi erityis- ja yleispreventiota. Valvonnan tehokkuuden ja toimivuuden kannalta lievempiä seuraamuksia ei voida pitää riittävinä ottaen huomioon edellä mainitut hyväksyttävät tavoitteet. Ehdotettu seuraamusmaksu ei olisi ongelmallinen kaksoisrangaistavuuden kiellon kannalta. Kaksoisrangaistavuuden kieltä on voimassa yleisenä oikeusperusteena, eikä siitä ole tarve säätää erikseen.

Ehdotettu pykälä seuraamusmaksusta olisi oikeasuhtainen. Seuraamusmaksun enimmäis- ja vähimmäismäärästä säädettäisiin samoin kuin seuraamusharkinnassa huomioon otettavista seikoista. Ankaruustaso on määritelty suhteessa sanktioitavien tekojen moitittavuuteen ja suojeltavaan oikeushyvään. Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain (935/2018) 7 a §:n nojalla yli 100 000 euron seuraamusmaksun määräisi Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegio, joka on monijäseninen elin. Ehdotus ei myöskään olisi syyttömyysolettaman kannalta ongelmallinen, sillä se ei perustu tuottamuksesta riippumattomaan vastuuseen.¹⁰

⁸ PeVL 29/2013 vp, s. 2 ja PeVL 37/2010 vp, s. 5/I.

⁹ PeVL 9/2018 vp, s. 2.

¹⁰ PeVL 9/2018 vp, s. 4.

LUONNOS

Seuraamusmaksun määrääminen olisi Liikenne- ja viestintävirastossa hallintoasian käsittelyä, johon sovelletaan hallintolakia.¹¹ Ehdotetussa pykälässä olisi myös säädetty, milloin seuraamusmaksua ei tulisi määrätä. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi käytettävissään myös lievempiä seuraamuksia kuin seuraamusmaksu (1. lakiehdotuksen 42 §).

Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että kyse on merkittävästä julkisen vallan käytöstä. Laissa on täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista. Vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, ei tarkkuuden yleistä vaatimusta kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 43 §:ssä säädettäisiin niistä teoista ja laiminlyönneistä, jotka olisivat seuraamusmaksun perusteena. Tekojen ja laiminlyöntien perusteena olevat velvoitteet ovat laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla tarkkarajaisia, ja niiden toteutuminen on ulkopuolisen arvioitavissa. Seuraamusmaksun liittäminen näihin velvoitteisiin on välttämätöntä niiden tehokkaan toteutumisen kannalta. Velvoitteet ovat keskeisiä lakiehdotuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Edellä esitetyn perustein ehdotetun sääntelyn ei katsota olevan perustuslain 21 §:n näkökulmasta ongelmallinen.

11.5 Säättämisjärjestys

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksikössä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

¹¹ PeVL 32/2025 vp, s. 3/II.

1.

Laki

maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 Luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on rakennustöiden suunnittelun ja rakentamisen helpottaminen ja verkkoinfrastruktuurin kohdistuvien vahinkojen ehkäiseminen.

Tässä laissa säädetään maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen taltioimisesta, säilyttämisestä ja luovuttamisesta sähköisen tietopisteen kautta sekä verkkoinfrastruktuuriin kohdistuvien näyttöjen järjestämisestä.

Tätä lakia sovelletaan maanalaisiin ja vesialueilla sijaitseviin verkkoinfrastruktuurin osiin. Mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan myös Suomen aluevesillä sijaitseviin verkkoinfrastruktuurin osiin.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *verkkoinfrastruktuurilla* kaasu-, lämpö-, jäähdytys-, sähkö-, talousvesi-, jätevesi- ja hulevesiverkkojen, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 39 kohdassa tarkoitettuja viestintäverkkojen ja muiden näihin verrattavien verkkojen rakenteita ja osia;

2) *kriittisellä infrastruktuurilla* verkkoinfrastruktuuria, jonka verkkotietojen paljastuminen olisi omiaan aiheuttamaan merkittävää yleistä vaaraa tai kansallisen turvallisuuden heikentymistä;

3) *näyttötoiminnalla* verkkoinfrastruktuurin sijainnin osoittamiseksi suoritettavia toimenpiteitä kuten paikantamista ja sijainnin merkitsemistä turvallisen kaivamisen mahdollistamiseksi ja kaivuvahinkojen välttämiseksi;

4) *toiminta-alueella* maakuntaa tai kuntaa, jossa verkkotoimijan verkko sijaitsee tai muun tahon toimintaa harjoitetaan pääsääntöisesti;

5) *verkkoalueella* tietoa siitä, että verkkoinfrastruktuuri sijaitsee tietyllä rajatulla maantieteellisellä alueella, josta ei voida kuitenkaan päätellä verkon tarkkoja sijaintitietoja;

6) *verkkotiedoilla* verkkoinfrastruktuurin tarkkoja sijainti- ja ominaistietoja;

7) *verkkotietokyselyllä* sähköisen tietopisteen kautta tehtyä hakemusta verkkotietojen luovuttamiseksi rajatulta maantieteelliseltä alueelta;

LUONNOS

8) *verkkotoimijalla* verkkoinfrastruktuurin omistajaa tai haltijaa, ei kuitenkaan asunto-osakeyhtiötä, keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä tai niihin verrattavaa yhteisöä;

9) *verkkotietojärjestelmällä* verkkotietojen dokumentointiin, hallinnoimiseen sekä luovuttamiseen käytettäviä tietojärjestelmiä;

10) *tietoturvallisuuden arviointilaitoksella* tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain (1405/2011) 2 §:ssä tarkoitettua tietoturvallisuuden arviointilaitosta.

3 §

Sähköinen tietopiste

Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää tietoturvallista sähköistä tietopistettä, jonka kautta voidaan luovuttaa ja välittää maanalaisen verkkoinfrastruktuurin verkkotietoja.

Liikenne- ja viestintävirasto luovuttaa ja välittää tarpeellisia tietoja sähköisen tietopisteen kautta verkkotietokyselyiden johdosta suoritettavan näyttötoiminnan järjestämiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto voi luovuttaa ja välittää sähköisen tietopisteen kautta myös muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja.

4 §

Velvollisuus taltioida verkkotietoja

Verkkotoimijan on verkkoinfrastruktuuria hallinnoidessaan, rakentaessaan, huoltaessaan tai korjatessaan huolehdittava siitä, että verkkoinfrastruktuuria koskevat verkkotiedot taltioidaan tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti.

5 §

Verkkoinfrastruktuuria vaarantava työ ja verkkoinfrastruktuurin sijainnin selvittäminen

Ennen maanrakennustyöhön, vesirakennustyöhön tai muuhun maan sisään ulottuvaan työhön ryhtymistä, työn suorittajan on työturvallisuuden varmistamiseksi ja vahinkojen välttämiseksi selvitettävä sähköisen tietopisteen kautta tehtävällä verkkotietokyselyllä sijaitseeko alueella verkkoinfrastruktuurin osia.

Edellä 1 momentissa säädetty selvitys voidaan kuitenkin jättää tekemättä silloin, kun työ ulottuu enintään 50 senttimetrin syvyyteen ja työ suoritetaan kiinteistön omistajan lukuun tämän omistamalla kiinteistöllä. Selvitys voidaan jättää tekemättä myös silloin, kun on ilmeistä, että työalueella ei voi sijaita verkkoinfrastruktuuria.

Verkkotietokysely voidaan panna vireille aikaisintaan 40 päivää ja viimeistään 20 päivää ennen työn suunniteltua aloitusajankohtaa. Tässä momentissa säädettyä 20 päivän vähimmäisaikaa ei tarvitse noudattaa, jos työ on painavasta syystä aloitettava viivytyksettä.

Tässä pykälässä tarkoitetun selvityselvollisuuden puuttuminen ei vapauta työn suorittajaa yleisen huolellisuusvelvoitteen ja muualla laissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisesta.

2 Luku

Verkkotoimijan tiedonantovelvollisuus

6 §

LUONNOS

Verkkotoimijan rekisteröinti

Verkkotoimijan on haettava sähköisesti Liikenne- ja viestintävirastolta rekisteröintiä sähköisessä tietopisteessä. Liikenne- ja viestintävirasto rekisteröi hakemuksesta verkkotoimijan, jonka rekisteröimiseen ei ole 3 momentissa säädettyä estettä.

Rekisteröimistä koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot:

- 1) verkkotoimijan omistamien ja hallinnoimien verkkojen luonne;
- 2) verkkotoimijan toiminta-alue;
- 3) 27 §:ssä säädetty selvitys verkkotoimijan käyttämisestä verkkotietojärjestelmistä; ja
- 4) selvitys verkkotoimijan toiminnan luonteesta ja laajuudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto hylkää henkilön rekisteröimistä koskevan hakemuksen tai peruuttaa jo hyväksytyn rekisteröinnin, jos henkilöä ei ole pidettävä verkkotoimijana tai tämä on tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä asetettu konkurssiin.

Verkkotoimijan on ilmoitettava muutoksista 2 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa ilman aiheetonta viivytystä.

7 §

Verkkotietojen ilmoittaminen

Verkkotoimijan on ilmoitettava sähköiseen tietopisteeseen hallinnoimansa verkkoinfrastruktuurin verkkotiedot ja muut Liikenne- ja viestintäviraston määräämät sen toiminnan luonnetta ja laajuutta koskevat tiedot.

Verkkotoimijan on ilmoitettava sähköisen tietopisteen kautta muutoksista 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa ilman aiheetonta viivytystä.

8 §

Poikkeukset tiedonantovelvollisuuteen

Sen estämättä, mitä 7 §:ssä säädetään, verkkotoimijalla ei ole velvollisuutta ilmoittaa sähköiseen tietopisteeseen verkkotietoja, jotka koskevat kriittistä infrastruktuuria tai talousvesiverkkoa.

Sen estämättä, mitä 7 §:ssä säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto myöntää hakemuksesta verkkotoimijalle luvan luovuttaa verkkotietoja kokonaan tai osittain saapuvien verkkotietokyselyiden perusteella. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) verkkotoimijalla on riittävä osaaminen ja tarvittavat resurssit verkkotietojen toimittamiseksi sähköiseen tietopisteeseen verkkotietokyselyn kohdistuessa verkkotoimijan verkkoalueeseen tämän lain ja sen nojalla annettujen määräyksien edellyttämässä muodossa ja määräajassa; ja

2) verkkotoimijalla on riittävän tietoturvallinen sähköinen verkkotietojärjestelmä, joka välittää ilmoituksia sähköisesti luettavan rajapinnan ja sähköisen tietopisteen välillä.

Jos verkkotoimija jättää tämän pykälän nojalla verkon verkkotietoja ilmoittamatta, tulee tämän verkon osalta ilmoittaa sähköiseen tietopisteeseen verkkoalue. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, verkkotoimijan tulee lisäksi ilmoittaa pyydetty verkkotiedot sähköiseen tietopisteeseen viimeistään 3 päivän kuluessa Liikenne- ja viestintäviraston verkkotietokyselyn perusteella lähettämän pyynnön vastaanottamisesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa 2 momentissa säädetyn luvan, jos verkkotoimija ei täytä luvan myöntämiseksi asetettuja vaatimuksia tai jättää määräajassa tekemättä 3 momentissa säädetyn ilmoituksen.

LUONNOS

9 §

Turvallisuusverkot

Sen estämättä, mitä 7 ja 8 §:ssä säädetään, poliisilla, Puolustusvoimilla, Tullilla, Rajavartiolaitoksella ja Suomen Erillisverkot Oy:llä ei ole velvollisuutta ilmoittaa omistamansa tai hallinnoimansa verkkoinfrastruktuurin verkkotietoja tai verkkoaluetta sähköiseen tietopisteeseen.

3 Luku

Tietojen luovutus sähköisestä tietopisteestä

10 §

Toiminnanharjoittajan rekisteröityminen tiedon käyttäjäksi

Verkkotietokyselyn voi tehdä henkilö, joka on rekisteröitynyt sähköisen tietopisteen kautta tiedon käyttäjäksi.

Tiedon käyttäjäksi voidaan rekisteröidä henkilö, joka:

- 1) toimii maanrakennusosalalla;
- 2) säännöllisesti suorittaa tai suunnittelee maan- tai vesirakennustöitä tai muita maan sisään ulottuvia töitä; tai
- 3) muusta 1 ja 2 kohtaan verrattavasta syystä tarvitsee toiminnassaan verkkotietoja työturvallisuuden varmistamiseksi tai verkkoinfrastruktuuriin kohdistuvien vahinkojen välttämiseksi.

Rekisteröintiä koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava rekisteröintiä hakevan henkilön toiminta-alue ja annettava selvitys tämän 2 momentissa säädetyn toiminnan luonteesta ja laajuudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto rekisteröi henkilön hakemuksesta tiedon käyttäjäksi. Rekisteröinnin edellytyksenä on, että:

- 1) henkilö on 2 momentissa tarkoitettu toiminnanharjoittaja ja on toimittanut 3 momentissa säädetty tiedot;
- 2) henkilöä ei ole asetettu konkurssiin tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä; ja
- 3) henkilöä, joka on luonnollinen henkilö, tai oikeushenkilön hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsentä tai edustus-, päätös-, tai valvontavaltaa käyttäviä luonnollisia henkilöitä ei ole määrätty liiketoimintakieltoon tai väliaikaiseen liiketoimintakieltoon.

11 §

Kiinteistön omistajan oikeus saada tietoja

Sen estämättä, mitä 10 §:ssä säädetään, kiinteistön omistaja voi tehdä verkkotietokyselyn sähköisen tietopisteen kautta omistamansa kiinteistön alueella.

Kiinteistön omistaja voi tehdä verkkotietokyselyn erityisestä syystä Liikenne- ja viestintäviraston vahvistamalla lomakkeella.

Mitä tämän lain 13, 14 ja 25 §:ssä säädetään tiedon käyttäjän velvollisuuksista ja oikeuksista, sovelletaan kiinteistön omistajaan.

LUONNOS

12 §

Verkkotietokysely

Verkkotietokyselyssä on ilmoitettava:

- 1) verkkotietokyselyn kohteena oleva rajattu maantieteellinen alue;
- 2) verkkotietojen käyttötarkoitus;
- 3) selvitys työn luonteesta ja laajuudesta; ja
- 4) muut Liikenne- ja viestintäviraston määräämät tiedot.

Liikenne- ja viestintävirasto luovuttaa verkkotietokyselyn kohteena olevalta alueelta sähköiseen tietopisteeseen ja verkkotietokyselyn johdosta ilmoitetut verkkotiedot verkkotietokyselyn tekijälle, jos tällä on oikeus verkkotietokyselyn tekemiseen, eikä tietojen luovuttamiselle ei ole katsottava olevan tämän lain 16 §:stä johtuvaa estettä.

Liikenne- ja viestintävirastolla voi asiassa tekemällä päätöksellä rajata aluetta, jolta tietoja luovutetaan, tai hylätä verkkotietokyselyn, jos:

- 1) verkkotietokyselylle ei ole tässä laissa säädettyjä perusteita; tai
- 2) verkkotietokysely on tehty verkkotietokyselyssä ilmoitettuun tarpeeseen nähden perusteetoman laajalta maantieteelliseltä alueelta.

Liikenne- ja viestintävirasto luovuttaa verkkotietojen luovuttamista varten tiedon verkkotietokyselystä verkkotoimijalle, jonka ilmoittamalle verkkoalueelle verkkotietokysely kohdistuu.

13 §

Verkkotietokyselyn oikeusvaikutukset

Tiedon käyttäjän katsotaan täyttäneen 5 §:ssä säädetyn selvityselvöllisyytensä, kun Liikenne- ja viestintävirasto on luovuttanut verkkotietokyselyn kohteena olleelta alueelta verkkotiedot tiedon käyttäjälle ja asianmukaiset näytöt on suoritettu.

Jos verkkotoimija, jonka verkkoalueelle verkkotietokysely kohdistuu, ei 8 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla ilmoita verkkotietoja 15 päivän kuluessa Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä, tiedon käyttäjän katsotaan puuttuvien tietojen estämättä täyttäneen 5 §:ssä säädetyn selvityselvöllisyytensä.

14 §

Velvollisuus ilmoittaa vahingoista ja virheistä

Liikenne- ja viestintävirastolle on ilmoitettava verkkotietokyselyllä saatujen tietojen perusteella suoritettavan työn yhteydessä verkkoinfrastruktuurille aiheutuneesta vahingosta ilman aiheetonta viivytystä.

Tiedon käyttäjän on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle havaitsemistaan virheistä ja puutteista tämän lain nojalla luovutetuissa verkkotiedoissa.

Tässä pykälässä tarkoitetut ilmoitukset on annettava sähköisen tietopisteen kautta.

15 §

Määräysvallasta ilmoittaminen

LUONNOS

Jos kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta tai vastaava tosiasiallinen määräysvalta 10 §:ssä säädetyllä tavalla rekisteröityyn toiminnanharjoittajaan nähden muuttuu, määräysvallan muuttumisesta on ilmoitettava välittömästi Liikenne- ja viestintävirastolle.

16 §

Toiminnanharjoittajan rekisteröinnin muuttaminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa tiedon käyttäjäksi 10 §:n nojalla rekisteröidyn toiminnanharjoittajan rekisteröinnin, jos:

1) lupahakemuksessa tai sen liitteissä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet rekisteröimistä koskevaan harkintaan;

2) toiminnanharjoittaja tai sen toiminta ei enää täytä 10 §:ssä säädettyjä rekisteröimisen edellytyksiä;

3) toiminnanharjoittaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta; tai

4) luvan muuttaminen tai peruuttaminen on välttämätöntä verkkoinfrastruktuurin suojaamiseksi taikka Suomen kansallisen turvallisuuden tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden vuoksi.

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa 10 §:n nojalla rekisteröidyn toiminnanharjoittajan rekisteröinnin 1 momentin 4 kohdan nojalla, jos se havaitsee tiedon käyttäjän suorittavan poikkeuksellisia hakuja tai kohdistavan poikkeuksellista tietoliikennettä palveluun tai palvelusta, ja on painavia perusteita epäillä tietojen väärinkäyttöä tai kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen, verkkoinfrastruktuurin tai turvallisuuden vaarantumista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi oma-aloitteisesti tai poliisin, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen esityksestä rajoittaa väliaikaisesti enintään 14 päivän ajan tiedon kiinteistön omistajan, tiedon käyttäjän tai tämän palveluksessa olevan henkilön pääsyä sähköiseen tietopisteeseen tai oikeutta verkkotietokyselyn tekemiseen, jos rajoitus on välttämätön pääsyn tai oikeuden yleiselle järjestykselle, kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai verkkoinfrastruktuurin suojaamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto voi painavasta syystä jatkaa 3 momentissa säädettyä kieltoa 14 päivän jälkeen.

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen luvan muuttamista tai peruuttamista asetettava luvanhaltijalle kohtuullinen määräaika korjata puute, virhe, rikkomus tai laiminlyönti. Lupa voidaan peruuttaa vain tilanteissa, joissa luvan muuttaminen ei ole mahdollista. Jos lupa peruutetaan muulla kuin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla perusteella, peruuttamisen edellytyksenä on lisäksi, että luvanhaltija ei kehotuksesta huolimatta ole kohtuullisessa määräajassa korjannut puutetta, virhettä, rikkomusta tai laiminlyöntiä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa luvan muuttamista tai peruuttamista koskevassa päätöksessään tarpeellisia ehtoja tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten nojalla luovutettujen tietojen turvallisesta tuhoamisesta.

17 §

Viranomaisten oikeus saada tietoja

Sähköiseen tietopisteeseen rekisteröityneellä viranomaisella on oikeus saada verkkotietokyselyllä sähköisestä tietopisteestä tietoja, jos se on tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

LUONNOS

Liikenne- ja viestintävirasto rekisteröi viranomaisen sähköiseen tietopisteeseen hakemuksesta. Viranomaisen on ilmoitettava hakemuksessa seuraavat tiedot:

- 1) toiminta-alue; ja
- 2) kuvaus viranomaisen vastuulla olevista lakisääteisistä tehtävistä, joiden hoitaminen edellyttää pääsyä verkkoinfrastruktuurin sijaintitietoihin.

Tiedon käyttäjäksi rekisteröidyn viranomaisen on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle muutoksista 2 momentissa tarkoitetuissa tiedoista ilman aiheetonta viivytystä.

4 Luku

Näyttötoiminta

18 §

Näyttöalueen ja suoja-alueen ilmoittaminen

Verkkotoimijan on ilmoitettava sähköiseen tietopisteeseen näyttöalue, jos näytön järjestäminen on aina tarpeen ennen alueella tehtäviä töitä verkkotiedoissa olevien puutteiden vuoksi, työturvallisuuden varmistamiseksi tai vahinkojen välttämiseksi.

Verkkotoimijan on ilmoitettava sähköiseen tietopisteeseen suoja-alue, jos alueella voidaan työskennellä vain verkkotoimijan valvonnassa lainsäädännössä asetetun velvoitteen noudattamiseksi, verkkoinfrastruktuurin vahingoittumisesta aiheutuvan välittömän hengenvaaran tai ympäristölle aiheutuvan vahingon välttämiseksi.

19 §

Velvollisuus suorittaa näyttö verkkotietokyselyn perusteella

Verkkotoimijan tulee sopia näytön suorittamisesta verkkotietokyselyn tekijän kanssa ja toteuttaa näyttö kohtuullisessa ajassa, jos:

- 1) verkkotietokysely kohdistuu näyttöalueelle;
- 2) verkkotietokysely kohdistuu verkkoalueelle ja näyttö on tarpeen työturvallisuuden varmistamiseksi tai kaivuuvahinkojen välttämiseksi; tai
- 3) näyttötoimenpiteen suorittaminen on muusta perustellusta syystä tarpeen verkkotietokyselyssä kuvatun työn turvallisesti suorittamiseksi ja vahinkojen välttämiseksi.

Verkkotoimijan on näyttötoiminnan yhteydessä annettava riittävät ja tarpeelliset tiedot tai ohjeet kaivutyön turvallisesti suorittamiseksi.

Verkkotietokyselyn tehneellä taholla on oikeus saada näyttötoimenpiteestä verkkotoimijan tai tämän lukuun toimivan näyttöpalveluntarjoajan allekirjoittama näyttöpöytäkirja.

Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, poliisilla, Puolustusvoimilla, Tullilla, Rajavartiolaitoksella ja Suomen Erillisverkot Oy:llä ei ole velvollisuutta luovuttaa tässä pykälässä säädettyjä tietoja tai järjestää näyttöä.

20 §

Näyttöpalveluntarjoaja

Verkkotoimija voi siirtää 19 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettut velvoitteet sen lukuun toimivan tässä pykälässä säädetyllä tavalla rekisteröidyn näyttöpalveluntarjoajan toteutettaviksi.

LUONNOS

Verkkotoimija voi siirtää sähköisessä tietopisteessä näytön toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot näyttöpalveluntarjoajalle

Näyttöpalveluntarjoajaksi rekisteröitymistä koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot:

- 1) toiminta-alue;
- 2) toiminnan laajuutta ja luonnetta koskevat tiedot; ja
- 3) riittävä selvitys 4 momentin 2–3 kohdissa säädettyjen rekisteröimisen edellytysten täytymisestä.

Liikenne- ja viestintävirasto rekisteröi näyttöpalveluntarjoajaksi sähköisessä tietopisteessä henkilön;

- 1) joka on toimittanut 3 momentissa tarkoitetut tiedot;
- 2) jota ei ole asetettu konkurssiin tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä
- 3) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös-, tai valvontavaltaa käyttäviä luonnollisia henkilöitä ei ole määrätty liiketoimintakieltoon tai väliaikaiseen liiketoimintakieltoon; ja
- 4) jonka nimissä verkkotietoihin pääsyn saavista luonnollisista henkilöistä on tehty henkilöturvallisuusselvitys tämän lain edellyttämällä tavalla.

21 §

Näyttötoiminnan kustannukset

Verkkotoimija vastaa verkkotietokyselyiden johdosta suoritettavan näyttötoiminnan aiheuttamista kustannuksista.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, verkkotoimijalla on kuitenkin oikeus saada korvaus näyttötoimenpiteestä aiheutuneista kohtuullisista kustannuksista verkkotietokyselyn tekneeltä taholta, jos:

- 1) verkkotietokyselyn tehnyt taho peruuttaa sovitun näyttötoimenpiteen myöhemmin kuin 24 tuntia ennen sovittua näyttötoimenpiteen alkamisajankohtaa; tai
- 2) jo kertaalleen suoritettu näyttötoimenpide joudutaan suorittamaan uudelleen verkkotietokyselytekijästä johtuvasta syystä.

22 §

Näyttötoimintaa koskevat ilmoitukset Liikenne- ja viestintävirastolle

Verkkotoimijan tai tämän lukuun toimivan näyttöpalveluntarjoajan on ilmoitettava sijaintitietopalvelussa verkkotietokyselyn perusteella suoritettu näyttö suoritetuksi ilman aiheetonta viivästystä.

23 §

Hätänäyttöön tarvittavien tietojen välittäminen

Liikenne- ja viestintäviraston tulee pelastuslain (379/2011) 2 a §:n 5 kohdassa tarkoitetun pelastuslaitoksen tai poliisin pyynnöstä luovuttaa kiireellisesti hälytys- tai pelastustehtävän suorittamisessa tarpeelliset tiedot, kuten verkkotoimijoiden yhteystiedot, verkkotiedot ja verkkoaluetiedot.

Viranomaisen tulee antaa kymmenen arkipäivän kuluessa 1 momentissa säädetyn pyynnön tekemisestä selvitys Liikenne- ja viestintävirastolle sähköiseen tietopisteeseen kautta.

5 Luku

Verkkotietojen suojaaminen

24 §

Henkilöturvallisuusselvitykset

Tässä laissa tarkoitetut tiedon käyttäjät, verkkotoimijat, viranomaiset, turvallisuusviranomaiset sekä näyttöpalveluntarjoajat ovat velvollisia varmistamaan, että niiden palveluksessa työ- tai virkasuhteen ja niiden lukuun toimeksiantosuhteen perusteella työskentelevät luonnolliset henkilöt, jotka saavat pääsyn verkkotietoihin tämän lain nojalla, ovat luotettavia ja nuhteettomia.

Näiden henkilöiden luotettavuuden arvioimiseksi tulee hakea turvallisuusselvityslain (726/2014) 14 §:ssä tarkoitettua perusmuotoista henkilöturvallisuusselvitystä henkilöstä, joka:

- 1) saa tiedon käyttäjän lukuun toimiessaan pääsyn verkkotietoihin 10 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa suunnittelutarkoituksessa;
- 2) suorittaa näyttöjä verkkotoimijan lukuun;
- 3) osallistuu verkkotietojärjestelmän hallinnointiin tai ylläpitoon; tai
- 4) muutoin saa pääsyn merkittävään määrään verkkotietoja tai usean verkkotoimijan verkkotietoja sisältävään verkkotietojärjestelmään.

25 §

Vaitiolovelvollisuus

Verkkotietoja on käsiteltävä ja säilytettävä siten, että ne ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla ja ettei tietoturva vaarannu.

Joka on tämän lain nojalla saanut tietoonsa verkkotiedon, saa ilmaista sen tietoa tarvitsevalle henkilölle, kun se on tarpeen verkkotietokyselyn perusteena olevan työn suunnittelua tai toteuttamista varten.

Tiedon käyttäjän on tuhottava tämän lain nojalla saamansa verkkotiedot ilman aiheutonta viivytystä niitä koskevan tarpeen päätyttyä, mutta kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua tietojen luovutuksesta, ellei tietojen säilyttäminen ole tarpeen hallintomenettelyä tai oikeudenkäyntiä varten taika muun vastaavan hyväksyttävän syyn vuoksi.

Liikenne- ja viestintävirasto poistaa tiedon käyttäjän saatavilta sähköisestä tietopisteestä luovutetut tiedot vuoden kuluttua tietojen luovuttamisesta, ellei säilytysaikaa ole 3 momentissa säädetystä syystä syytä pidentää. Tiedon käyttäjän on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle sähköisen tietopisteen kautta 3 momentissa säädetystä tarpeestaan pidentää verkkotietojen säilytysaikaa ennen vuoden määräajan päättymistä.

26 §

Verkkotietojärjestelmien luokittelu

Verkkotietojärjestelmät on luokiteltava käyttötarkoituksensa ja ominaisuuksiensa perusteella luokkiin A, B ja C.

Luokkaan A kuuluvat:

- 1) sähköiseen tietopisteeseen säännöllisesti sähköisen rajapinnan kautta yhteyden muodostavat verkkotietojärjestelmät;

LUONNOS

2) verkkotietojärjestelmät, joissa käsitellään, säilytetään tai hallinnoidaan merkittäviä määriä verkkotietoja; sekä

3) yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetun lain (310/2025) mukaisesti kriittiseksi toimijaksi määritetyn verkkotoimijan käyttämät verkkotietojärjestelmät.

Muista kuin luokkaan A kuuluvista tietojärjestelmistä luokkaan B kuuluvat:

1) sähköiseen tietopisteeseen satunnaisesti 8 §:n 3 momentissa tarkoitettuun pyyntöön vastauksiksi yhteyttä ottavat verkkotietojärjestelmät; sekä

2) verkkotietojärjestelmät, joissa käsitellään, säilytetään tai hallinnoidaan vähäistä suurempaa määrää verkkotietoja.

Muut kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitettut verkkotietojärjestelmät kuuluvat luokkaan C.

Liikenne- ja viestintävirasto päättää epäselvissä tilanteissa tietojärjestelmän luokasta.

27 §

Verkkotietojärjestelmiä koskeva ilmoitusvelvollisuus

Verkkotoimijan ja näyttöpalveluntarjoajan on pyynnöstä toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle sähköiseen tietopisteeseen tiedot käyttämästään verkkotietojärjestelmästä ja selvitys verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuudesta. Jos verkkotietojärjestelmä kuuluu luokkaan A, on siitä lisäksi toimitettava 30 §:ssä tarkoitettu todistus tietoturvallisuutta koskevien vaatimusten täyttämisestä.

Verkkotoimijan on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle käytettyjä verkkotietojärjestelmiä koskevista olennaisista muutoksista ilman aiheetonta viivytystä.

28 §

Verkkotietojärjestelmille asetettavat vaatimukset

Verkkotietojärjestelmän tulee täyttää yhteentoimivuutta, tietoturvaa ja tietosuojaa sekä toiminnallisuutta koskevat olennaiset vaatimukset. Vaatimusten on täyttyvä käytettäessä verkkotietojärjestelmää sekä itsenäisesti että yhdessä muiden siihen liitettäviksi tarkoitettujen tietojärjestelmien kanssa.

Verkkotietojärjestelmä täyttää olennaiset vaatimukset, jos se on suunniteltu, valmistettu ja toimii tietoturvaa ja tietosuojaa koskevien lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten sekä yhteentoimivuutta koskevien kansallisten määrittelyjen mukaisesti. Toiminnallisuutta koskevat olennaiset vaatimukset täyttyvät, jos verkkotietojärjestelmällä pystytään suorittamaan käyttötarkoituksen mukaisessa verkkotietojen käsittelyssä lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten edellyttämät toiminnot.

29 §

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Luokkaan A kuuluvan verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuus on osoitettava verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan antamalla selvityksellä siitä, että tietojärjestelmä täyttää 28 §:ssä ja sen perusteella annetut vaatimukset, ja 30 §:n mukaisella tietoturvallisuuden arviointilaitoksen antamalla tietoturvallisuuden arviointia koskevalla todistuksella.

Luokkaan B kuuluvan verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuus on osoitettava verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan

LUONNOS

antamalla kirjallisella selvityksellä siitä, että tietojärjestelmä täyttää 28 §:ssä ja sen perusteella annetut vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto voi perustellusta syystä edellyttää 30 §:n mukaisen tietoturvallisuuden arviointilaitoksen antaman todistuksen esittämistä.

Luokkaan C kuuluvaan verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuus on osoitettava verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan antamalla kirjallisella selvityksellä siitä, että tietojärjestelmä täyttää 28 §:ssä ja sen perusteella annetut vaatimukset.

Verkkotoimija tai näyttöpalveluntarjoaja vastaa vaatimustenmukaisuuden arvioinnin toteuttamisesta ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

30 §

Tietoturvallisuuden arviointi

Luokkaan A kuuluvan verkkotietojärjestelmän tietoturvaluusvaatimusten arviointi suoritetaan tämän lain ja tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain (1405/2011) mukaisesti. Tietoturvallisuuden arviointi tehdään verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä tai käyttäjänä toimivan verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan hakemuksesta.

Tietoturvallisuuden arviointilaitoksen on annettava suorittamastaan tietoturvallisuuden arvioinnista todistus sekä siihen liittyvä tarkastusraportti, jos tietojärjestelmä täyttää tietoturvaluutta koskevat vaatimukset. Arviointi on suoritettava verkkotietojärjestelmälle 28 §:ssä ja sen nojalla määrättyjen vaatimusten tai järjestelmään tehtyjen muutosten laajuuden mukaisesti.

Tietoturvallisuuden arviointilaitos voi vaatia verkkotietojärjestelmän ylläpitäjänä toimivalta verkkotoimijalta kaikki arvioinnin edellyttämät tiedot arvioinnin suorittamiseksi ja todistuksen laatimiseksi. Todistuksen antamiseen sovelletaan muutoin, mitä tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain 9 §:ssä säädetään. Todistus on voimassa enintään kolme vuotta.

31 §

Verkkotietojärjestelmän liittäminen sähköiseen tietopisteeseen

Verkkotietojärjestelmän saa liittää sähköiseen tietopisteeseen sen jälkeen, kun Liikenne- ja viestintävirasto on hyväksynyt 27 §:ssä tarkoitetun selvityksen verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuudesta.

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus ilmoittaa selvityksen hyväksymisestä sähköisessä tietopisteessä tehtävällä ilmoituksella.

32 §

Ilmoittaminen tietoturvallisuuden häiriöistä

Verkkotietojärjestelmän ylläpitäjän on ilmoitettava viipymättä Liikenne- ja viestintävirastolle sellaisesta tietojärjestelmiinsä ja tietoverkkoonsa kohdistuvasta merkittävästä tietoturvaluuteen liittyvästä häiriöstä, jonka seurauksena verkkotietojärjestelmän tai sähköisen tietopisteen käyttö voi vaarantua.

33 §

Turvallisuusauditointi

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus velvoittaa verkkotoimija tai näyttöpalveluntarjoaja teettämään tietoturvallisuuden arviointilaitoksella ylläpitämäänsä tai sen lukuun ylläpidettävään verkkotietojärjestelmään kohdistuva turvallisuusauditointi, jos:

1) verkkotietojärjestelmään on kohdistunut merkittävä poikkeama, joka on aiheuttanut palvelujen vakavan toimintahäiriön tai huomattavaa aineellista tai aineetonta vahinkoa; tai

2) verkkotoimija on olennaisesti ja vakavasti laiminlyönyt verkkotietojärjestelmälle 28 §:ssä asetettujen vaatimusten noudattamisesta huolehtimisen taikka muutoin olennaisella tavalla toiminut tässä laissa säädetyn velvollisuuden vastaisesti.

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus saada verkkotoimijalta, näyttöpalveluntarjoajalta ja tietoturvallisuuden arviointilaitokselta tieto teetetyn turvallisuusauditoinnin tuloksista sekä velvoittaa verkkotoimija toteuttamaan turvallisuusauditoinnin suosittelemat riittävät, kohtuulliset ja oikeasuhteiset toimenpiteet verkkotietojärjestelmän tietoturvallisuuden kehittämiseksi ja parantamiseksi.

6 Luku

Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuudet

34 §

Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuudet

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) 6 §:ssä säädetyn verkkotoimijan rekisteröitymishakemuksen sisällöstä;
- 2) 7 ja 8 §:ssä säädettyjen ilmoitusten sisällöstä ja muodosta;
- 3) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun kohtuullisen ajan määrittämisessä huomioon otettavista seikoista;
- 4) 27 §:n 1 momentissa säädettyistä tiedoista ja selvityksen sisällöstä;
- 5) 29 §:ssä säädettyjen selvitysten sisällöstä;
- 6) verkkotietojärjestelmien luokittelusta;
- 7) verkkotietojärjestelmien yhteentoimivuutta, tietoturvaa ja toiminnallisuutta koskevista vaatimuksista sekä vaatimusten sisällöstä ja niiden kohdistumista eri verkkotietojärjestelmien luokille;
- 8) verkkotietojen säilyttämisessä ja tuhoamisessa noudatettavista periaatteista; ja
- 9) siitä, milloin häiriötä on pidettävä 32 §:n 1 momentissa säädettyinä merkittävänä häiriönä, sekä sitä koskevan ilmoituksen sisällöstä ja muodosta.

35 §

Sähköisen tietopisteen toiminnan järjestäminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia sähköisen tietopisteen toiminnan järjestämiseen liittyviä teknisiä ja avustavia palveluita yksityiseltä tai julkiselta palveluntuottajalta. Palveluntuottaja ei saa käyttää tehtävää hoitaessaan saamiaan tietoja hyväksi muussa liiketoiminnassaan.

LUONNOS

Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä sopimuksen sähköisen tietopisteen käyttöön liittyvän neuvonnan siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Neuvontapalvelulla tarkoitetaan tiedon välittämistä sähköisen tietopisteen käyttäjille sen toiminnasta, verkkotietokyselyihin liittyvien tilatietojen sekä lisätietojen antamista sekä sähköisen tietopisteen toimintaa koskevien ilmoitusten vastaanottamista, tallentamista ja välittämistä edelleen Liikenne- ja viestintävirastolle.

Palveluiden hankkiminen tai sopimus avustavasta neuvontapalvelusta ei vaikuta Liikenne- ja viestintävirastolle kuuluihin tehtäviin tai viranomaisen velvollisuuksiin.

Tässä pykälässä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä suorittavaan palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

36 §

Väliaikainen päätös sähköisen tietopisteen toiminnan rajoittamisesta tai keskeyttämisestä

Liikenne- ja viestintävirasto voi, enintään seitsemän vuorokauden ajaksi, keskeyttää tietojen luovuttamisen sähköisestä tietopisteestä tai rajoittaa sitä tai keskeyttää sähköisen tietopisteen yleisen saatavuuden tai rajoittaa sitä, jos se havaitsee sähköisessä tietopisteessä tiettyyn alueeseen tai toimijaan kohdistuvia poikkeuksellista toimintaa tai muuta poikkeuksellista tietoliikennettä palveluun tai palvelusta, ja on syytä epäillä tietojen väärinkäyttöä tai kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantumista. Viranomaisella on kuitenkin oikeus saada Liikenne- ja viestintävirastolta ne sähköisen tietopisteen tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto voi omasta aloitteestaan tai poliisin, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen esityksestä tehdyllä päätöksellä rajoittaa tietojen luovuttamista sähköisestä tietopisteestä, jos se on välttämätöntä maanpuolustuksen, aluevalvonnan, rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Liikenne- ja viestintäviraston on välittömästi annettava liikenne- ja viestintäministeriölle tieto 1 tai 2 momentissa säädetystä keskeytyksestä tai rajoituksesta, siihen johtaneista syistä ja muut asian selvittämiseksi tarvittavat tiedot. Liikenne- ja viestintäministeriön on otettava toimenpide tarkasteluunsa viipymättä.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi päättää rajoituksen tai keskeytyksen päättämisestä tai, jos rajoituksen tai keskeytyksen tarve kestää kauemmin kuin seitsemän vuorokauden ajan, sen jatkamisesta.

Tässä pykälässä säädetty keskeytys, rajoitus tai kielto voi olla voimassa vain välttämättömän ajan, kuitenkin enintään neljä viikkoa kerrallaan. Päätös rajoituksesta tai keskeytyksestä on välittömästi kumottava, jos sen edellytykset eivät enää täyty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan välttämättömästä syystä säätää väliaikaisesta poikkeuksesta 5 §:n 1 momentissa säädettyyn selvityselvöllisyyteen, jos liikenne- ja viestintäministeriö päättää 4 momentissa säädetyllä tavalla rajoituksen tai keskeytyksen jatkamisesta.

37 §

Asioiden käsitleminen

Liikenne- ja viestintäviraston on tutkittava tämän lain nojalla saamansa tiedot ja selvitykset tavalla, joka asian laatu, laajuus, toimijoiden yhdenmukainen kohtelu ja valvonnan tarpeet huomioon ottaen on perusteltua.

38 §

Liikenne- ja viestintäviraston oikeus tehdä muutoksia sähköisen tietopisteen tietoihin

Liikenne- ja viestintävirasto voi päätöksellään muuttaa tai poistaa verkkotiedon tai tiedon verkkoalueesta, näyttöalueesta tai suoja-alueesta, jos sen perustana ollut verkkoinfrastruktuuri on tuhoutunut, poistettu käytöstä tai kadonnut, eikä verkkotoimija ole Liikenne- ja viestintäviraston asettamassa, vähintään kolmen kuukauden määräajassa esittänyt muuttamiselle tai poistamiselle estettä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi päätöksellään muuttaa tai poistaa sähköisessä tietopisteessä olevan tiedon, jos se on ilmeisen virheellinen, puutteellinen tai harhaanjohtava.

Jos Liikenne- ja viestintävirasto on päätöksellään perunut verkkotoimijan rekisteröinnin, on sillä oikeus tehdä sähköisen tietopisteen toiminnan turvaamiseksi tarvittavat muutokset ja huomautukset verkkotietoihin ja tietoihin verkkoalueesta, näyttöalueesta ja suoja-alueesta sekä muihin sähköisen tietopisteen tietoihin.

39 §

Tarkastusoikeus

Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä verkkotietojärjestelmälle, tiedon käyttäjälle, verkkotoimijalle tai näyttöpalveluntarjoajalle teknisen turvallisuus- ja toimivuustarkastuksen tässä laissa ja sen nojalla annetuissa määräyksissä ja päätöksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tarkastuksen yhteydessä päästä tiedon käyttäjän, verkkotoimijan tai näyttöpalveluntarjoajan laittiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen tarkastuksen kannalta välttämättömät asiakirjat ja tiedot sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään.

Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

40 §

Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeudet

Liikenne- ja viestintävirastolla on tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot salassapitosäännösten estämättä niiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään.

Tiedot on luovutettava maksutta Liikenne- ja viestintäviraston määräämässä muodossa ilman aiheetonta viivytystä.

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot liiketoimintakieltolain 21 §:ssä tarkoitettusta rekisteristä, sekä oikeus saada tietoja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettusta sakkorekisteristä.

41 §

Liikenne- ja viestintäviraston oikeus periä maksuja verkkotietokyselyistä

LUONNOS

Verkkotietokyselyn tekijä on velvollinen suorittamaan verkkotietokyselystä Liikenne- ja viestintävirastolle valtion maksuperustelaisissa (150/1992) tarkoitetun maksun. Maksusta säädetään tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

7 Luku

Erinäiset säännökset

42 §

Uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka

Jos joku rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Päättöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella.

Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaisissa (1113/1990).

43 §

Seuraamusmaksu

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö velvoitetta, joka koskee:

- 1) 5 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta selvittää verkkoinfrastruktuurin sijainti ennen maan sisään ulottuvan työn aloittamista;
- 2) 6 §:n 1 momentissa säädettyä velvoitetta rekisteröityä sijaintitietopalvelun käyttäjäksi;
- 3) 7 §:n 1 momentissa säädettyä velvoitetta ilmoittaa verkkotiedot sähköiseen tietopisteeseen tai 2 momentissa säädettyä velvoitetta ilmoittaa muutoksista verkkotiedoissa ilman aiheutonta viivytystä;
- 4) 8 §:n 3 momentissa säädettyä velvoitetta ilmoittaa verkkoalue tai Liikenne- ja viestintäviraston pyytämät tiedot säädettyssä määräajassa;
- 5) 14 §:n 2 momentissa säädettyä vahinkoa koskevaa ilmoitusvelvollisuutta;
- 6) 19 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta sopia näytön suorittamisesta verkkotietokyselyn tekijän kanssa tai toteuttaa näyttö kohtuullisessa ajassa;
- 7) 24 §:n 2 momentissa säädettyä velvoitetta hakea henkilöturvallisuusselvitys; tai
- 8) 25 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta tuhota tämän lain nojalla saamansa verkkotiedot ilman aiheutonta viivytystä, mutta kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua tietojen luovutuksesta, ellei tietojen säilyttämiseen ole momentissa tai muualla laissa säädettyä perustetta.

Seuraamusmaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 500 000 euroa. Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus, kesto ja vaikutukset.

Seuraamusmaksu on jätettävä määräämättä, jos velvoitteiden rikkominen tai laiminlyönti on johtunut verkkotoimijasta, näyttöpalveluntarjoajasta tai verkkotietokyselyntekijästä riippumattomasta syystä tai laiminlyönnille on pätevä tai muu erityinen syy.

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa, viiden vuoden määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt.

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

LUONNOS

Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta.

44 §

Muutoksenhaku

Liikenne- ja viestintäviraston päätökseen, joka koskee:

1) 6 §:ssä säädetyn rekisteröitymishakemuksen hylkäämistä tai rekisteröinnin peruuttamista;
2) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua verkkotoimijalle myönnettävää lupaa ilmoittaa verkkotiedot sähköiseen tietopisteen kautta välitettäväksi Liikenne- ja viestintäviraston pyynnön perusteella;

3) 10 §:ssä säädetyn rekisteröitymishakemuksen hylkäämistä tai 16 §:ssä säädettyä rekisteröinnin muuttamista 1 momentin 1–3 tai 5 kohdan nojalla;

4) 12 §:n 3 momentissa säädettyä päätöstä rajata aluetta, jolta tietoja luovutetaan, tai hylätä verkkotietokysely; tai

5) 26 §:n 5 momentissa säädettyä päätöstä verkkotietojärjestelmän luokasta, saa vaatia oikaisua.

Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolain 7 a luvussa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhaussa uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- tai keskeyttämisuhan asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen sovelletaan kuitenkin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Liikenne- ja viestintäviraston päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

45 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

Lain 6–8, 18, 26, 27, 32 ja 39 § tulevat sovellettaviksi 1 päivästä kesäkuuta 2028.

Lain 10, 20 ja 24 § tulevat sovellettaviksi 1 päivästä tammikuuta 2029.

Lain 5, 11–14, 17, 19, 21–23 ja 25 § tulevat sovellettaviksi 1 päivästä kesäkuuta 2029. Jos 5 §:ssä säädetty työ on aloitettu ennen pykälän soveltamisen alkamista, voidaan työ saattaa loppuun ilman pykälässä säädettyä selvitysvelvollisuutta.

Tällä lailla kumotaan verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annettu laki (276/2016).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momentin 62 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1149/2025, ja
lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1149/2025, uusi 63 kohta seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

62) datan hallinnan ja jakamisen valvonnasta annetun lain (1148/2025) 13–19 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

63) maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annetun lain (/) 43 §:ssä tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 241 ja 242 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 241 §:n 2 ja 3 momentti ja 242 §, sellaisina kuin niistä ovat 242 § laissa 1003/2018, sekä
muutetaan 241 §:n 1 momentti seuraavasti:

241 §

Telekaapeleita vaarantava työ

Telekaapeleiden sijainnin selvittämisestä ennen telekaapeleita vaarantavaan työhön ryhtymistä säädetään maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annetussa laissa (/).

LUONNOS

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

sähkömarkkinalain 110 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sähkömarkkinalain 110 §:n 2–4 momentti, ja
muutetaan 110 § 1 momentti seuraavasti:

110 §

Maakaapeleita vaarantava työ ja maakaapeleiden sijainnin selvittäminen

Maakaapeleiden sijainnin selvittämisestä ennen maakaapeleita vaarantavaan työhön ryhtymistä säädetään maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 654/2025, seuraavasti:

6 §

Tietojen luovuttaminen tietopalveluna ja käsittelyn rajoittaminen

Maanmittauslaitos saa teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa 4 §:ssä tarkoitetun viranomaisen puolesta tietoja kiinteistötietojärjestelmästä oikeushallinnon viranomaiselle, Lupa- ja valvontavirastolle, elinvoimakeskukselle, kunnalle, Verohallinnolle, puolustusministeriölle, Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle, poliisille ja muulle esitutkintaviranomaiselle,

LUONNOS

pelastusviranomaiselle, kiinteistönmuodostamistehtäviä hoitavalle viranomaiselle, väestökirjahallinnon viranomaiselle, Metsähallitukselle, Senaatti-kiinteistöille, Liikenne- ja viestintävirastolle ja kaupanvahvistajalle. Lisäksi hakemuksen perusteella Maanmittauslaitos saa myöntää luvan tietojen saamiseen ja välittämiseen teknisen käyttöyhteyden avulla. Tietoja saadaan luovuttaa ja välittää sille, joka tarvitsee tietoja yhdyskuntasuunnittelua, kiinteistönvälitystä, kiinteistönarviointia, luoton myöntämistä ja valvontaa tai muuta näihin verrattavaa kiinteistöihin liittyvää käyttötarkoitusta taikka kansallisen turvallisuuden varmistamista varten. Käyttölupaan voidaan ottaa tietojen hakuperustetta, muuta järjestelmän käyttöä ja sen valvontaa koskevia ehtoja. Lupaa ei kuitenkaan tarvita kiinteistötunnusta ja kiinteistöjaotusta koskevan tiedon saamiseen ja välittämiseen teknisen käyttöyhteyden avulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 10 §:n 14 kohta
lisätään 10 §:ään 15 kohta seuraavasti:

10 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista

Seuraavilla viranomaisilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot maksutta salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä:

- 14) Verohallinto;
- 15) Liikenne- ja viestintävirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

LUONNOS

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momentin 62 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1149/2025, ja
lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1149/2025, uusi 63 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

62) datan hallinnan ja jakamisen valvon-
nasta annetun lain (1148/2025) 13–19 §:ssä
tarkoitettu seuraamusmaksu.

62) datan hallinnan ja jakamisen valvon-
nasta annetun lain (1148/2025) 13–19 §:ssä
tarkoitettu seuraamusmaksu;

63) maanalaisen verkkoinfrastruktuurin si-
jaintitiedoista annetun lain (/) 43 §:ssä tar-
koitettu hallinnollinen seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
..

3.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 241 ja 242 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

LUONNOS

kumotaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 241 §:n 2 ja 3 momentti ja 242 §, sellaisina kuin niistä ovat 242 § laissa 1003/2018, sekä *muutetaan* 241 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

241 §

241 §

Telekaapeleita vaarantava työ

Telekaapeleita vaarantava työ

Ennen maanrakennustyöhön, metsätyöhön, vesirakennustyöhön taikka muuhun telekaapeleita mahdollisesti vaarantavaan työhön ryhtymistä työn suorittajan on vaurioiden välttämiseksi selvitettävä, sijaitseeko työalueella telekaapeleita.

Telekaapeleiden sijainnin selvittämisestä ennen telekaapeleita vaarantavaan työhön ryhtymistä säädetään maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annetussa laissa (/).

Teleyrityksen on annettava maksutta tietoja kaapeleiden sijainnista.

(kumotaan)

Teleyrityksen on annettava työn suorittajalle vaaran välttämiseksi tarpeelliset tiedot ja ohjeet.

(kumotaan)

242 §

242 §

Telekaapeleiden sijaintia koskevien tietojen saatavuus ja tietoturva

(kumotaan)

Teleyrityksen on saatettava telekaapeleiden sijaintia koskevat tiedot (kaapelitiedot) digitaaliseen muotoon. Teleyrityksen on huolehdittava siitä, että kaapelitiedot on teknisesti mahdollista tarjota keskitetysti yhdestä paikasta.

Kaapelitietoja on käsiteltävä siten, että tiedot on asianmukaisesti suojattu tietoturvaloukkauksilta ja niiden uhkilta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä kaapelitietojen digitaalisesta muodosta sekä niiden käsittelyn tietoturvasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

4.

Laki

sähkömarkkinalain 110 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sähkömarkkinalain 110 §:n 2–4 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 588/2013,
ja
muutetaan 110 § 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 588/2013 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

110 §

Maakaapeleita vaarantava työ ja maakaapeleiden sijainnin selvittäminen

Ennen maanrakennustyöhön, metsätyöhön, vesirakennustyöhön, verkonrakennustyöhön tai muuhun sähkökaapeleiden läheisyydessä tapahtuvaan työhön ryhtymistä työn suorittajan on työturvallisuuden varmistamiseksi ja vaurioiden välttämiseksi selvitettävä, sijaitseeko työalueella sähkökaapeleita.

Verkonhaltijan on annettava maksutta 1 momentissa tarkoitettua työtä koskevan suunnitelman laatijalle sekä työn suorittajalle tiedot kohteen läheisyydessä sijaitsevista sähkökaapeleista. Verkonhaltijan on saatettava tiedot sähkökaapeleidensa sijainnista tietojen käyttöön oikeutettujen saataville digitaalisessa muodossa sekä annettava työn suorittajalle vaaran välttämiseksi tarpeelliset tiedot ja ohjeet.

Sähkökaapeleiden sijaintia koskevia tietoja on käsiteltävä ja säilytettävä siten, että tiedot ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla ja ettei tietoturva vaarannu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähkökaapeleiden sijaintitietojen:

- 1) tallennusmuodosta ja -tarkkuudesta;
- 2) tallennusjärjestelmän toiminnallisista ominaisuuksista ja tietoturva vaatimuksista;
- 3) tallennusjärjestelmien yhteensopivuudesta.

110 §

Maakaapeleita vaarantava työ ja maakaapeleiden sijainnin selvittäminen

Maakaapeleiden sijainnin selvittämisestä ennen maakaapeleita vaarantavaan työhön ryhtymistä säädetään maanalaisen verkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista annetussa laissa (/).

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

LUONNOS

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

5.

Laki

kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laeissa 654/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Tietojen luovuttaminen tietopalveluna ja käsittelyn rajoittaminen

Maanmittauslaitos saa teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa 4 §:ssä tarkoitetun viranomaisen puolesta tietoja kiinteistötietojärjestelmästä oikeushallinnon viranomaiselle, Lupa- ja valvontavirastolle, elinvoimakeskukseen, kunnalle, Verohallinnolle, puolustusministeriölle, Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle, poliisille ja muulle esitutkintaviranomaiselle, pelastusviranomaiselle, kiinteistönmuodostamistehtäviä hoitavalle viranomaiselle, väestökirjahallinnon viranomaiselle, Metsähallitukselle, Senaatti-kiinteistöille ja kaupanvahvistajalle. Lisäksi hakemuksen perusteella Maanmittauslaitos saa myöntää luvan tietojen saamiseen ja välittämiseen teknisen käyttöyhteyden avulla. Tietoja saadaan luovuttaa ja välittää sille, joka tarvitsee tietoja yhdyskuntasuunnittelua, kiinteistönvälitystä, kiinteistönarviointia, luoton myöntämistä ja valvontaa tai muuta näihin verrattavaa kiinteistöihin liittyvää käyttötarkoitusta taikka kansallisen turvallisuuden

6 §

Tietojen luovuttaminen tietopalveluna ja käsittelyn rajoittaminen

Maanmittauslaitos saa teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa 4 §:ssä tarkoitetun viranomaisen puolesta tietoja kiinteistötietojärjestelmästä oikeushallinnon viranomaiselle, Lupa- ja valvontavirastolle, elinvoimakeskukseen, kunnalle, Verohallinnolle, puolustusministeriölle, Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle, poliisille ja muulle esitutkintaviranomaiselle, pelastusviranomaiselle, kiinteistönmuodostamistehtäviä hoitavalle viranomaiselle, väestökirjahallinnon viranomaiselle, Metsähallitukselle, Senaatti-kiinteistöille, *Liikenne- ja viestintävirastolle* ja kaupanvahvistajalle. Lisäksi hakemuksen perusteella Maanmittauslaitos saa myöntää luvan tietojen saamiseen ja välittämiseen teknisen käyttöyhteyden avulla. Tietoja saadaan luovuttaa ja välittää sille, joka tarvitsee tietoja yhdyskuntasuunnittelua, kiinteistönvälitystä, kiinteistönarviointia, luoton myöntämistä ja valvontaa tai muuta näihin verrattavaa kiinteistöihin liittyvää käyttötarkoitusta taikka

LUONNOS

Voimassa oleva laki

varmistamista varten. Käyttölupaan voidaan ottaa tietojen hakuperustetta, muuta järjestelmän käyttöä ja sen valvontaa koskevia ehtoja. Lupaa ei kuitenkaan tarvita kiinteistötunnusta ja kiinteistöjaotusta koskevan tiedon saamiseen ja välittämiseen teknisen käyttöyhteyden avulla.

Ehdotus

kansallisen turvallisuuden varmistamista varten. Käyttölupaan voidaan ottaa tietojen hakuperustetta, muuta järjestelmän käyttöä ja sen valvontaa koskevia ehtoja. Lupaa ei kuitenkaan tarvita kiinteistötunnusta ja kiinteistöjaotusta koskevan tiedon saamiseen ja välittämiseen teknisen käyttöyhteyden avulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

6.

Laki

rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 10 §:n 14 kohta
lisätään 10 §:ään 15 kohta
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista

Seuraavilla viranomaisilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot maksutta salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä:

14) Verohallinto.

Ehdotus

10 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista

Seuraavilla viranomaisilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot maksutta salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä:

14) Verohallinto;
15) Liikenne- ja viestintävirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..